

Sociální pedagog a možnosti jeho uplatnění na Tišnovsku

Eva Šenková, DiS.

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Eva Šenková, DiS.**

Osobní číslo: **H160126**

Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Sociální pedagog a možnosti jeho uplatnění na Tišnovsku**

Zásady pro vypracování:

Studium odborné literatury a zpracování rešerše.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti sociální pedagogiky, uplatnění sociálního pedagoga a činnosti sociálního pedagoga ve sledované oblasti.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, jejich interpretace.

Shrnutí výsledků výzkumu a jejich význam pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BAKOŠOVÁ, Zlatica. Sociálna pedagogika ako životná pomoc. Bratislava: Public promotion, 2008. ISBN 978-80-969944-0-3.

ČÁMSKÝ, Pavel, Jan SEMBDNER, Dagmar KRUTILOVÁ. Sociální služby v ČR v teorii a praxi. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262_0027-7.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu. Základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5326-3.

KRAUS, Blahoslav. Základy sociální pedagogiky. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.

MATOUŠEK, Oldřich, Jana KOLÁČKOVÁ, Pavla KODYMOVÁ (eds.). Specifika různých cílových skupin a práce s nimi. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0.

PRŮCHA, Jan (ed.). Pedagogická encyklopedie. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. PhDr. Mgr. Jaroslav Balvín, CSc.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **10. ledna 2019**

Termín odevzdání bakalářské práce: **26. dubna 2019**

Ve Zlíně dne 10. ledna 2019

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.
V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně
15. března 2019

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací.

⁽¹⁾ Vysoká škola nevydávalečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tématem bakalářské práce je možnost uplatnitelnosti sociálního pedagoga na Tišnovsku. Teoretická část se zabývá pojmy spojenými s oborem sociální pedagogika. V další části jsou zpracovány teoretické možnosti uplatnění sociálního pedagoga podle některých významných osobností sociální pedagogiky. V závěru teoretické části jsou uvedeny možnosti uplatnění sociálního pedagoga ve vybraných organizacích na Tišnovsku. Patří mezi ně zařízení školská, sociální a zájmové organizace pro děti a volný čas. V praktické části je formou dotazníkového šetření zjišťováno, jakým způsobem jsou v současné době pokryty oblasti působnosti sociálního pedagoga v těchto organizacích a kdo se těmito činnostmi zabývá. V závěru práce jsou prezentovány výsledky tohoto šetření a jsou zde uvedena doporučení pro praxi.

Klíčová slova: inkluze, sociální patologie, sociální pedagog, sociální pedagogika, sociální pracovník, vzdělávání

ABSTRACT

The topic of the bachelor's work is the possibility of employment of a social pedagogue in Tišnov region. The theoretical part deals with the concepts related to the branch of social pedagogy. In the next part the theoretical possibilities of employment of a social pedagogue in the opinion of some important specialists of social pedagogy are discussed. In the concluding part the possibilities of employment of a social pedagogue in selected institutions in Tišnov region are mentioned. They are schools, social and interest organizations for children and for free time. In the practical part the survey is used to research how the fields of activity of a social pedagogue are covered in these institutions today and who is engaged in these activities. In the conclusion of this work the results of this survey are presented and the recommendations for practice are mentioned.

Keywords: inclusion, social pathology, social pedagogue, social pedagogy, social worker education

Poděkování

Děkuji velmi pěkně vedoucímu mé bakalářské práce panu doc. PhDr. Mgr. Jaroslavu Balvínovi, CSc. za odborné vedení, cenné rady a vstřícný přístup při zpracování této bakalářské práce.

Děkuji paní PhDr. Ivě Staňkové za průběžné metodologické konzultace.

Také bych ráda poděkovala svému manželovi Petrovi, našim dětem a celé rodině za jejich podporu, pochopení a pomoc během celého studia.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Sociální pedagog a možnosti jeho uplatnění na Tišnovsku* vypracovala samostatně s použitím pouze uvedené literatury a internetových zdrojů.

Motto:

Pověz mi a zapomenu; ukaž mi a já si vzpomenu; ale nech mne se zúčastnit a já pochopím.

Konfucius

Non schoale sed vitae discimus

Neučíme se pro školu, ale pro život.

Lucius Annaeus Seneca

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	11
1.1 ZKOUMANÉ TÉMA V ODBORNÉ LITERATUŘE	11
1.2 VZTAH TÉMATU K SOCIÁLNÍ PEDAGOGICE	14
1.3 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ V LITERATUŘE.....	16
2 SOCIÁLNÍ PEDAGOG A MOŽNOSTI JEHO UPLATNĚNÍ	21
2.1 OBLAST SOCIÁLNÍ A ŠKOLSTVÍ	24
2.2 OBLAST SPRAVEDLNOSTI A VNITRA.....	30
2.3 OBLAST ZDRAVOTNICTVÍ A NESTÁTNÍ ORGANIZACE.....	31
3 SOCIÁLNÍ PEDAGOG A MOŽNOSTI JEHO UPLATNĚNÍ NA TIŠNOVSKU	33
3.1 OBLAST ŠKOLSTVÍ.....	34
3.2 SOCIÁLNÍ OBLAST.....	36
3.3 ZÁJMOVÉ ORGANIZACE PRO DĚTI A JEJICH VOLNÝ ČAS.....	39
II PRAKTICKÁ ČÁST	42
4 METODOLOGIE VÝZKUMU	43
4.1 VÝZKUMNÉ CÍLE	43
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	43
4.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	44
4.4 POPIS VÝZKUMU	44
4.5 VÝZKUMNÁ METODA	45
5 VÝSLEDKY VÝZKUMU	47
6 SHRUTÍ VÝZKUMU	79
6.1 DISKUZE K VÝSLEDKŮM.....	81
6.2 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	84
ZÁVĚR	86
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	88
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	91
SEZNAM OBRÁZKŮ	93
SEZNAM TABULEK	94
SEZNAM GRAFŮ	96
SEZNAM PŘÍLOH	98

ÚVOD

Bakalářská práce s názvem Sociální pedagog a možnosti jeho uplatnění na Tišnovsku se věnuje možnostem uplatnitelnosti sociálního pedagoga v této oblasti. Tišnovsko se nachází v severozápadní části Jihomoravského kraje, kde žije asi okolo třiceti tisíc lidí.

Teoretická část se v úvodu zabývá teoretickými východisky a pojmy spojenými se sociální pedagogikou a osobou sociálního pedagoga. Některé vybrané pojmy jsou zde dále rozvedeny z pohledu různých autorů. V další části je provedený rozbor možností uplatnění sociálního pedagoga a zároveň i praktická možnost jeho uplatnění v konkrétních organizacích Tišnovska. Tyto organizace jsou vybrány náhodně vždy po dvou (větší, menší) z jednotlivých oblastí, ve kterých se může sociální pedagog uplatnit. Jedná se o oblast školství, sociální, zdravotní a organizace pro děti a volný čas.

Dále je zde poukázáno na široké spektrum možností uplatnění sociálního pedagoga, a to v různých resortech (školství, zdravotnictví, sociálních věci, vnitra a spravedlnosti). Neustále se vyvíjí metody a formy sociální pedagogiky a roste potřebnost pracovníka, který může pracovat s různými cílovými skupinami.

Praktická část obsahuje cíle výzkumu, které se vztahují k činnostem, které by mohl ve sledovaných organizacích vykonávat právě sociální pedagog. Jedná se například o řešení nácivku a podpory efektivní komunikace, konfliktů, prevenci, sociální vyloučení, problémy spojené s péčí a výchovou dětí, syndrom vyhoření a vyčlenění z kolektivu.

V dnešní době s rychlými změnami ve společnosti vzrůstá také počet sociálně patologických jevů a jejich řešení je jedna z dalších možností pro uplatnění sociálního pedagoga. Patří sem kriminalita, vandalismus, agresivita, závislosti, šikana a kyberšikana. Děti a mládež dnešní doby využívají především ke komunikaci sociální sítě a mnohdy se stávají oběťmi vlastních informací, které zveřejňují, protože jejich kamarádi toho dokáží zneužít. Bylo by určitě dobré mít nablízku člověka, který by poradil a poskytl pomoc v sociální oblasti. Také by se tento člověk zabýval vytvářením a organizací volnočasových aktivit nejen pro děti a mládež, ale pro všechny věkové kategorie. Nesmíme však opomenout i mládež, dospělé a seniory, kteří se zase na své životní cestě setkávají s různými problémy, se kterými si nedokáží sami poradit. Je potřeba, aby i oni našli oporu v pracovníkovi, který je odborníkem v této oblasti.

Výzkum byl prováděn především ve školských zařízeních, kterých je v této oblasti nejvíce, dále pak v zařízeních sociálních služeb jako je Oblastní charita Tišnov, Centru sociálních

služeb Tišnov, Inspiro – středisko volného času Tišnov, Nemocnice Tišnov, RC Studánka, Junák – český skaut Tišnov, CHB Skryje atd. Jako výzkumná metoda byla použita metoda dotazování.

Cílem je informovat vedení jednotlivých organizací s možností zařazení sociálního pedagoga do jejich organizace a seznámit i širší okruh pracovníků v jednotlivých organizacích s touto profesí, která však není v České republice v současné době oficiálně uzákoněna.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Hlavním cílem této práce je zjistit možnosti uplatnitelnosti sociálního pedagoga na Tišnovsku. V této kapitole je uvedený stručný přehled autorů, kteří se zabývají problematikou sociální pedagogiky jak u nás, tak i v zahraničí. Informace v této kapitole jsou čerpány z domácí, zahraniční i cizojazyčné literatury. Dále pak je zde řešena problematika vztahu daného tématu k sociální pedagogice. V závěru první části jsou uvedeny některé související základní pojmy, které se také vztahují k dané problematice z pohledu různých autorů.

1.1 Zkoumané téma v odborné literatuře

Domácí literatura

Problematikou sociální pedagogiky se v české literatuře zabývá Blahoslav Kraus v knize **Základy sociální pedagogiky**. V úvodu autor popisuje historii sociální pedagogiky, její počátky u nás, na Slovensku, Polsku a v Německu. Zabývá se metodologickými východisky, pojetím, předmětem sociální pedagogiky a jejím vztahem k jiným disciplínám. Autor se dále věnuje socializaci a prostředí ve kterém probíhá výchova (rodina, škola), sociálně pedagogickou komunikací a možnostmi využití sociální pedagogiky v praxi. (Kraus, 2008)

Autoři B. Kraus a Věra Poláčková et al. se ve svém díle **Člověk – prostředí – výchova: k otázkám sociální pedagogiky** zabývají kořeny sociální pedagogiky, sociální a pedagogickou dimenzí sociální pedagogiky, jejím vztahem k ostatním vědním disciplínám a profesí sociálního pedagoga. Autoři v další části vymezují otázku výchovy a jejího vlivu na jedince a společnost. Velkou roli v našem životě hraje i prostředí, rodina a komunita. V závěru jsou uvedeny informace vztahující se k pomáhajícím profesím. (Kraus, Poláčková et al., 2001)

Na mezioborový pojem sociální pedagogiky poukazuje Petra Potměšilová a kolektiv v knize **Sociální pedagogika v teorii a praxi**. V úvodu jsou zde uvedeny základní pojmy týkající se sociální pedagogiky a osobnosti sociálního pedagoga. Další kapitoly se zabývají vztahem sociální pedagogiky k jiným vědním disciplínám, metodami, cíli a duchovním rozměrem sociálního pedagoga. Závěr knihy poukazuje na poslání sociální pedagogiky a její využití v praxi. (Potměšilová, 2013)

Zahraniční literatura

Velmi přínosnou knihou pro sociální pedagogiku je publikace od slovenské autorky Z. Bakošové **Sociálna pedagogika ako životná pomoc**. Autorka poukazuje na pomáhající charakter sociální pedagogiky, vysvětluje vztah sociální pedagogiky k jiným vědám, a hlavně ukazuje možnosti uplatnění sociálních pedagogů v praxi. V knize najdeme i příklady případových studií a možnosti řešení některých sociálně patologických problémů (Bakošová, 2005)

Publikace **Sociálna pedagogika, sociálna andragogika a sociálna práca – teoretické, profesijné a vzťahové reflexie** od Ctibora Határa popisuje vzájemnou spolupráci těchto sociohumanitních věd. Autor se zabývá historií, základními metodologickými otázkami a pohledy různých autorů na sociální pedagogiku, sociální andragogiku a sociální práci. Velká pozornost je zde zaměřena na úlohy sociální pedagogiky, péči o dospělé a na sociální práci, která řeší rozmanité problémy a přístupy k cílovým skupinám. (Határ, 2009)

Další významnou knihou je **Sociálna pedagogika verzus sociálna práca** od Slavomíra Laci. Kniha nás provází historií sociální pedagogiky a sociální práce. Autor vymezuje předmět a metody jednotlivých vědních disciplín. V obou hraje významnou roli osobnost, člověk, který pomáhá, radí, vychovává a vzdělává. Tím autor vyjadřuje myšlenku, že jak pro sociální pedagogiku, tak i pro sociální práci je velmi důležité mít odborníka v sociální oblasti. Kniha poukazuje na rozdíly mezi oběma disciplínami, ale zároveň se i zaměřuje na vzájemný vztah obou vědních disciplín. (Laca, 2016)

Cizojazyčná literatura

Významný polský sociální pedagog Ryszard Wroczyński se ve svém díle **Pedagogika społeczna**, (ve vlastní překladu Sociální pedagogika) zabývá otázkou výchovy (teorií), výchovného prostředí a důležitostí sociální pedagogiky v procesu celoživotního vývoje jedince. Kniha obsahuje cenné informace vztahující se k historii sociální pedagogiky, a to nejen polské, ale i zahraniční. V úvodu jsou zpracovány otázky týkající se předmětu a úlohy sociální pedagogiky. Autor v knize zmiňuje práci Gregora Mendla (geny přenášené rodiči určují charakteristiky potomstva) a dalších osobností zabývajících se přírodními vědami, sociologií, filozofií a sociální pedagogikou. Tímto dílem ukázal autor na problémy, které jsou ve společnosti (existenční problémy) a zároveň se snaží pomocí této knihy varovat před vznikem nových možných negativních jevů. Wroczyński přikládá velkou váhu péči

a typologii prostředí. Podle autora má hrát velkou roli vzdělávání v prostředí mimo školu. Děti a mládež tráví hodně času sami nebo mezi svými vrstevníky na sídlištích bez rodičovské kontroly. Autor ukazuje možnosti trávení volného času v různých organizacích, které však známe v současné době pouze z doslechu. Část práce je věnována ochranné pedagogice v Polsku, současným úkolům, poradenství a institucím dětské sociální péče. Závěrem se autor zabývá strukturou systému vzdělávání a jeho ustálením. (Wroczyński, 1974)

Mezi cizojazyčnou literaturu můžeme zařadit i knihu **ANDRAGOGICS, SOCIAL PEDAGOGY AND SOCIAL WORK Pedagogic, Philosophical and Ethical Aspects** (ve vlastním překladu **ANDRAGOGIKA, SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA A SOCIÁLNÍ PRÁCE Pedagogické, filozofické a etické aspekty**), od Jaroslava Balvína a Lenky Haburajové Ilavské. Tato kniha obsahuje informace týkající se problematiky vztahů mezi pedagogikou, andragogikou a sociální prací. V publikaci se autoři zamýšlejí nad otázkami sociální práce ve vztahu k romské komunitě. Dále kniha obsahuje cenné pedagogické zkušenosti obou autorů. První část je věnována andragogice a jejímu spojení se sociální prací, socio-filozofickým konceptům a filozofii. V druhé části se autoři zabývají sociální pedagogikou a jejím propojením s andragogikou. Zmiňují zde nejvýznamnějšího filozofa historie Sokrata, který měl vytvořit metodu, usnadňující práci s dětmi a dospělými (úžas jako část procesu šoku). Hlavní myšlenkou je vést všechny vychovávané k uvědomění si univerzálních hodnot uznávaných ve společnosti. Autoři uvádějí i názory dalších odborníků, kteří se zabývají touto problematikou například Prusáková, Bakošová, Kraus, Průcha a další. Dále se zde můžeme dozvědět informace týkající se Romů a většinové společnosti. Třetí část knihy je zaměřena na sociální práci a její teoretická a praktická hlediska (funkci, obsah, cílové skupiny atd.). (Balvín, Haburajová, 2012)

Publikace **Contemporary challenges in social pedagogy** (ve vlastním překladu **Současné výzvy v sociální pedagogice**) autorů Ewa Jarosz, Miloslav Jůzl a Miroslav Bargel jr., poukazuje na problematiku globalizace a demokratizace Evropy z pohledu sociální pedagogiky. Kniha poskytuje informace, které jsou výsledkem mezinárodní výměny v oblasti sociální pedagogiky. V úvodu se autoři zabývají inovacemi v sociální pedagogice, pozicí vězeňství a výzkumnými trendy v Institutu mezioborových studií Brno. Druhá kapitola je zaměřena na sociální pořádek v procesu transformace systému v Polsku, vzdělávání v postmoderní společnosti a rodinu v měnící se společnosti. Třetí kapitola řeší sociálně patologické jevy a vztah mezi sociální pedagogikou a sociální prací. V závěru nám

autoři podávají informace z oblasti multikulturního vzdělávání v polské škole, výchovy a vzdělávání podle požadavků trhu práce. (Jarosz, Jůzl, Bargel jr., 2010)

Na základě všech těchto publikací můžeme říci, že pojetí sociální pedagogiky se měnilo a stále mění. Někteří autoři chápou pojem sociální jako potřebu pomoci lidem v komplikovaných životních situacích, další vidí jeho význam ve vztahu k výchově ve společnosti. (Kraus, 2008, s. 39)

1.2 Vztah tématu k sociální pedagogice

Hlavním tématem práce je možnost uplatnění sociálního pedagoga na Tišnovsku. Práce se zabývá povědomím společnosti o činnostech sociálního pedagoga a má za cíl seznámit odborné pracovníky ve školství, sociálních službách, zdravotnictví a jiných organizacích s profesí a náplní práce sociálního pedagoga.

Každá specifická povolání jsou založena na dlouhé teoretické přípravě, vyžadují vyšší kvalifikaci a váže se k nim etický kodex. Profese sociálního pedagoga není uvedena v katalogu prací. Jeho charakteristika se stále uvádí jako model dané profese. Hlavními činnostmi sociálního pedagoga mají být dvě oblasti, a to integrační a rozvojová. (Kraus, Poláčková, 2001, s. 33)

Sociální pedagogika patří mezi obory, které patří do pomáhajících profesí. To jsou profese, které se snaží lidem pomáhat při obnově jejich porušené rovnováhy se sociálním prostředím. (Kraus, Poláčková, 2001, s. 176) Hlavní pozornost je kladena na vztah mezi pracovníkem a klientem. Ten by měl být vždy plný porozumění, úcty a podpory. (Kraus, Poláčková, 2001, s. 178)

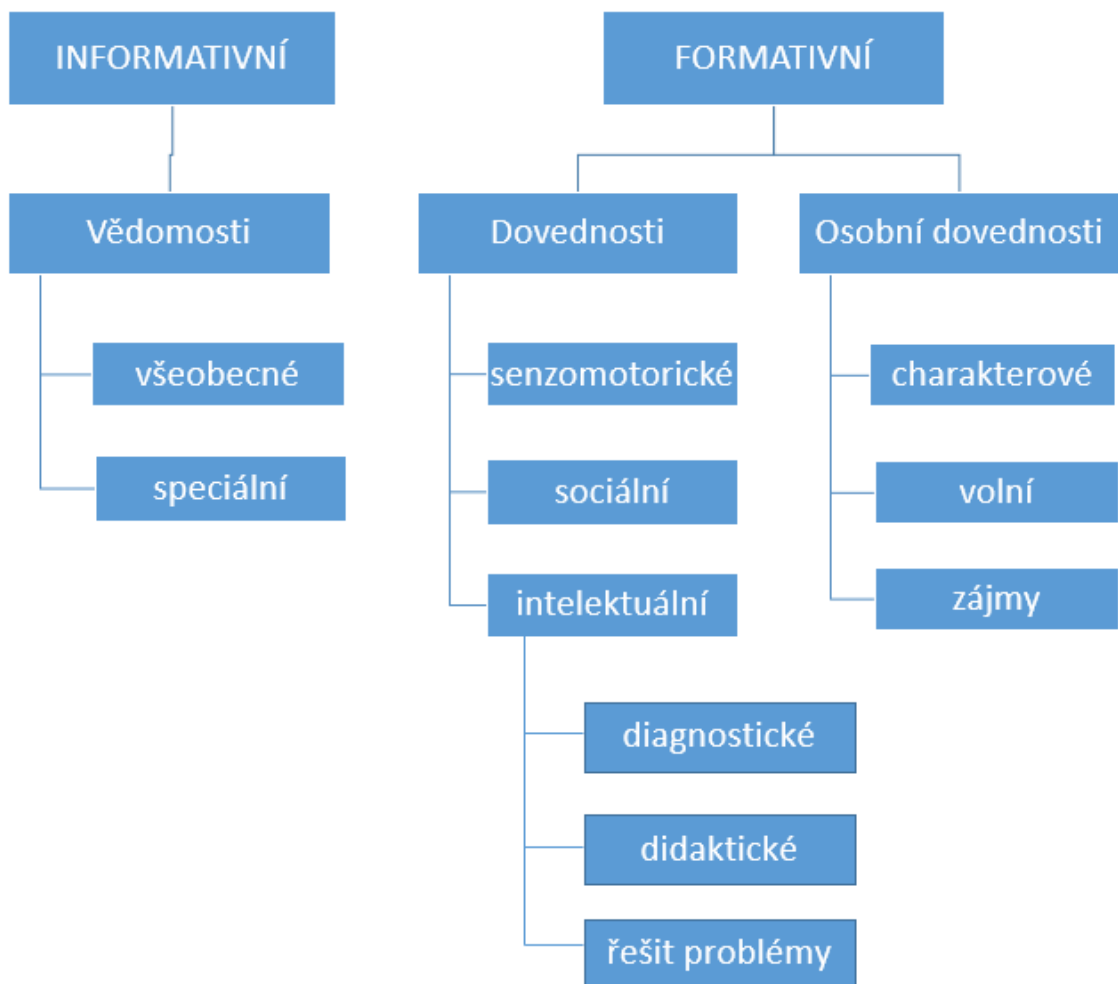
Pokud bychom měli tedy charakterizovat činnosti sociálního pedagoga, zjistíme, že obsah jeho činností je velmi široký a střídá se v něm, jak přímá, tak nepřímá výchovná práce. Sociální pedagog vytváří rozmanité volnočasové aktivity pro všechny věkové skupiny, dále se zabývá poradenstvím, reedukační a resocializační péčí, terénní prací a provádí sociální analýzu klientova problému. (Kraus, Poláčková, 2001, s. 35)

Z pohledu sociální pedagogiky by však měl řešit především tyto problémy:

- a) vlastní výchovná činnost (spojená především s ovlivňováním volného času),
- b) sociálně-výchovná práce v nejrůznějších výchovných zařízeních včetně škol,
- c) činnost reedukační, resocializační (včetně penitenciární a postpenitenciární péče),

- d) činnosti poradenské, depistážní,
- e) management a organizování volnočasových aktivit (táborů, kurzů apod.),
- f) vědeckovýzkumná činnost (v rámci rezortních institucí, vysokých škol, občanských sdružení apod.). (Kraus, 2008, s. 51-52)

Každý sociální pedagog by měl mít určité kompetence (vědomosti širšího společensko-vědního základu, znalosti, dovednosti atd.) Zde se můžeme podívat na model sociálních kompetencí sociálního pedagoga, jak ho uvádějí autoři Kraus, Poláčková et al. ve své knize Člověk – prostředí – výchova.

Obrázek č. 1: Model kompetencí sociálního pedagoga

K výše uvedeným kompetencím je třeba ještě doplnit, že sociální pedagog by měl být vnímavý, trpělivý, vyrovnaný, psychicky odolný a fyzicky zdatný. Podle všech těchto charakteristik vznikají profesní typologie. (Kraus, Poláčková et al., 2001, s. 35-36)

Sociální pedagog je tedy pracovník, který má velké pole působnosti. Je těžké najít společného jmenovatele, který by tuto profesi jednoznačně definoval. V rámci české pedagogiky se však sociální pedagog pohybuje mezi dvěma oblastmi působnosti. Jednak má za cíl práci zaměřenou na sociální poradenství a intervenci a na druhé straně je jeho činnost spojována s primární prevencí a vychovatelstvím. (Procházka, 2012, s. 73)

V současné době můžeme sledovat velkou potřebnost sociálně pedagogického pracovníka, který by pomáhal v různých oblastech našeho života. Nejčastěji se však studenti oboru sociální pedagogiky uplatňují v sociálních službách, kde vykonávají činnosti jako sociální pracovníci. Uplatnění sociálních pedagogů by však mohlo být daleko širší, a to především ve školství, zdravotnictví, v sociálních službách, ve službách spadajících pod resort spravedlnosti a vnitra. Sociální pedagog by byl určitě velkým přínosem v praxi.

1.3 Vymezení základních pojmů v literatuře

První zmínky o sociální pedagogice najdeme již u antických filozofů, přesto se jedná o mladý obor, který se neustále vyvíjí a mění. Ke změnám dochází především s potřebou řešení různých sociálních situací během celého života. V této části práce jsou uvedeny pojmy související s daným tématem.

Inkluze

Pojem inkluze znamená v naší společnosti umožnění vzdělávání všech žáků bez rozdílu. Označuje začleňování dětí s těžkým a hlubokým stupněm postižení do běžných tříd (alespoň na část výuky). Cílem inkluze jsou jiné přínosy pro dítě než zvládnutí vzdělávacích cílů. (Průcha, 2009, s. 169)

Inkluze a integrace jsou procesy usilující o plnohodnotný život hendikepovaných i zdravých jedinců, respektování jejich individuálních možností a schopností rozvoje. V moderní terminologii jsou strategie sociální politiky zaměřené na znevýhodněné skupiny označovány jako inkluze. (Matoušek, Koláčková, Kodymová eds., 2010, s. 97)

Uzlová uvádí, že inkluze je vnímána „jako synonymum integrace“. Na rozdíl od integrace, je však inkluze více zaměřena na potřeby všech, kteří jsou vzděláváni. Je s tím spojen i celkový přístup všech vyučujících k žákům. Atmosféra ve škole by měla pomoci žákům

překonávat překážky, s kterými se setkávají, cílem by mělo být u těchto dětí dosažení jejich individuálního maxima. (Uzlová, 2010, s. 18)

Sociální patologie

Mühlpachr v knize **Sociální patologie** uvádí, že jde o pojem *pro nezdravé, nenormální, obecně nežádoucí společenské jevy, tzn. společnosti nebezpečné, negativně sankcionované formy deviantního chování, ale hlavně označení pro studium příčin jejich vzniku a existence.* (Mühlpachr, 2001, s. 7)

Definování pojmu sociální patologie vyžaduje spolupráci více vědních oborů. Je to multidisciplinární pojem. Kajanová ve své publikaci uvádí, že se jedná o souhrnné označení abnormálních a společensky nežádoucích jevů. Každý obor může vnímat tento pojem trochu jinak. (Kajanová, 2014, s. 10)

Problematikou sociálně patologických jevů se zabývá ve svém díle S. Fischer a J. Škoda. Jak autoři uvádějí, v současné době se vyskytuje velmi mnoho nežádoucích jevů, které jsou v naší společnosti nepřijatelné. Podobně jako Mühlpachr popisují sociální patologii jako „*souhrnné označení nezdravých, abnormálních a obecně nežádoucích společenských jevů*“. Uvádějí také, že v dnešní době je tento pojem někdy nahrazován pojmem sociální deviace. Tyto dva pojmy se však od sebe liší, co je považováno za deviantní není vždy patologické. (S. Fischer, J. Škoda 2009, s. 13-14)

Sociální pedagog

Sociální pedagog podle Bakošové je odborník, který se teoreticky i prakticky připravil na vysoké škole na sociálně výchovnou činnost. Jeho kompetence spočívají v pomoci a podpoře dětí, mládeže a dospělých, dále ve zlepšení kvality života prostřednictvím výchovy, vzdělávání, poradenství a prevence. (Bakošová, 2005, s. 192)

Autoři B. Kraus a Věra Poláčková et al. se ve svém díle **Člověk – prostředí – výchova: k otázkám sociální pedagogiky** upozorňují na to, že u nás sociální pedagog v katalogu profesí není uveden, i když byly velké snahy o jeho zařazení. Můžeme tedy o něm mluvit pouze teoreticky. Hodně často se místo pojmu sociální pedagog používá označení vychovatel. (Kraus; Poláčková, 2001, s. 33)

Procházka uvádí, že práce sociálního pedagoga je velmi široká, je to specializovaný odborník. Jeho působení je zejména potřeba tam, kde mají lidé různých věkových kategorií

jakékoliv problémy v osobním životě nebo ve vztahu k druhým lidem. (Procházka, 2012, s. 74)

Sociální pedagogika

Přadka uvádí, že sociální pedagogika je pedagogická disciplína, která se velmi rychle mění se změnami společnosti. (Přadka, 2004, s. 16)

B. Kraus a Věra Poláčková et al. definují sociální pedagogiku jako disciplínu, která se *zaměřuje nejen na problémy patologického charakteru, marginálních skupin, částí populace ohrožených ve svém rozvoji a potencionálně deviantně jednajících, ale především na celou populaci ve smyslu vytváření souladu mezi potřebami jedince a společnosti, na utváření optimálního způsobu života v dané společnosti.*“ Tito autoři se zastávají širšího pojetí sociální pedagogiky. (Kraus, Poláčková et al., 2001, s. 12)

Bakošová upozorňuje, že vznik sociální pedagogiky si vyžádal sám život. S životem jsou spojené každodenní radosti i starosti, hledání různých východisek a řešení problémů. Autorka ve své knize uvádí: česky ¹ *„Sociální pedagogika je součástí věd o člověku, patří do soustavy pedagogických věd. Sociální pedagogika jako životní pomoc je pozitivní pedagogika, které cílem je v systému komplexní péče poskytnout pomoc dětem, mládeži a dospělým v různých typech prostředí hledáním optimálních forem pomoci a kompenzování nedostatků. Cílem je přeměna lidí a společnosti prostřednictvím výchovy. Jde o proces výchovné péče, péče, ochrany směřující k integraci a stabilizaci osobnosti.* (Bakošová, 2005, s. 54)

Sociální pracovník

Matoušek popisuje sociálního pracovníka jako člověka, který pracuje s jednotlivci, skupinami, rodinami a lidmi, kteří se dostali do obtížných životních situací. Tento pracovník

¹ *„Sociálna pedagogika je súčasťou vied o človeku, patrí do sústavy pedagogických vied. Sociálna pedagogika ako životná pomoc je pozitívna pedagogika, ktorej cieľom je v systéme komplexnej starostlivosti poskytnúť pomoc deťom, mládeži a dospelým v rôznych typoch prostredí hľadáním optimálnych foriem pomoci a kompenzovaním nedostatkov. Cieľom je premena ľudí a spoločnosti prostredníctvom výchovy. Ide o proces výchovnej starostlivosti, opatery, ochrany smerujúci k integrácii a stabilizácii osobnosti.*“ (Bakošová, 2005, s. 54)

může vystupovat jako expert při přípravě zákonů a vyhlášek. V rámci komunity může pomáhat zprostředkovávat služby a řešit problémy. (Matoušek a kol., 2008, s. 13)

Sociální pracovník může být činitelem nejrůznějších sociálních změn, umí identifikovat problémy a zároveň je řešit. V praxi vykonává řadu různých profesionálních rolí, které se vzájemně prolínají. Podle povahy problému a typu klienta vystupuje jako pečovatel, zprostředkovatel služeb, cvičitel sociální adaptace, manažer, administrátor aj. (Mühlpachr, 2004, s. 54-55)

Profese sociální pracovník je definována v Zákoně č. 108/2006 Sb., Zákon o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Dle tohoto zákona sociální pracovník provádí sociální šetření, zajišťuje sociální agendu, řeší, poskytuje, spravuje a koordinuje služby v sociální oblasti. Na sociálního pracovníka jsou kladeny určité nároky pro vykonávání tohoto povolání, patří sem bezúhonnost, odborná a zdravotní způsobilost a svéprávnost. V tomto zákoně jsou uvedené i podmínky vzdělání, které musí sociální pracovník splnit. (MPSV, 2006)

Práce sociálního pracovníka patří do tzv. pomáhajících profesí. U pracovníků těchto profesí je nezbytné, aby měli kromě odborných znalostí i obecné předpoklady a dovednosti. K nejdůležitějším z nich patří komunikační dovednosti, důvěrnost, ta je dána i etickým kodexem sociálních pracovníků. (Matoušek a kol., 2008, s. 52-53)

Vzdělávání

S terminologií vzdělávání jsou u nás i v zahraničí velké potíže. Navíc přejímáme termíny z angličtiny, které nejsou úplně vhodné pro naše prostředí, protože u nás byly dříve neznámé. Průcha uvádí, že se v naší zemi používá pojem výchova v užším a širším smyslu a je zde zahrnuta jak výchova, tak i vzdělávání. A v tradiční české pedagogice se používá termín výchovně-vzdělávací proces nebo systém, který říká, že se jedná o výchovu a o vzdělávání. (Průcha, 2009, s. 56)

Anthony Giddens v knize **Sociologie** poukazuje na to, že vzdělávání bylo základním tématem socializačních procesů a důležitým prvkem předávání hodnot a pravidel ve společnosti. Autor definuje vzdělávání jako *společenskou instituci, která umožňuje a podporuje nabytí dovedností, znalostí a rozšiřování obzorů jednotlivců*. (Giddens, 2009, s. 761)

Lidé se od pradávna stále vzdělávají, předávají si životní zkušenosti a poznatky, aby mohli přežít. Vzdělávání je možné zjednodušeně chápat jako proces poznávání přírody, společnosti a jedince. Mezi těmito oblastmi poznávání existují vzájemné vztahy. Vzdělávání můžeme chápat jako osvojování si vědomostí, dovedností a návyků. (Šimoník, 2005, s. 40-41)

2 SOCIÁLNÍ PEDAGOG A MOŽNOSTI JEHO UPLATNĚNÍ

Potřebnost sociálního pedagoga u nás vzrůstá především se změnami, které v ČR nastaly po revoluci v roce 1989. S otevřením hranic naší republiky došlo k výraznému nárůstu negativních sociálních jevů v naší společnosti. Důvodem byl i volný pohyb osob účastnících se trestné činnosti, organizovaného zločinu, extremistických skupin atd. Sociální pedagogika jako obor vysokoškolského studia je mladým oborem, ale její kořeny sahají do dávné historie. (Procházka, 2012, s. 9–10)

Historie

Lidé již v dávných dobách věděli o důležitosti výchovy. Mezi osobnosti, kteří vyzvedávali důležitost výchovy patří Aristoteles a Platon (ten vyzvedává sociální funkci výchovy a výchovu bere jako donucovací prostředek k tomu, aby stát mohl bez problémů fungovat). Teprve však až v úvahách římského filozofa Seneky najdeme myšlenky pomoci druhým. (Kraus, 2008, s. 9)

Středověk vychází z učení Ježíše Krista, prosazuje se myšlenka pomoci a lásky k bližnímu. O vztahu k chudým píše sv. Tomáš Aquinský, který vymezuje ve svých úvahách i hranice rozumu a víry. U nás patří mezi nejvýznamnější osobnosti středověku Anežka Česká, která založila v roce 1232 první špitál, kde pomáhala nemocným a chudým lidem. Další významnou osobností byla Zdislava z Lemberka, které se podařilo prosadit založení dalšího špitálu. Přinesla sem nejnovější medicínské poznatky z Německa. (Procházka, 2012, s. 16-17)

S rozvojem renesance a humanismu došlo k velkým změnám ve společnosti. Při výchově je kladen důraz na lidskou individualitu, dochází k odklonu od Boha. Mezi významné osobnosti té doby patří např. T. Morus, T. Campanella a encyklopedisté C. Helvetius, D. Diderot. J. A. Komenský vnímá výchovu jako prostředek, který slouží k nápravě světa. Zdůrazňuje důležitost výchovného vlivu prostředí na člověka. Podobný názor měl i R. Owen. Vliv na sociální pedagogiku měl i vznik sociologie. Její zakladatel A. Comte vyzdvihoval výchovu a snažil se dát zájmy společenské nad individuální. Ve 2. pol. 19. století vznikají hraniční disciplíny – pedagogická sociologie, jejímž představitelem byl E. Durkheim, dále sociologie výchovy a sociologická pedagogika. V Německu vznikají nové proudy (filantropismus, pietismus), jejichž cílem je přísná morálka a pomoc bližnímu.

Švýcarský pedagog J. H. Pestalozzi je považován za zakladatele sociální pedagogiky, který položil svými pracemi základ sociální pedagogiky. Někteří však za zakladatele sociální pedagogiky považují německého pedagoga a filozofa P. Natorpa. S pojmem sociální pedagogika se ale lidé mohli potkat ještě dříve, protože jej použil německý pedagog A. Diesterweg v díle Rukověť vzdělání pro německé učitele. Dále však tento pojem nevysvětloval.

Česká sociální pedagogika je spojována se jménem G. A. Lindnera, který byl profesorem pedagogiky a filozofie v Praze. Napsal dílo Paedagogika na základě nauky o vývoji přirozeném, kulturním a mravním. V tomto díle pracoval s pojmem sociální pedagogika a poukazyval na sociální funkci výchovy. Snažil se prosazovat myšlenku, aby bylo dostupné vzdělání všem bez rozdílu. (Kraus, 2012, s. 10-12)

Přínosem pro další rozvoj naší sociální pedagogiky byla především tradice sociální pedagogiky v Německu a Polsku. (Procházka, 2012, s. 9–10)

Mezi významné osobnosti české a slovenské sociální pedagogiky po roce 1918 patří A. I. Bláha, profesor sociologie v Brně. Zabýval se otázkami vztahu pedagogiky a sociologie a vlivy prostředí na člověka. V tomto období nebyla u nás tak výrazná osobnost sociální pedagogiky jako například v Německu nebo Polsku. O dětech toulavých a cikánských psal F. Štampach. Jeho dílo se zabývalo aktuálními problémy té doby. O etnických menšinách psal P. Pittra. O vymezení oboru sociální pedagogiky se pokusil S. Velinský v monografii Individuální základy sociální pedagogiky.

Po roce 1948 nastal útlum sociální pedagogiky u nás. Sociologie byla označena za buržoazní pavědu. Obrat nastal až v polovině 60. let vlivem změn v SSSR. Z tohoto období je u nás významným představitelem K. Galla, který psal o sociální pedagogice.

Jakýmsi přelomem měla být kniha Sociální pedagogika od R. Wroczynského (obsahovala koncepci sociální pedagogiky podle polských vědců). Bohužel však neměla takový vliv na další rozvoj sociální pedagogiky u nás, jak se očekávalo. Mezi další osobnosti, které se hlásily k sociální pedagogice, patřili M. Přadka, J. Hroncová atd.

Po revoluci se o rozvoj a vymezení sociální pedagogiky pokoušelo hodně pedagogů, mezi nimi například L. Pecha, Z. Moucha, S. Klapilová, J. Haškovec, B. Kraus, J. Špičák, P. Klíma, M. Hradečná, Z. Bakošová, J. Faltýsková, D. Knotová aj. (Kraus, 2012, s. 15-19)

Sociální pedagogika je zaměřená na každodenní životní situace všech věkových skupin. Snaží se eliminovat rizikové vlivy, které na jedince působí. Má dvě základní funkce, a to preventivní a terapeutickou. (Kraus, 2012, s. 46)

I když i u nás má sociální pedagog široké množství uplatnění v různých organizacích, stále není tato profese nijak legislativně zakotvena v zákoně. Dle zákona 563/2004 Sb. Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů zde není v paragrafu 2 uveden sociální pedagog jako pedagogický pracovník. Jsou zde uvedeni: *učitel, pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, vychovatel, speciální pedagog, psycholog, pedagog volného času, asistent pedagoga, trenér, metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně a vedoucí pedagogický pracovník.* (MŠMT, 2013-2019)

Přítom sociální pedagog může být spojovacím článkem mezi různými subjekty, které jen těžko hledají společné řešení problémů. Sociální pedagog zprostředkovává komunikaci a spolupracuje s různými cílovými skupinami a jednotlivci.

Možnosti uplatnění sociálního pedagoga v jednotlivých resortech:

a) rezort školství, mládeže a tělovýchovy:

- *školní kluby, družiny, domovy mládeže,*
- *dětské domovy,*
- *domy dětí a mládeže, střediska volného času,*
- *instituce ochranné výchovy, instituce výchovného poradenství (včetně výchovného poradce ve školách),*
- *systemy preventivně výchovné péče (krizová centra, střediska pro mládež),*

b) rezort spravedlnosti:

- *oblast penitenciární a postpenitenciární péče (vychovatelé v nápravných zařízeních, věznicích, institut probačního pracovníka),*

c) rezort zdravotnictví:

- *psychiatrické léčebny,*
- *rehabilitační instituce,*

d) rezort sociálních věcí:

- *sociální asistenti,*
- *kontaktní centra (protidrogová apod.),*
- *sociální kurátoři pro mládež,*
- *instituce sociálně výchovné péče o seniory,*
- *ústavy sociální péče,*

d) rezort vnitra:

- *utečenecké tábory,*
- *nápravná zařízení. (Kraus; Poláčková, 2001, s. 39-40)*

2.1 Oblast sociální a školství

Nejčastějšími oblastmi, kde by mohl najít uplatnění sociální pedagog jsou resorty sociální a školství.

Oblasti působnosti sociálního pedagoga v sociálním resortu

Sociální oblast je spojena s potřebou pomoci lidem při řešení nějaké jejich konkrétní životní situace. Dnešní doba klade vysoké nároky na všechny. Lidé se musejí vyrovnat se všemi nástrahami dnešního světa, ale někdy je to opravdu velmi těžké. Pomoc může být v oblasti poradenství, výchovy, vzdělávání, zajištění základních biologických potřeb nebo materiální. Může být poskytována jednotlivcům nebo skupinám. Vždy záleží na konkrétním případě. (Kraus, 2008, s. 135)

Podle paragrafu 115 Zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů mohou v sociálních službách vykonávat odbornou činnost tyto lidé:

sociální pracovníci, pracovníci v sociálních službách, zdravotničtí pracovníci, pedagogičtí pracovníci, manželští a rodinní poradci a další odborní pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby. (MPSV, aktualizováno 2017)

Činnost sociálního pracovníka je definována v Zákoně o sociálních službách č. 108/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, paragraf 109:

Sociální pracovník vykonává sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné

činnosti v zařízeních poskytujících služby sociální prevence, depistážní činnost, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace, zjišťuje potřeby obyvatel obce a kraje a koordinuje poskytování sociálních služeb. (MPSV, aktualizováno 2017)

V zákoně 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů není uveden sociální pedagog, však zajisté by se i v této oblasti našly činnosti, pro které by byl sociální pedagog vhodnější, než pracovníci v tomto zákoně uvedeni.

Sociální pedagog může pracovat s rodinou a jejími dětmi jako pracovník Orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD). Tento pracovník většinou pracuje na obecním úřadu na odboru sociálním. Jeho hlavní činností je práce s dětmi, které jsou zneužívané, týrané nebo zanedbávané a s jejich rodinami. Dítě, s kterým bylo takto špatně zacházeno, může mít posttraumatický stresový syndrom. V dnešní době je normální, že jeden pracovník sociálního odboru má na starosti až 400 takových rodin ročně. Bylo by dobré, kdyby nějaký pracovník byl koordinátorem těchto případů a podle závažnosti určoval další postupy. (Matoušek, Kolářková, Kodymová eds., 2010, s. 27-32)

Na obecních úřadech může pracovat sociální pedagog jako kurátor pro mládež, který pracuje s dětmi z nefunkčních rodin, dětmi, které si neplní školní docházku, požívají alkohol, návykové látky atd. Kurátor se snaží pomoci dítěti překonat tyto překážky a začlenit se zpět do společnosti. Sleduje, jakým způsobem jedinec tráví volný čas, s kým se stýká, zároveň se účastní i trestních řízení, která jsou vedena proti mladistvému. (Matoušek, Kolářková, Kodymová eds., 2010, s. 270)

Na odboru sociálním dále mohou pracovat sociální pedagogové, kteří by vykonávali funkci opatrovníka, vyřizovali podklady k pěstounské péči, prováděli šetření, vydávali průkazy pro tělesně postižené a poskytovali poradenství. Úřad práce nabízí také široké uplatnění těchto pracovníků v sociální oblasti. Mohou pracovat jako zprostředkovatelé zaměstnání, státní sociální podpory, hmotné nouze, mohou vyřizovat příspěvky na péči nebo dávky pro osoby se zdravotním postižením. Odlišná pracovní činnost sociálního pedagoga je možná na ČSSZ. Zde je pro něj uplatnění v oblasti důchodového pojištění, sociálního zabezpečení, nemocenského pojištění a práce s osobami samostatně výdělečně činnými.

Sociální pedagog může také pracovat v oblasti služeb sociální péče, jako jsou např. domovy pro seniory, domovy pro osoby se zdravotním postižením, denní stacionáře, centra denních služeb, domovy se zvláštním režimem, azylové domy, chráněná bydlení, dále v oblasti sociální prevence zde patří např. nízkoprahová denní centra, raná péče, noclehárny a v oblasti sociálního poradenství. Forma pomoci, kterou by mohl sociální pedagog

poskytnout v těchto zařízeních, může mít charakter: *poskytování opory, výchovně-vzdělávacího působení nebo poradenský*. (Kraus, 2008, str. 137)

Nejvýznamnější roli hraje v sociální oblasti sociální politika státu. I zde je možné uplatnění studentů sociální pedagogiky, jednak jako těch, kteří určují pravidla sociální politiky nebo jako právě výše uvedených vykonavatelů (těch, kteří poskytují jednotlivé dávky). (Krebs, 2007, s. 72)

Oblasti působnosti sociálního pedagoga v resortu školství

Jak bylo již výše uvedeno, sociální pedagog není u nás zaveden v katalogu prací ve veřejných službách ani v Zákoně o pedagogických pracovnících (563/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů). V tomto zákoně jsou pouze uvedeni pracovníci, kteří vykonávají přímou pedagogickou činnost: *učitel, pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, vychovatel, speciální pedagog, psycholog, pedagog volného času, asistent pedagoga, trenér, metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně, vedoucí pedagogický pracovník*. (MŠMT, 2013-2019)

Hlavním cílem školy je poskytnout dětem vzdělání a výchovu. Ve svých programech se školy zaměřují na výchovu mimo vyučování, ta se snaží *především o propojení vyučování a zájmových činností*. To má kladný vliv na školní výsledky a některým žákům to může pomoci i při výběru budoucího povolání. Nabídka škol, školních klubů a školních družin je velmi bohatá a různorodá. Děti mohou navštěvovat programy zaměřené na cizí jazyky, tělesnou výchovu atd. Činnosti, které škola nabízí, jsou buď pravidelné (zájmové útvary), nebo příležitostné (vystoupení souborů, výlety, soutěže) volnočasové aktivity. Zároveň je škola i koordinátorem volnočasových aktivit. Tyto aktivity vykonávají buď učitelé, nebo vychovatelé. Nesmíme zapomenout na základní umělecké a jazykové školy, které přispívají také k dalšímu rozvoji dětí. Důležité je, aby pedagogové a vychovatelé byli pro děti kladným vzorem, nejen ve škole, ale i ve využívání volného času. Školský zákon vymezuje termín školská výchovná zařízení, která se podílí na výchově ve volném čase. Dělí se na:

- *školská zařízení pro zájmové vzdělávání*
- *školská výchovná a ubytovací zařízení*
- *školská zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu.*

Každé z těchto zařízení má své specifické znaky.

Mezi školská zařízení pro zájmové vzdělávání patří:

1. Školní družiny – většinou jsou zřízeny pro žáky prvního stupně, a to při základní škole. Děti zde mohou odpočívat nebo se věnovat různým činnostem (hry, poslech hudby, procházky atd.). Ve školní družině s dětmi pracuje podle zákona MŠMT vychovatel.
2. Školní kluby – jsou zřizovány při školách, přednostně pro druhý stupeň ZŠ. Docházka je zde na rozdíl od školní družiny dobrovolná. Činnosti, které zde děti vykonávají, jsou: *pravidelná zájmová činnost v zájmových útvarech, příležitostná zájmová či rekreační činnost, otevřená nabídka spontánních činností a podpora tzv. tvůrčích týmů, skupin iniciativních žáků s výrazným zájmovým zaměřením.*
3. Střediska volného času – ta se řídí příslušnou vyhláškou, poskytují své služby všem věkovým kategoriím. *Existují dva typy: dům dětí a mládeže, který nabízí rozmanité druhy zájmových činností, nebo stanice zájmových činností, jež se zaměřuje na jednu zájmovou oblast (např. stanice přírodovědců, techniků, turistů).* Střediska nabízí jak pravidelné zájmové činnosti, tak i táborové, spontánní aktivity a věnují se osvětové činnosti. Pracují zde pedagogičtí pracovníci.

Ve školní družině a školním klubu s dětmi pracuje podle zákona MŠMT vychovatel.

Mezi školská výchovná a ubytovací zařízení patří domovy mládeže, školy v přírodě a internáty. Každé z těchto zařízení má svou funkci a poslání. V domovech mládeže je zajišťováno dětem stravování, ubytování a výchovně-vzdělávací činnosti. Vychovatel zde pracuje s menšími skupinami a vede si předepsanou dokumentaci o jednotlivých dětech. Internáty mají podobný účel jako domovy mládeže. Školy v přírodě slouží především k zotavovacím pobytům dětí. Dopoledne zde probíhá většinou výuka, odpoledne mají děti podobný program jako ve školní družině.

Mezi školská zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu patří: diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou a výchovné ústavy. Do těchto zařízení se děti dostanou, pokud u nich došlo k závažným poruchám chování u dítěte, nebo je-li jeho vývoj vážně ohrožen. Ústavní výchovu nařizuje soud, ochranná výchova je soudem ukládána, předběžné opatření je okamžité opatření soudu. Činnosti těchto zařízení stanoví zákon a příslušné vyhlášky.

V diagnostickém ústavu jsou děti maximálně osm týdnů. Děti zde plní úkoly (diagnostické, vzdělávací, terapeutické atd.). Na základě diagnózy se rozhodne o jejich dalším umístění. Důležitou úlohou ústavu je vhodné využití volného času dětí a výchova.

Do dětský domovů jsou umístěny děti, jejichž rodiče se o ně nestarají, nedokáží, nebo je nechtějí vychovávat. Děti jsou zpravidla ve věku od 3-19 let (max. 26 let). Práce vychovatele je zde velmi náročná, protože děti mají z domu mnohdy špatné zlozvyky, hygienické návyky, problémy s udržováním pořádku atd. Významnou úlohu zde hraje opět výchova mimo vyučování.

Dětský domov se školou pečuje o děti s nařízenou ústavní výchovou, nebo o děti s uloženou ochrannou výchovou, případně o nezletilé matky a jejich děti. Hlavním cílem jsou zde výchovně-vzdělávací činnosti podobně jako v dětském domově.

Výchovný ústav je pro děti starší 15 let, které mají závažné poruchy chování a byla u nich nařízena ústavní nebo ochranná výchova. Ústav zajišťuje výchovně-léčebnou péči, vzdělávací a sociální. O děti pečují pedagogičtí pracovníci. (Bendl, 2015, s. 131-143)

V různých výchovných zařízeních by byla velká možnost uplatnění sociálního pedagoga, a to především v oblasti, kdy sociální pedagog může nahradit rodinu (pocit jistoty a bezpečí), naslouchat potřebám klienta, může mu poskytovat podporu, plánovat mu činnosti, pomáhat s učením, řešením konfliktů, navazováním vztahů a dalšími činnostmi. (Kraus, 2008, s. 116)

V publikaci Sociálna pedagogika ako životná pomoc uvádí Bakošová, že sociální pedagog by mohl pomoci ve škole například s otázkami záškoláctví nebo šikanování. Tato pomoc se může uskutečňovat prostřednictvím výchovy, kdy bude sociální pedagog pozitivním způsobem působit na děti, usměrňovat je a naučí je zodpovídat za své činy. Výchova by měla probíhat ve dvou rovinách: individuální (vést žáka ke správným návykům, postojům, zvykům atd.) a celospolečenské (pomoc dětem ze sociálně znevýhodněného prostředí ve škole, jasná pravidla ve škole pro všechny, atmosféra školy atd.). (Bakošová, 2008, s.147)

Autorka upozorňuje na to, že toto je prostor pro sociálního pedagoga. Ten může s ostatními pedagogickými pracovníky vytvořit takové podmínky, které umožní předcházet negativním

jevům, bude pracovat na zlepšení mezilidských vztahů a prevenci. Podněty, kterými může sociální pedagog působit, shrnula autorka do desetibodového programu pomoci: česky ²

1. Zabezpečit ve škole solidaritu se žáky, kteří jsou na okraji pozornosti.
2. Podpořit autoritu učitele.
3. Posílit k demokracii ve škole a ve třídách.
4. Zabezpečit ochranu před mediálním násilím.
5. Zabezpečit dozor ve škole.
6. Pracovat s agresory.
7. Pracovat s oběťmi.
8. Analyzovat případy šikanování společně se žáky.
9. Koordinovat a organizovat práci s rodiči.
10. Koordinovat a organizovat práci s policií, sociálním pracovníkem, psychologem, pediatrem, psychiatrem. (Bakošová, 2008, s. 149)

Některé děti mají velké problémy už při nástupu do školy. Zvykají si na nové prostředí, kamarády, musí dodržovat školní řád a pravidla slušného chování. Škola se snaží pokračovat v socializaci, která do té doby probíhala především v rodinném prostředí. Učitelé dětem předávají vědomosti, znalosti, dovednosti a rozvíjí jejich celou osobnost. Toto všechno v sobě zahrnuje i sociálně výchovné činnosti, které ve školním prostředí probíhají. (Kraus, 2008, s. 112)

2

1. Zabezpečit v škole solidaritu so žiakami, ktorí sú na okraji pozornosti.
2. Podporiť autoritu učiteľa.
3. Posilniť demokraciu v škole a v triedach.
4. Zabezpečit ochranu před masmediálním násilím.
5. Zabezpečit dozor v škole.
6. Pracovať s agresormi.
7. Pracovať s obeťami.
8. Analyzovať prípady šikanovania spolu so žiakami.
9. Koordinovať a manažovať prácu s rodičmi.
10. Koordinovať a manžovať prácu s políciou, sociálnym pracovníkom, psychológom, pediatrom, psychiatrom. (Bakošová, 2008, s. 149)

Otázkou však zůstává, zda by všechna tato práce měla být pouze na učitelích (výchovných poradcích, metodických prevence, školním psychologovi, školním speciálním pedagogovi a asistentovi pedagoga), nebo by měl být ve školním prostředí člověk, který bude pracovat s dětmi, které mají nějaké problémy nebo prožívají nějakou krizi. Výchovní poradci a preventisté někdy vykonávají tuto funkci pouze formálně. Zde se tedy nabízí vhodné uplatnění právě pro sociálního pedagoga, který by zároveň na děti působil preventivně, pomáhal by dětem překonat strach, obavy, uměl by dobře naslouchat, byl by empatický, navíc by byl pomocníkem pro pedagogické pracovníky školy a zprostředkovatelem mezi školou a rodiči. Hopf in Kraus uvádí: *Všeobecné cíle a úkoly sociální (sociálně-výchovné) práce ve škole: zabránit vzniku odchylek v chování žáků v rámci školy, podporovat sociální kompetence dětí a mládeže cílenými akcemi a nabídkami činností, působit jako zprostředkovatel mezi mimoškolní prací s mládeží a činností v rámci školy, po dohodě s učiteli a žáky se starat o různé skupiny žactva, upozorňovat rodiče postižených, sociálně vybočujících nebo handicapovaných žáků na pomocné a podpůrné programy (Hopf, 2001).* (Kraus, 2008, s. 114-115)

2.2 Oblast spravedlnosti a vnitra

V rámci Ministerstva spravedlnosti ČR působí probační a mediační služba (dále jen PMS). Zaměstnání jsou zde úředníci a pracovníci PMS. Pracují s lidmi, kteří mají problém se zákonem. Probační se rozumí *organizace a výkon dohledu nad obviněnými, kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, individuální pomoc obviněnému* atd. Mediací je metoda, která pomáhá při řešení sporů a jejím cílem je urovnání vztahů mimosoudní cestou.

Pracovník PMS může pracovat před rozhodnutím státního zástupce s *dobrovolnými klienty*. To jsou ti, kteří sami požádají o pomoc PMS. Nebo před rozhodnutím je možné pracovat ještě s klienty, kterým byla nahrazena vazba dohledem. V tomto případě je klient povinen dodržovat pravidelný kontakt s úředníkem PMS. Ve fázi po rozhodnutí státního zástupce, kdy klientovi byla uložena nějaká alternativa trestu nebo některé opatření (ochranné, trestní, výchovné), zajišťuje potřebná opatření právě úředník PMS. Pomoc PMS je poskytována i klientům během celého trestního řízení a dále těm, kteří byli podmíněně propuštěni z výkonu trestu odnětí svobody. (Matoušek, Koláčková, Kodymová eds., 2010, s. 283-284)

Výše uvedené činnosti jsou opět možností uplatnění sociálního pedagoga, který může převzít část kompetencí pracovníka PMS. Jedná se např. o pomoc při integraci obviněných,

participaci poškozených, prevenci a snižování rizik opakování trestné činnosti. ((Matoušek, Kolářková, Kodymová eds., 2010, s. 286)

Jiné uplatnění pro sociální pedagogy je ve věznicích. V současné době zde pracuje podle katalogu prací ČR justiční pracovník nebo vychovatel ve vězeňské službě. Justiční pracovník pracuje se soudními spisy jednotlivých klientů a vychovatel vězeňské služby vykonává komplexní edukační, diagnostické a preventivní činnosti. (MPSV, 2010)

Zaměstnanci ministerstva vnitra mohou vykonávat pracovní činnosti spojené se sociální prací s uprchlíky, žadateli o azyl, nebo lidmi, kteří žijí v pobytových a integračních střediscích. Je třeba, aby pracovník zjistil, v jakém prostředí klient žil a podle toho zvolil ten nejlepší přístup ke klientovi. Pracovníci v těchto zařízeních jsou většinou zprostředkovatelé mezi klientem a okolním světem. Musí je seznámit s danou kulturou, návyky, příslušnými zákony a právními předpisy. Postupy další práce jsou většinou shodné s principy, které se uplatňují při práci s ohroženými skupinami. Část těchto činností by opět mohl ve věznicích vykonávat sociální pedagog.

2.3 Oblast zdravotnictví a nestátní organizace

Oblasti působnosti sociálního pedagoga v resortu zdravotnictví a nestátních organizací

V oblasti zdravotnictví běžně pracují lékaři, zdravotní laboranti, všeobecné sestry, sociálně-zdravotní pracovníci atd. Zde se mohou setkávat s různými lidmi, kteří mají odlišné problémy a potřeby pomoci.

Sociální pedagog by zde mohl vykonávat pomoc při nárokování sociálních dávek, vyplácení důchodů, zajištění hospitalizace pacientů, kompenzačních pomůcek, propouštění pacientů, pohřbu v případě úmrtí pacienta a dalšími kontakty s různými organizacemi a rodinou. (Matoušek, Kolářková, Kodymová eds., 2010, s. 165)

Jednou z možností uplatnění pro sociálního pedagoga je také rehabilitace. Ta je v dnešní době chápána jako interdisciplinární obor zahrnující zdravotnickou, pedagogicko-psychologickou péči a sociálně-právní péči. Jejím cílem je, aby si lidé se zdravotním postižením zachovali co nejlepší smyslovou, fyzickou, psychickou, intelektovou a sociální úroveň funkcí a byli co nejméně závislí na dalších osobách. Může být prováděna v různých zařízeních (zdravotnická, sociální péče atd.) nebo v nestátních neziskových organizacích. A zde je opět vhodná příležitost pro sociálního pedagoga, který by obdobně jako ve zdravotnictví poskytoval administrativní a výchovnou podporu klientům. Novosad (2000)

in Matoušek, Koláčková, Kodymová eds. charakterizují zdravotní (léčebnou) rehabilitaci tak, že obsahuje fyzioterapii (elektroléčbu, lázeňskou léčbu atd.), operační nápravu, ergoterapii atd. Jsou s ní však spojeny i veškeré administrativní činnosti a komunikace s klienty při činnostech spojených s rehabilitací. (Matoušek, Koláčková, Kodymová eds., 2010, s. 92-93)

Může se stát, že se někteří lidé jen těžce vyrovnají se svou životní situací a musí nastoupit do některého zařízení pro duševně nemocné (psychiatrické oddělení nemocnice, psychiatrická léčebna atd.), nebo se léčí v rámci komunit, komunitních zařízení (např. krizová centra). Člověk, který je specialista v sociální oblasti, může pomoci lidem s přijetím do těchto zařízení vyřízením potřebných dokladů, může být prostředníkem mezi rodinou a klientem, případně zaměstnavatelem klienta. (Matoušek, Koláčková, Kodymová eds., 2010, s. 135)

Kolem roku 1918 vznikalo mnoho dobrovolných organizací a spolků, které ovlivňovaly sociální úroveň ve společnosti. Významné byly spolky hasičů a Červeného kříže. Po roce 1989 vznikají další organizace, sdružení, nadace a církve. Velká část těchto organizací má sociálně-zdravotní a charitativní zaměření (Člověk v tísni, Bílý kruh bezpečí atd.). Zde může být právě sociální pedagogika velmi nápomocná. Sociální pedagogové v těchto organizacích mohou pomáhat s konkrétními životními situacemi jedinců a přispějí tak ke zkvalitnění jejich života. (Kraus, 2008, s. 134-135)

Další uplatnění sociálního pedagoga je v nestátních neziskových organizacích, kde mohou trávit svůj volný čas jak děti, tak i dospělí. Spolky se řídí občanským zákoníkem. Jedná se např. o organizace Junák, Pionýr, ale mohou to být i spolky zájmového charakteru jako je Sokol (tělovýchovná činnost), Zálesák (zálesácká činnost), Duha (ochrana přírody) aj. (Bendl, 2015, s. 145-146)

V organizacích mohou pracovat také pracovníci, kteří nejsou s poskytovatelem služby v pracovně-právním vztahu, ale mohou mít s organizací dohodu, na základě, které poskytují služby přímo na míru uživatele. Mezi tyto pracovníky patří dobrovolníci, praktikanti, stážisti atd. (Čamský, Sembdner, Krutilová, 2011, s. 187)

Každá z těchto oblastí je velmi specifická. Dalo by se mnohem více rozšířit a rozebrat pole působnosti sociálního pedagoga v jednotlivých oblastech uvedených výše.

3.1 Oblast školství

Tato oblast je z hlediska uplatnitelnosti sociálního pedagoga určitě nejrozsáhlejší. Na území Tišnovska je v současné době 17 základních škol, 3 střední školy, 21 mateřských škol a 1 základní umělecká škola.

Základní škola Tišnov, Smíškova

Základní škola, Tišnov, Smíškova, příspěvková organizace, je základní škola s 1. - 9. ročníkem. Úplná kapacita školy je 580 žáků. Žáci jsou převážně z Tišnova a malá část

z okolních obcí. Ve škole se učí i děti romské, vietnamské, bulharské a ukrajinské národnosti. „Škola pro život“ vyjadřuje základní myšlenku celého vzdělávacího programu. Specifikem školy je výuka anglického jazyka.

Ke škole patří také školní družina, kterou navštěvují pouze děti z 1. stupně. Škola se nachází v klidné části města Tišnov. V budově je 32 učeben a dvě tělocvičny. Některé učebny jsou speciálně vybavené pro výuku určitých předmětů (jazykové, počítačové, učebna výtvarné výchovy, environmentální výchovy, občanské výchovy, školní kuchyňka, školní a keramická dílna, fyzikálně-chemická učebna) a část je vyhrazena pro školní družinu. Škola je vybavena i plošinou pro vozíčkáře a může tak poskytovat vzdělávání i žákům s tělesným handicapem.

Vedle školy se nachází sportovní hřiště s běžeckou dráhou a hřištěm na míčové hry. V zimě se tento prostor využívá k výuce bruslení. Děti mají možnost využívat přírodní atrium školy a parčík s relaxačními prvky. Škola také disponuje školním pozemkem, který slouží pro výuku pracovních činností. Součástí areálu je Školní poradenské pracoviště Korálek s pracovními speciálního pedagoga a psychologa.

Ve škole pracuje 51 učitelů (výchovní poradce, školní metodik prevence, koordinátor ŠVP atd.), dále psycholog, speciální pedagog, logoped a externí výuku zde mají učitelé náboženství a některých zájmových kroužků.

Základní škola dlouhodobě spolupracuje s mateřskými školami v Tišnově. Organizuje pro rodiče budoucích školáků a pro děti různé akce (divadelní představení aj.). Děti mají možnost navštívit výuku a vyzkoušet si některé činnosti ve škole. To je pro učitele zpětná vazba, jak jsou děti schopny přizpůsobit se novému prostředí.

Škola spolupracuje i s řadou dalších pracovišť v oblasti výchovy a vzdělávání. Například s pedagogicko-psychologickými poradnami, speciálně-pedagogickými centry a odbory

sociálně právní ochrany dětí na Tišnovsku. Pedagogové a asistenti pedagogů mají možnost zúčastnit se řady seminářů, školení a přednášek zaměřených na péči o žáky.

Na této škole se učí také děti, které mají individuální vzdělávací plán, dále děti se speciálními vzdělávacími potřebami (dále už jen SVP) – se zdravotním postižením, se zdravotním znevýhodněním a sociálním znevýhodněním. Podle mého názoru je všem dětem bez rozdílu v této škole poskytována maximální péče a je snaha tyto žáky co nejlépe vychovávat a vzdělávat. Zajisté by bylo vhodné mít v tomto zařízení sociálního pedagoga, který by mohl komplexně pracovat jak s dětmi, tak i s pracovníky a rodiči.

V dnešní době můžeme ve společnosti pozorovat mnoho negativních jevů, které se odráží na chování dětí jak doma, tak i ve škole. Z pohledu asistenta pedagoga mohu říci, že se každý den setkávám ve školním prostředí s některými sociálně patologickými jevy u dětí. Nejčastěji to bývá agresivní chování jednoho spolužáka ke druhému, které v některých případech bohužel až vyústí v poškození majetku školy, nebo újmu na zdraví některého z žáků. Zaznamenala jsem také známky kyberšikany (pomocí sociálních sítí) nebo šikany mezi žáky vůči jedné spolužačce, která pochází ze sociálně znevýhodněného prostředí. Také se zde objevují projevy rasismu vůči romským žákům. S těmito všemi dětmi pracuje převážně školní psycholožka, ať už jako s jednotlivci nebo s celou třídou. Někdy jí pomáhá speciální pedagožka nebo výchovná poradkyně, která už řeší závažnější situace s rodiči, vedením školy, policií, pracovníkem OSPOD nebo DD. Pro tyto situace by bylo velmi vhodné, kdyby byl na škole pracovník (sociální pedagog), který by se těmto problémům věnoval komplexně. (ZŠ Tišnov, Smíškova, © 2013)

Základní škola a Mateřská škola Doubravník

Základní škola a Mateřská škola Doubravník, příspěvková organizace je škola s 1. - 5. ročníkem, školní družinou a mateřskou školou, která je na odloučeném pracovišti v budově čp. 319. Je to typ malotřídní školy. Škola se nachází na náměstí, kde je pěkný park. Děti ho využívají o přestávkách k procházkám nebo hraní her. V přízemí školy je šatna, kuchyňka, tělocvična a družina. V prvním patře jsou 3 třídy, ředitelna a počítačová učebna. Škola se nachází ve dvoupodlažní budově. Učí se zde asi 45 dětí, které naplňují myšlenku školního vzdělávacího programu Radost z učení a využívají prvků programu Začít spolu. Škola dostala certifikát Férová škola. Mateřská škola se nachází v samostatné budově asi 100 metrů od školy. Skládá se ze dvou podlaží a na každém je kolem 25 dětí ve třídě. Školu

i školku navštěvují děti nejen z Doubravníku, ale i z okolních vesnic (např. Maňové, Bělče, Litavy atd.). Škola podporuje inkluzivní vzdělávání a pracuje s dětmi, které mají individuální vzdělávání. Školní družinu navštěvuje okolo 35 dětí. Pedagogický sbor je složený z aprobovaných učitelů, ředitelky (metodik prevence a výchovný poradce), 2 družinářek, školního asistenta a asistentek pedagoga. Učí se zde dva ročníky v jedné třídě, někdy jsou i vytvořené skupinky mladších a starších žáků. Vše záleží na tématu a probírané látce. Žáci jsou tak od mala zvyklí spolupracovat, učit se navzájem, tolerovat jeden druhého a být schopni druhému pomoci.

Za budovou školy se nachází malý školní pozemek, který byl vytvořen svépomocí. Je zde pár záhonků a altán, do kterého se chodí děti občas v létě učit. Škola spolupracuje s PPP, SPC, rodiči, ostatními subjekty a zřizovatelem, kterým je Městys Doubravník. Do doubravnické školy jezdí pravidelně učitelé ZUŠ Tišnov, kteří zde zajišťují výuku hry na klavír nebo kytaru. Výuku náboženství zajišťuje Římsko-katolická farnost Nedvědice. Inspiro Tišnov zde má kroužek keramiky.

Děti z této ZŠ navštěvují různé kulturní akce, na některých i sami vystupují (Strážnice v tradičních krojích bývalého dětského souboru „Doubraváček“). Přípravují také vánoční besídku, vyrábí dárky pro své blízké i babičky a dědečky z městyse. Hodně dětí navštěvuje skautský oddíl Robinsoni. Z dalších akcí, kterých se pravidelně škola účastní, můžeme jmenovat Den Země, pálení čarodějnic, folklórní vystoupení na Slavnostech Pernštejnského panství, vítání občánků, pokusy o překonání rekordu atd.

Na této malé škole se všichni znají, je to škola „rodinného typu“. Mohu potvrdit z vlastní zkušenosti, že se zde nevyskytuje tolik sociálně patologických jevů jako na větší ZŠ. Ale pochopitelně i zde nastanou občas problémy, které musí řešit ředitelka školy, protože je zároveň výchovným poradcem a metodikem prevence. A proto i zde by zajisté našel uplatnění sociální pedagog, alespoň na částečný úvazek. (Základní škola a Mateřská škola Doubravník, © 2004–2019)

3.2 Sociální oblast

Centrum sociálních služeb Tišnov, příspěvková organizace

Centrum sociální služeb Tišnov (dále jen CSS) je příspěvková organizace založená 1. dubna 2009. CSS poskytuje sociální služby dle zákona 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Dalším předmětem činnosti je správa domů s pečovatelskou

službou (dále jen DPS), hospodaření s nebytovými prostory, hospodaření s byty a jejich pronájem.

Tato organizace poskytuje seniorům, osobám se zdravotním postižením a osobám s chronickým postižením od 27 let kulturní, společenské a zájmové činnosti, v případě potřeby jim zajišťuje odvoz k lékaři nebo na úřady. Hlavním cílem služby je podpora soběstačnosti klientů v jejich přirozeném prostředí. CSS poskytuje základní i fakultativní služby pro své klienty. (Centrum sociální služeb Tišnov, © 2013-2019)

Základní služby jsou uvedené v zákoně č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách, základní sociální poradenství je vždy bezplatné. Prováděcí vyhláška č. 505/2006 Sb. stanoví výši úhrady za činnosti, které jsou poskytovány za úhradu. Ty jsou pak přednostně hrazeny z přiznaného příspěvku na péči a z příjmu klienta. Fakultativní činnosti se řídí paragrafem 77, zákona č. 108/2006 Sb. Mohou mít širokou nabídku služeb a jsou vždy za úhradu. Slouží ke zvýšení životní úrovně klienta nad běžný standard a nelze je hradit z příspěvku na péči. (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011, s. 27)

Mezi další služby klientů CSS patří: pedikúra, dovoz autem a praní prádla. V budově CSS je klientům k dispozici jídelna, knihovna, tělocvična, společenská místnost atd.

Všechny výše uvedené cílové skupiny v Tišnově nebo v obcích tohoto regionu, včetně CSS mají možnost využívat i služeb pečovatelské služby. Ta byla zřízena za účelem pomoci klientům, aby mohli vést důstojný život v domácím prostředí. Pečovatelská služba zajišťuje rozvážení obědů a všechny další činnosti uvedené ve vyhlášce č. 505/2006 Sb. v platném znění. Velmi malá část klientů pečovatelské služby pobírá příspěvek na péči.

Domy s pečovatelskou službou (DPS) nejsou zařízením sociální péče. Pro seniory mají však tyto DPS velký význam. CCS spravuje celkem 145 bytů, a to na ulici Králova a K Čimperku. Byty jsou různé velikosti (1+kk, 2+kk) a bezbariérové. Senioři si zařizují byt podle svého, mají na jedné straně soukromí, ale na druhé straně mohou využívat různých služeb CSS. Pracují zde pracovníce v sociálních službách – pečovatelky, kulturně společenské pracovníce a pracovníci správy DPS.

CSS pořádá pro své klienty různé akce, kterými se snaží seniory aktivizovat, udržovat ve fyzické i psychické kondici. Mezi oblíbené aktivity patří ranní cvičení, tvůrčí dílna (výrobky seniorů se dostanou na různé výstavy), sbor, procvičování paměti, půjčování knih, plavání aj. Pořádají se zde taneční zábavy, vystupují tu se svým programem děti ze ZŠ a MŠ Tišnov. Senioři z CSS Tišnov se účastní také různých výletů (hrady, zámky, jeskyně atd.).

Každoročně je pořádána akce Den otevřených dveří CSS Tišnov. O tuto akci je vždy velký zájem. (Centrum sociální služeb Tišnov, © 2013-2019)

Předmětem činnosti sociálního pedagoga v tomto zařízení by mohlo být přijímání nových klientů a s tím spojená administrativa, pomoc při žádostech o sociální dávky, tvorba a realizace volnočasových aktivit pro klienty, komunikace s rodinnými příslušníky, úřady a dalšími institucemi, řešení konfliktních situací atd.

Chráněné bydlení Skryje

Chráněné bydlení Skryje je sociální služba, která je poskytována osobám s lehkým, středně těžkým mentálním postižením nebo osobám v kombinaci s tělesným postižením. Toto chráněné bydlení spadá pod Oblastní charitu Tišnov. Současná kapacita je 11 klientů, zájem o tuto službu je velký. Chráněné bydlení (dále jen CHB) Skryje se nachází asi 15 km od města Tišnov. Je to zařízení rodinného typu. Cílem CHB je pomoci svým klientům zvládat základní činnosti (péči o sebe a domácnost) a dále také pomáhat jim při vyřizování různých dokladů, dávek, podporovat je v získávání a udržování znalostí, dovedností a navazování a upevňování kontaktů. Jednotlivé oblasti pomoci v CHB jsou: osobní hygiena (mytí, koupání), péče o vlastní osobu (oblékání, úprava), zajištění stravování (nákup potravin, stolování), péče o domácnost (úklid, péče o prádlo), seberealizace (umět vyhledat informace), společenský kontakt (seznamování, orientace v čase) atd.

Samotná budova CHB se skládá z přízemí, kde se nachází společenská místnost, kanceláře, prádelna, sušárna, kuchyňka, jídelna, sociální zařízení a prostory (dílna), kde probíhá sociální rehabilitace. V prvním patře jsou pokoje klientů CHB a sociální zařízení. Dále mají klienti k dispozici venkovní prostory. Ty využívají k odpočinku, relaxaci, na zahrádce pěstují zeleninu a bylinky.

Součástí CHB je sociální rehabilitace, která umožňuje jejím klientům rozšiřování a zlepšování pracovních a sociálních návyků a dovedností. Sociální rehabilitace je forma sociální služby, která je poskytována zdarma. Podpora klientů v rámci sociální rehabilitace je uskutečňována ambulantní formou v těchto oblastech: osobní hygiena, péče o vlastní osobu, stravování, péče o domácnost, společenský kontakt, seberealizace, zdraví a obstarávání osobních záležitostí.

Klienti CHB během roku navštěvují různé kulturní a společenské akce (divadla, kina, poutě atd.). Každoročně je také realizován Den otevřených dveří v CHB. Volný čas mohou klienti využít k procházkám a vlastním koníčkům. (Charita České republiky, CHB Skryje, © 2019)

Uplatnění sociálního pedagoga v tomto zařízení by bylo podobné jako v CSS Tišnov, navíc by mohl spolupracovat s vychovateli při sociální rehabilitaci klientů.

3.3 Zájmové organizace pro děti a jejich volný čas

Inspiro – středisko volného času Tišnov

Inspiro – středisko volného času Tišnov je školským zařízením, které nabízí různé druhy zájmových činností. Je určeno pro děti, žáky, studenty a dospělé osoby. Původní název byl Dům dětí a mládeže (DDM) Tišnov, který vznikl v roce 1999. Zřizovatelem je město Tišnov. Jeho činnosti probíhají během celého roku a je možné je rozdělit na pravidelné aktivity, příležitostné aktivity zájmového či rekreačního charakteru (oslavy svátků, sportovní utkání) nebo táborové činnosti a spontánní činnosti. Jedním z hlavních cílů je prevence sociálně patologických jevů a vytváření programů pro všechny věkové kategorie. Mezi další cíle patří smysluplné využití volného času, relaxace, odpočinek a posilování vzájemných vazeb nejen mezi spolužáky, ale i sousedy. Pravidelně navštěvuje Inspiro asi kolem 500 dětí. Pokud budeme počítat i nepravidelné akce, tak toto zařízení v průměru za rok navštíví okolo 4 000 lidí.

Rozdělení činností:

1. Kroužky a kurzy – pro děti a mládež (aerobik, florbal, anglický jazyk, bowling, cukráři, gymnastika, hravý vědec, ježura, keramika, kutil, mažoretky, záchranáři atd.) Pro dospělé jsou to keramika, jóga, pilates, ukulele pro dospělé, tvořivý freestyle a pro seniory pilates.
2. Tábory – příměstský – gymnastický, cestovatelský, mineralogicko-paleontologický, přírodovědný, vědecký aj. Mezi oblíbené pobytové tábory patří florbalové soustředění, vodácké putování, taneční aj.

Inspiro každoročně pořádá mnoho zajímavých akcí, mezi které patří fotosoutěže, výlet k moři, nebo různé workshopy. Další aktivitou je pořádání výukových programů zaměřených na různá témata jako je zdravý životní styl, ekologie, příroda, vlastivěda, zeměpis, historie, sváteční programy, výtvarné programy a rozvojové a karierní programy. Tyto programy mají za cíl doplnit jednotlivé předměty ve škole, učit děti prožitkem, sami hledat řešení nejrůznějších problémů. Programy využívají prvků zážitkové pedagogiky, projektového vyučování, pracovní a dramatické výchovy. Na všechny tyto programy se mohou jednotlivé školy přihlásit během celého školního roku.

Inspiro také nabízí kariérové poradenství, krátkodobé ubytování pro dětské organizace, půjčovnu turistického a vodáckého vybavení, deskových her, výrobu odznáček a v Inspiru je možné zařídit oslavu narozenin pro děti i s programem. (Inspiro, © 2019)

Rodinné centrum Studánka

Původní vznik celé této organizace můžeme datovat do roku 2004, kdy se skupina matek rozhodla založit občanské sdružení Mateřské centrum Studánka. V roce 2010 už existuje Studánka jak rodinné centrum a od roku 2014 je Studánka spolkem. RC Studánka je menší zařízení, které využívá rodinné atmosféry. Sídlí v samostatné budově na ulici Riegrova v Tišnově. V přízemí je šatna, společenská místnost, herna, kanceláře a sociální zařízení, v prvním patře je kancelář, kuchyňka, sociální zařízení a dvě třídy určené pro „školičku“. Za budovou se nachází malá tělocvična a vedle ní jsou skluzavky, houpačky, prolézačky a altánek.

RC Studánka je zaměřeno na podporu rodičů a dětí, vzájemné porozumění, setkávání rodin a vytváření aktivit prospěšných pro celou společnost. Roku 2009 se stalo RC Studánka držitelem ocenění „Obec přátelská rodině 2009“. Studánka je financována z dotací a dobrovolných příspěvků městem Tišnov a Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR.

RC Studánka zajišťuje tyto činnosti:

1. Předškolku „Ptáčata“ – péče o děti od 2 do 4 let (financováno z ESF).
2. Jezírko – péče o děti v RC i v domácím prostředí, vyzvednutí ze školy, doprovod do kroužků.
3. Předporodní příprava.
4. Aktivity pro rodiče a děti od 4 měsíců do 6 let.
5. Kurzy, přednášky, besedy.

Rodiče s dětmi mohou navštěvovat nejrůznější kroužky v RC už od 6 týdnů. Mezi velmi oblíbené patří Broučci, Kulíšci atd. V RC Studánka má také zřízené pracoviště logopedka, která se zaměřuje na řečové vady u dětí a psychologka, která nabízí poradenství a psychologickou pomoc. Děti se zde seznamují s novými kamarády, poznávají nové věci a rozvíjí smysly (hmat, čich, sluch, zrak), což podporuje jejich celkový psychomotorický vývoj. V rámci různých kroužků mohou rozvíjet jemnou a hrubou motoriku, naučí se básničky, písničky a tímto společným prožitkem mezi rodiči a dětmi se

upevňuje citová vazba. Je to výborná příležitost pro výchovu a vzdělávání dětí od nejútlejšího věku.

V uvedených zařízeních bychom našli řadu příležitostí pro uplatnění sociálního pedagoga, který zde může působit jako vychovatel, vedoucí kroužků, koordinátor, lektor, školitel, kontaktní osoba atd. (Rodinné centrum Studánka, Tišnov, aktualizováno 2016)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMU

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na zjišťování uplatnitelnosti sociálního pedagoga na Tišnovsku. V této kapitole se zaměříme na vlastní výzkum, výzkumné otázky a cíle. Cílem výzkumu je získat odpovědi na otázky uvedené v kapitole 4.2.

4.1 Výzkumné cíle

Výzkumný problém

Jako **výzkumný problém** jsme zvolili možnosti uplatnitelnosti sociálního pedagoga na **Tišnovsku**.

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit, jakým způsobem jsou v současné době pokryty oblasti působnosti sociálního pedagoga a kdo se těmito činnostmi zabývá. Dále pak je cílem zjistit názory pracovníků na uplatnitelnost sociálního pedagoga v jejich zařízeních.

Dílčí cíle

1. Zjistit, kdo v organizaci řeší nácvik a podporu efektivní komunikace, konflikty, prevenci vyčlenění z kolektivu a šikanu.
2. Zjistit, které sociálně patologické jevy se ve zkoumaných organizacích řeší a kteří pracovníci se podílejí na tvorbě preventivních programů k eliminaci sociálně patologických jevů.
3. Zjistit, kdo se v dané instituci zabývá poradenstvím v sociální oblasti.
4. Zjistit, kdo se v instituci zabývá tvorbou a realizací programů pro volnočasové aktivity.
5. Zjistit, jaké je povědomí o činnostech sociálního pedagoga ve zkoumaných institucích.

4.2 Výzkumné otázky

Na základě výzkumných cílů byly stanoveny následující výzkumné otázky.

Hlavní výzkumná otázka:

Jakým způsobem jsou v současné době pokryty oblasti působnosti sociálního pedagoga na Tišnovsku a kdo se těmito činnostmi zabývá ve vybraných institucích?

Dílní výzkumné otázky:

1. Kdo v organizaci řeší nácvik a podporu efektivní komunikace, konflikty, prevenci vyčlenění z kolektivu a šikanu?
2. Které sociálně patologické jevy se ve zkoumaných organizacích řeší a kteří pracovníci se podílejí na tvorbě preventivních programů k eliminaci sociálně patologických jevů?
3. Kdo se v organizaci zabývá poradenstvím v sociální oblasti?
4. Kdo se v organizaci zabývá tvorbou a realizací programů pro volnočasové aktivity?
5. Jaké je povědomí o činnostech sociálního pedagoga ve zkoumaných organizacích?

4.3 Výzkumný soubor

Zvolený výzkumný soubor byl vybrán na základě dostupného výběru. Výzkumný vzorek tvoří pracovníci škol a vybraných organizací a institucí na Tišnovsku. Osloveno bylo 17 základních škol, 3 střední školy, 21 mateřských škol, 1 základní umělecká škola, Dětský domov Tišnov, Nemocnice Tišnov, Úřad práce Tišnov, Sociální odbor města Tišnova, Policie Tišnov, Oblastní charita Tišnov, Centrum sociálních služeb Tišnov, Domov pro seniory Předklášteří, Chráněné bydlení Skryje atd.

4.4 Popis výzkumu**Pilotáž**

V rámci výzkumu této bakalářské práce byla nejprve provedena pilotáž, kdy jsme sbírali informace o dané problematice. Zaměřili jsme se především na literaturu k danému tématu, navštívili jsme knihovnu UTB Zlín a Moravskou zemskou knihovnu v Brně. Dále jsme se setkali v říjnu 2018 s paní Bc. Věrou Dvořákovou, vedoucí CHB ve Skryjích. Požádali jsme ji o její názor k tomuto tématu, případně o doporučení, jakým způsobem toto téma zpracovat. Jedná se o člověka s dlouholetou praxí v sociální oblasti. Původní záměr byl zahrnout do oblasti, kde bude výzkum uskutečněn i oblast Kuřimska, ale na základě doporučení jsme od tohoto plánu upustili již v této fázi a zaměřili jsme se pouze na Tišnovsko.

Předvýzkum

Ještě před vlastním výzkumem proběhl během prosince 2018 předvýzkum k této bakalářské práci. Domluvili jsme si osobní schůzku v Oblastní charitě Tišnov s Mgr. Janou Křížovou

(vedla zde odborné poradenství), na Sociálním odboru města Tišnov s Mgr. Michalem Kudláčkem, DiS., dále s paní ředitelkou CSS Tišnov Ing. Mgr. Janou Wildovou a s metodikem prevence Mgr. Andreou Špačkovou v ZŠ Tišnov, Smíškova. S těmito všemi jsme probrali zadané téma své bakalářské práce a připravený dotazník. V rámci jednotlivých organizací jsme si vyslechli důležité rady a informace o chodu těchto zařízení, o způsobu vedení, rozsahu činností jednotlivých pracovníků a o problematice jednotlivých specifických činností. Na základě rozhovorů s výše uvedenými pracovníky vyplynulo, že většinou nevidí rozdíl mezi sociálním pedagogem a sociálním pracovníkem a je to pro ně v podstatě stejná pozice.

Nápady a myšlenky těchto vedoucích pracovníků nás vedly k úpravě některých bodů v dotazníku. Na základě toho jsme sestavili nový dotazník a odkaz na něj jsme rozeslali na příslušné emailové adresy v jednotlivých organizacích k dalšímu zpracování.

4.5 Výzkumná metoda

F. N. Kerlinger (1972) in Chráska uvádí: Vědecký výzkum je systematické, kontrolované, empirické a kritické zkoumání hypotetických výroků o předpokládaných vztazích mezi přirozenými jevy. (Chráska, 2016, s. 11)

Na základě stanovených cílů jsme si zvolili kvantitativní druh výzkumu. Pro získání dat jsme si zvolili jako výzkumnou techniku dotazník. Dotazník je sestaven na základě výzkumných cílů. Dotazník je anonymní, v elektronické podobě, rozeslání bylo zajištěno na základě dohody s MAS Tišnov (Místní akční skupina, Brána Vysočiny z. s.), PhDr. Libuší Beranovou. Tento spolek se snaží o maximální podporu rozvoje celého území Tišnovska (obce, neziskové organizace, podnikatelé atd.). (MAS Tišnov, aktualizováno 2019)

Dotazník je sestaven z 29 otázek, jsou použity otevřené, uzavřené a polouzavřené otázky. U některých otázek byly využity tzv. škálové položky, kde jsme vytvořili bodovou škálu a respondenti vybírali z více možností.

V práci je použita metoda dotazníkového šetření, výsledky dále zpracovány do grafů, tabulek a z těchto informací je dále provedena interpretace dat.

Dotazník je složen z následujících částí:

1. V první části zjišťujeme údaje o respondentech. Jedná se o položky číslo 1–6.

2. V druhé části zjišťujeme, kdo v organizaci řeší nácvik a podporu efektivní komunikace, konflikty, prevenci vyčlenění z kolektivu a šikanu. K této části se vztahují položky číslo 8-10.
3. Třetí část zjišťuje, které sociálně patologické jevy se ve zkoumaných organizacích řeší a kteří pracovníci se podílejí na tvorbě preventivních programů k eliminaci sociálně patologických jevů. Jedná se o položky číslo 11-15.
4. Ve čtvrté části zjišťujeme, kdo se v dané instituci zabývá poradenstvím v sociální oblasti. K této části radíme položky číslo 16-18.
5. V páté části se zaměřujeme na to, kdo se ve zkoumaných institucích zabývá tvorbou a realizací programů pro volnočasové aktivity. Jedná se o položky číslo 19-21.
6. Šestá část zjišťuje, jaké je povědomí o činnostech sociálního pedagoga ve zkoumaných institucích. K této části se vztahují položky číslo 22-26.
7. Zbývající otázky slouží jako doplňující pro bližší specifikaci zkoumaných institucí a názorů respondentů.

5 VÝSLEDKY VÝZKUMU

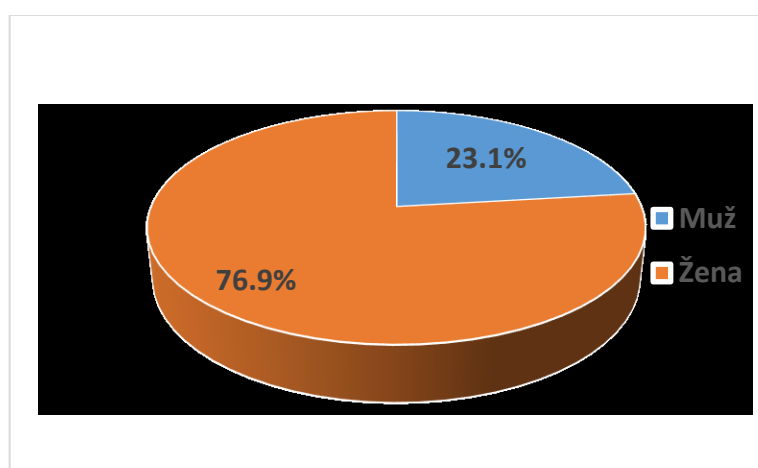
V této kapitole jsou jednotlivě popsány statistické údaje získané dotazníkovým šetřením. K jejich dalšímu zpracování bylo použito tabulek a grafů pro větší přehlednost.

Celkem se dotazníkového výzkumu zúčastnilo 108 respondentů, kteří přímo otevřeli v emailu odkaz na dotazník v systému SURVIO. Ze statistických údajů však bylo zjištěno, že dotazník sice vyplnilo 108 (54,55 %) respondentů, otevřelo si ho však ještě 90 (45,45 %) dalších respondentů, kteří dotazník otevřeli, ale nedokončili. Nejvíce respondentů vyplnilo dotazník během asi prvních čtrnácti dnů na přelomu ledna a února při obdržení emailu. Další větší počet respondentů byl na přelomu února a března, kdy byla rozeslána informace s žádostí o vyplnění, pokud tedy již daná organizace dotazník nevyplňovala. Většina respondentů vyplňovala dotazník v průměru kolem 15 minut.

Položka č. 1: Pohlaví

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost
Muž	25	23,1 %
Žena	83	76,9 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 1: Pohlaví

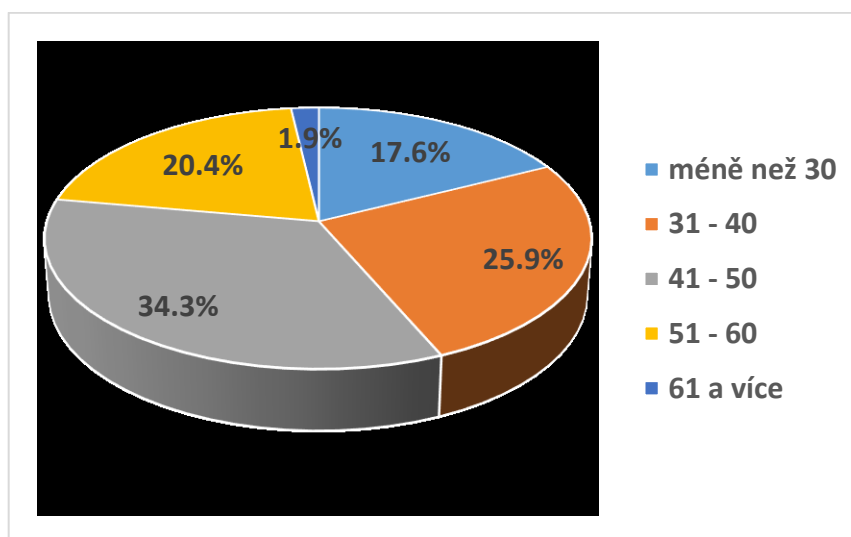
Graf č. 1: Pohlaví

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 108 respondentů. Z toho bylo 25 mužů (23,1 %) a 83 žen (76,9 %).

Položka č. 2: Věk

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost
Méně než 30	19	17,6 %
31-40	28	25,9 %
41-50	37	34,3 %
51-60	22	20,4 %
61 a více	2	1,9 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 2: Věk

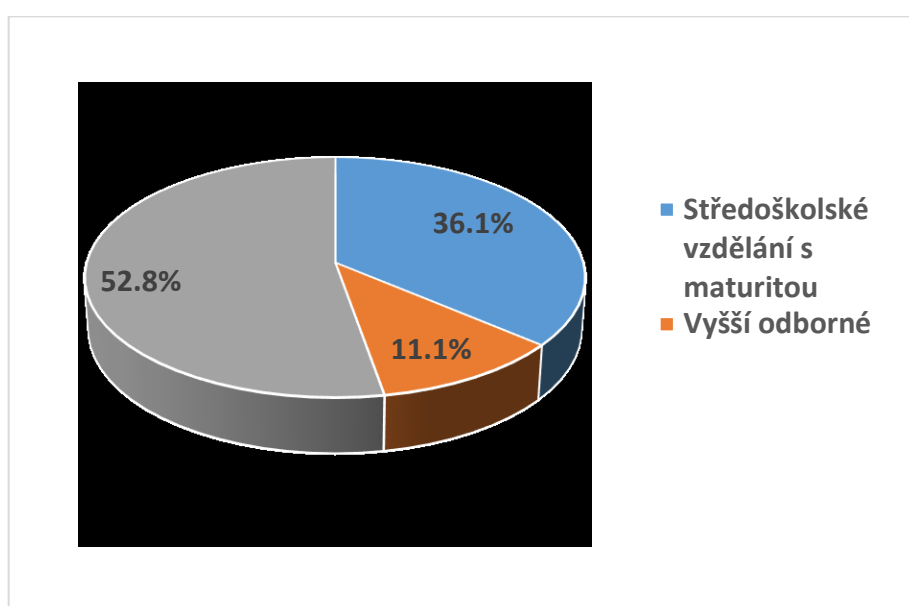
Graf č. 2: Věk

Věkové složení respondentů různorodé. Ve věku méně než 30 bylo 19 respondentů (17,6 %), ve věku 31-40 bylo 28 (25,9 %), ve věku 41-50 bylo 37 (34,3 %) respondentů, ve věku 51-60 bylo 22 (20,4 %) respondentů a ve věku 61 a více byli 2 (1,9 %) respondenti.

Položka č. 3: Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?

Vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost
Středoškolské vzdělání s maturitou	39	36,1 %
Vyšší odborné	12	11,1 %
Vysokoškolské	57	52,8 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 3: Nejvyšší dosažené vzdělání

Graf č. 3: Nejvyšší dosažené vzdělání

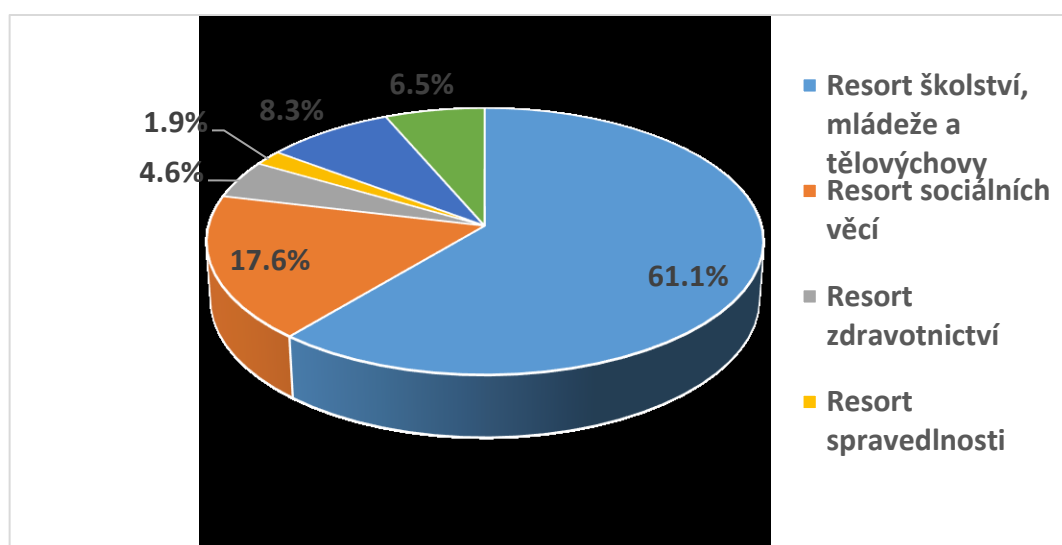
Více než polovina respondentů měla vysokoškolské vzdělání. Podle statistických údajů to bylo přesně 57 (52,8 %) respondentů. Vyšší odborné vzdělání mělo 12 (11,1 %) respondentů a středoškolské vzdělání s maturitou mělo 39 (36,1 %) respondentů.

Položka č. 4: Do jaké oblasti spadá Vaše zaměstnání?

Oblast zaměstnání	Absolutní četnost	Relativní četnost
Resort školství, mládeže a tělovýchovy	66	61,1 %
Resort sociálních věcí	19	17,6 %
Resort zdravotnictví	5	4,6 %
Resort spravedlnosti	2	1,9 %
Resort vnitra	9	8,3 %
Jiné	7	6,5 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 4: Oblast zaměstnání

Jiné: resort kulturní – informační, vzdělávací; neziskový sektor-prorodinná oblast; finanční; kultura (2x) ; Služby; Účetní.

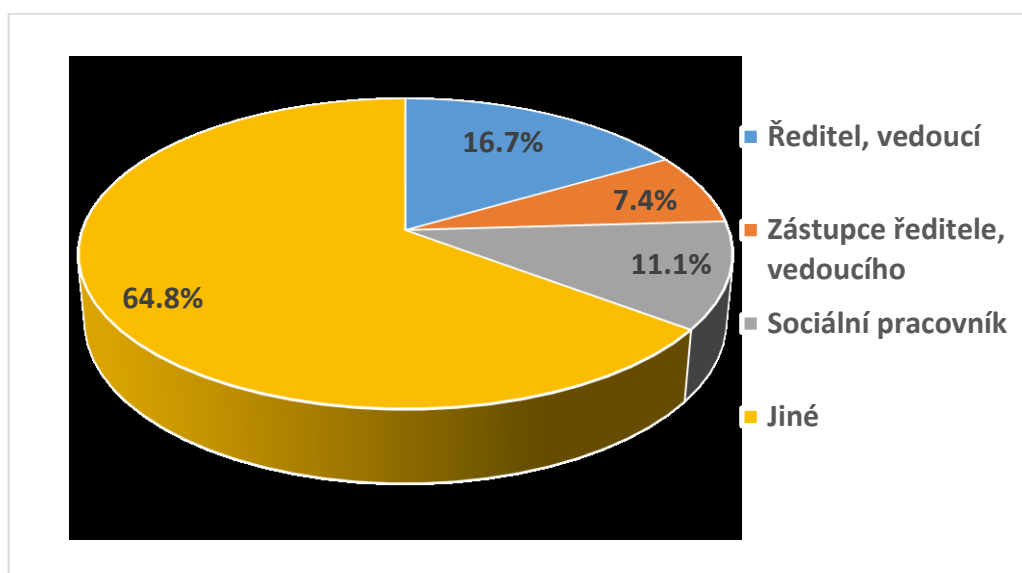
Graf č. 4: Oblast zaměstnání

Velkou většinu respondentů v tomto dotazníkovém šetření tvoří zaměstnanci resortu školství, mládeže a tělovýchovy, a to 66 (61,1 %) respondentů, následují je s poměrně malým počtem zaměstnanci resortu sociálních věcí 19 (17,6 %), resortu zdravotnictví 5 (4,6 %), resortu spravedlnosti 2 (1,9 %) a resortu vnitra 9 (8,3 %). Sedm respondentů využilo vyplnění možnosti jiné, jednalo se o pracovníky, kteří vykonávají činnosti spojené s finančními prostředky organizací (jako je účetní), nebo o pracovníky Městského kulturního střediska Tišnov, případně neziskové organizace Rodinné centrum Studánka Tišnov.

Položka č. 5: Jaké je Vaše pracovní zařazení?

Pracovní zařazení	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ředitel, vedoucí	18	16,7 %
Zástupce ředitele, vedoucího	8	7,4 %
Sociální pracovník	12	11,1 %
Jiné	70	64,8 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 5: Pracovní zařazení

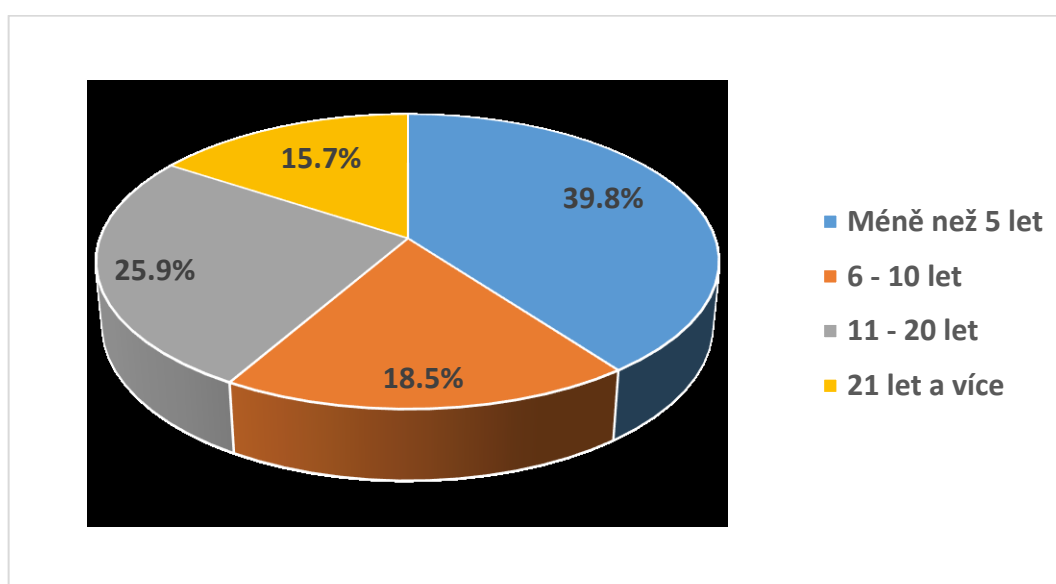
Graf č. 5: Pracovní zařazení

V další otázce jsme zjišťovali pracovní zařazení jednotlivých respondentů. 26 (24,1 %) osob ze 108 uvedlo, že pracují jako ředitelé, vedoucí nebo zástupci ředitelů vedoucích. Sociálních pracovníků bylo 12 (11,1 %). U položky jiné, kde si mohli jednotliví respondenti sami napsat své povolání, se nejčastěji objevuje pojem pedagog nebo učitel.

Položka č. 6: Jak dlouho pracujete na této pozici?

Délka praxe	Absolutní četnost	Relativní četnost
Méně než 5 let	43	39,8 %
6-10 let	20	18,5 %
11-20 let	28	25,9 %
21 let a více	17	15,7 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 6: Délka praxe

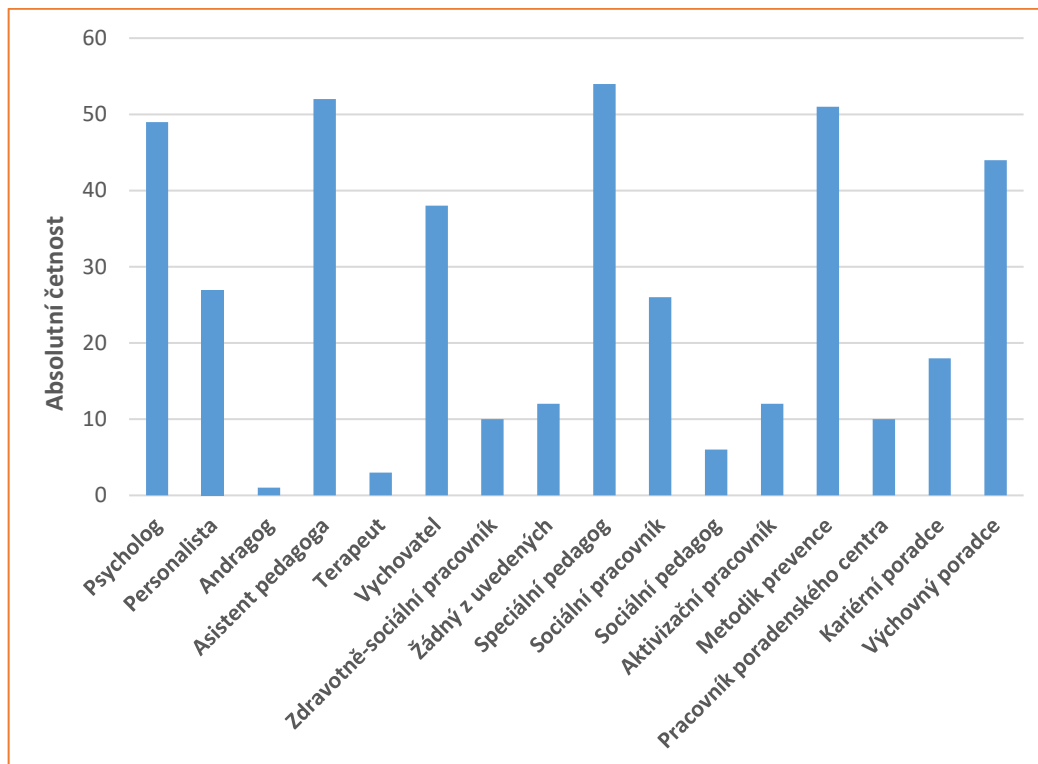
Graf č. 6: Délka praxe

Touto otázkou jsme zjišťovali délku praxe na dané pozici. Nejpočetnější skupinou jsou pracovníci s praxí kratší než 5 let, jde o 43 (39,8 %) respondentů. Další nejpočetnější skupinou jsou lidé s praxí od 11 do 20 let, jedná se o 28 (25,9 %) osob. Třetí skupinu tvoří respondenti s praxí 6–10 let, a to 20 (18,5 %). Nejméně početnou skupinou jsou pracovníci s praxí 21 let a více let. Zde je počet (15,7 %) respondentů.

Položka č. 7: Které z těchto odborníků máte ve Vaší organizaci?

Odborníci v rámci organizace	Počet
Psycholog	49
Personalista	27
Andragog	1
Asistent pedagoga	52
Terapeut	3
Vychovatel	38
Zdravotně sociální pracovník	10
Žádný z uvedených	12
Speciální pedagog	54
Sociální pracovník	26
Sociální pedagog	6
Aktivizační pracovník	12
Metodik prevence	51
Pracovník poradenského centra	10
Kariérní poradce	18
Výchovný poradce	44

Tabulka č. 7: Odborníci v rámci organizace

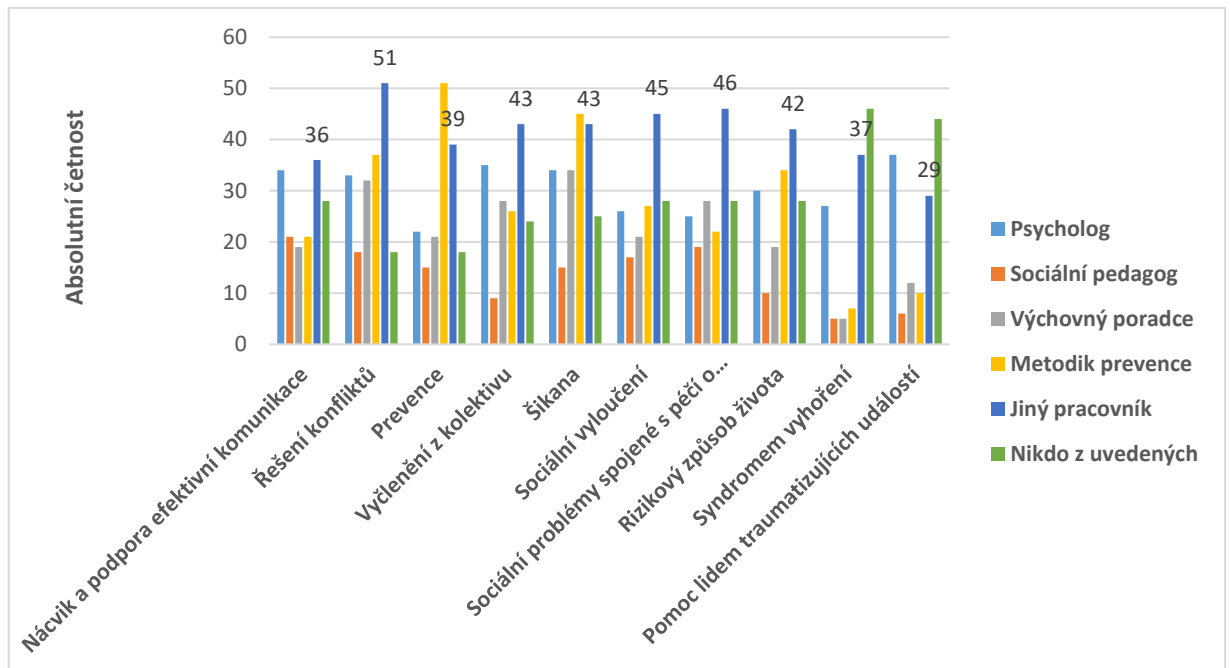
Graf č. 7: Odborníci v rámci organizace

Z odpovědí na tuto otázku nám vyplynulo, že z odborných pracovníků, kteří pracují ve sledovaných organizacích na Tišnovsku, je nejvíce speciálních pedagogů (uvedlo celkem 54 respondentů), dále jsou to metodici prevence (uvedlo celkem 51 respondentů), psychologové (uvedlo celkem 49 respondentů) a výchovní poradci (uvedlo celkem 44 respondentů). Sociálního pedagoga uvedlo 6 respondentů).

Položka č. 8: Kdo se ve Vaší organizaci zabývá nácvikem a podporou efektivní komunikace, řešením konfliktů, prevencí, vyčleněním z kolektivu, šikanou a dalšími činnostmi uvedenými v tabulce? (Jedná se o vztah mezi pracovníky a klienty/děťmi).

Pracovníci odpovědní za konkrétní vybrané činnosti	Psycholog	Speciální pedagog	Výchovný poradce	Metodik prevence	Jiný pracovník	Nikdo z uvedených
Nácvik a podpora efektivní komunikace	34	21	19	21	36	28
Řešení konfliktů	33	18	32	37	51	18
Prevence	22	15	21	51	39	18
Vyčlenění z kolektivu	35	9	28	26	43	24
Šikana	34	15	34	45	43	25
Sociální vyloučení	26	17	21	27	45	28
Sociální problémy spojené s péčí o děti a výchovou dětí	25	19	28	22	46	28
Rizikový způsob života	30	10	19	34	42	28
Syndrom vyhoření	27	5	5	7	37	46
Pomoc lidem traumatizujících událostí	37	6	12	10	29	44

Tabulka č. 8: Pracovníci odpovědní za konkrétní vybrané činnosti

Graf č. 8: Pracovníci odpovědní za konkrétní vybrané činnosti

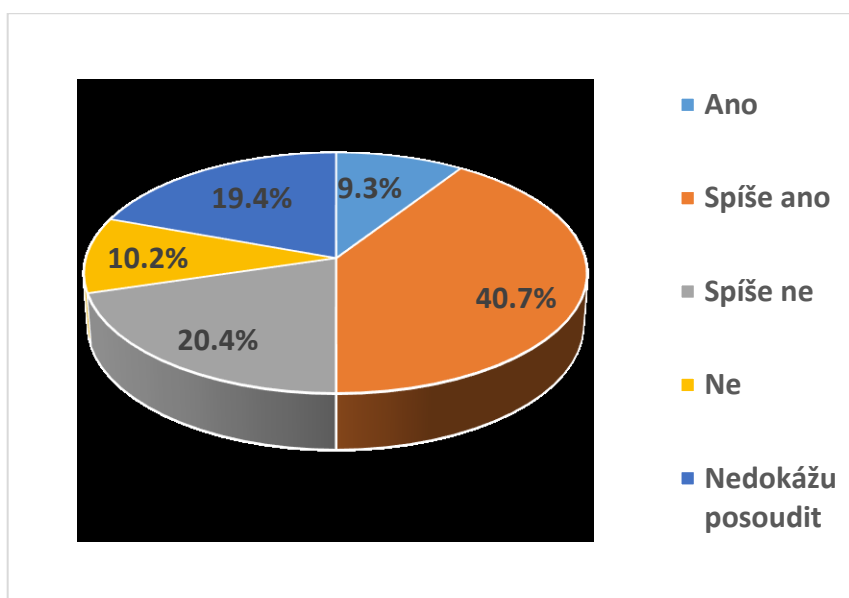
Na základě výsledků položky číslo 8 můžeme konstatovat, že pro většinu činností uvedených v tabulce není velmi často určen konkrétní pracovník. Případně se těmito jevy v organizacích nezabývá vůbec nikdo. Z praktických zkušeností můžeme konstatovat, že se těmito činnostem věnují často vedoucí pracovníci.

Dále pak z výsledků odpovědí na tuto otázku vyplývá, že je velmi málo řešena problematika syndromu vyhoření ve sledovaných organizacích. Syndrom vyhoření je častým jevem u pomáhajících profesí, a proto by bylo velmi vhodné se jím více zabývat.

Položka č. 9: Jsou oblasti uvedené v otázce číslo 8 podle Vás dostatečně řešeny?

Názor pracovníků na dostatečnost řešení oblastí uvedených v otázce č. 8	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	10	9,3 %
Spíše ano	44	40,7 %
Spíše ne	22	20,4 %
Ne	11	10,2 %
Nedokážu posoudit	21	19,4 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 9: Názor pracovníků na dostatečnost řešení oblastí uvedených v otázce č. 8

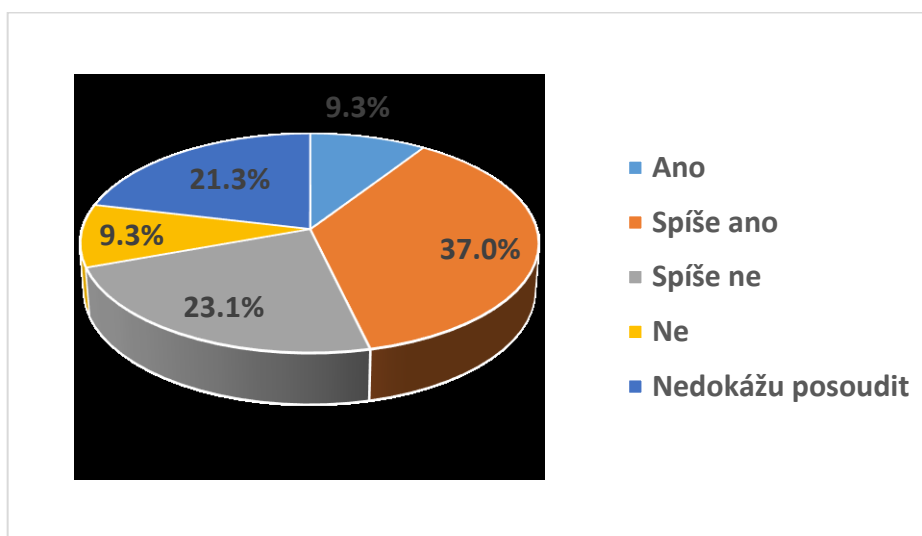
Graf č. 9: Názor pracovníků na dostatečnost řešení oblastí uvedených v otázce č. 8

Tato otázka se vrací k otázce číslo 8. Respondenti se v ní vyjádřili, že většinou jsou otázky uvedené v otázce číslo 8 dostatečně řešeny, celkem se tak vyjádřilo 54 osob (50,0 %), Naopak, tj. že tyto otázky nejsou v organizacích dostatečně řešeny, se domnívá 33 respondentů (30,6 %). Možnosti nedokážu posoudit využilo 21 respondentů (19,4 %).

Položka č. 10: Bylo by podle Vás vhodné, kdyby měl činnosti uvedené v otázce 8 na starosti jeden člověk (sociální pedagog)?

Názor pracovníků na možnost sloučení činností uvedených v otázce č. 8 do jedné pozice (sociální pedagog)	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	10	9,3 %
Spíše ano	40	37,0 %
Spíše ne	25	23,1 %
Ne	10	9,3 %
Nedokážu posoudit	23	21,3 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 10: Názor pracovníků na možnost sloučení činností uvedených v otázce č. 8 do jedné pozice (sociálního pedagoga)

Graf č. 10: Názor pracovníků na možnost sloučení činností uvedených v otázce č. 8 do jedné pozice (sociálního pedagoga)

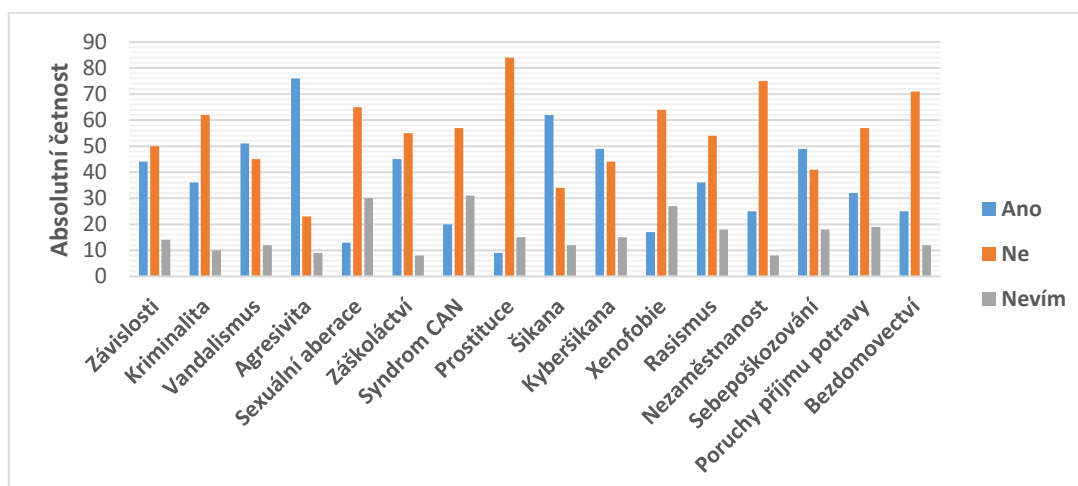
Odpovědi na otázku číslo 10 nám ukazují, že se téměř polovina respondentů 50 (46,3 %) domnívá, že by bylo vhodné mít v organizaci sociálního pedagoga, který by se zabýval činnostmi uvedenými v otázce číslo 8.

Z celkového počtu respondentů si jich 35 (32,4 %) myslí, že sociálního pedagoga v jejich organizaci není zapotřebí. A 23 (21,3 %) respondentů se k této otázce nedokáže vyjádřit. Tito vybrali možnost nedokážu posoudit.

Položka č. 11: Které z uvedených sociálně patologických jevů řešíte s klienty Vaší organizace?

Řešení jevů	Ano	Ne	Nevím
Závislosti	44	50	14
Kriminalita	36	62	10
Vandalismus	51	45	12
Agresivita	76	23	9
Sexuální aberace	13	65	30
Záškoláctví	45	55	8
Syndrom CAN	20	57	31
Prostituce	9	84	15
Šikana	62	34	12
Kyberšikana	49	44	15
Xenofobie	17	64	27
Rasismus	36	54	18
Nezaměstnanost	25	75	8
Sebeпоškozování	49	41	18
Poruchy příjmu potravy	32	57	19
Bezdomovectví	25	71	12

Tabulka č. 11: Sociálně patologické jevy řešené v dané organizaci

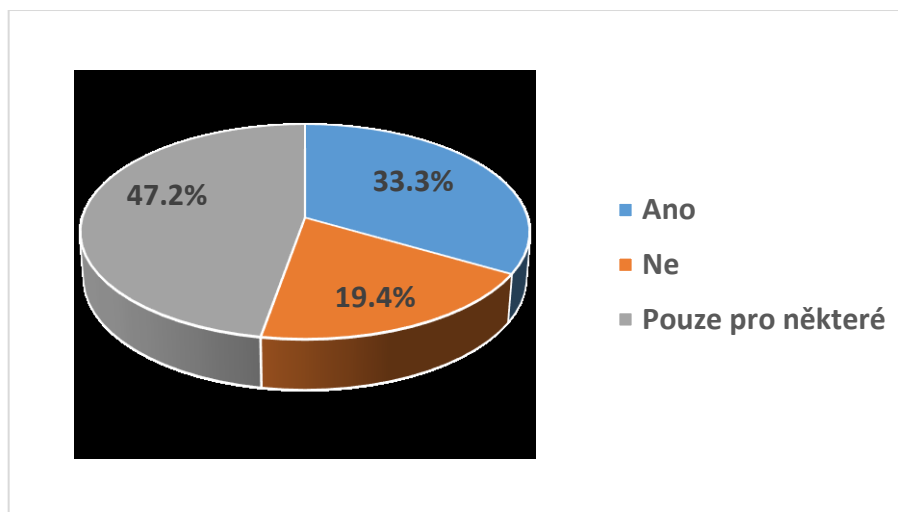
Graf č. 11: Sociálně patologické jevy řešené v dané organizaci

Z tabulky můžeme vyčíst, že nejvíce zaměstnanci organizací řeší ze sociálně patologických jevů tyto: agresivitu 76 respondentů, šikanu 62 a vandalismus 51, sebepoškozování 49, kyberšikanu 49, záškoláctví 45 a závislosti 44. Vůbec ve vybraných organizacích neřeší prostituci 84, nezaměstnanost 75, bezdomovectví 71, sexuální aberace 65 a xenofobii 64. Někteří respondenti nevěděli, zda jejich organizace řeší ze sociálně patologických jevů například syndrom CAN 31, sexuální aberace 30 nebo xenofobii 27.

Položka č. 12: Jsou ve Vaší organizaci zavedeny preventivní programy pro řešení těchto jevů?

Organizace má zavedeny preventivní programy pro řešení sociálně patologických jevů	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	36	33,3 %
Ne	21	19,4 %
Pouze pro některé	51	47,2 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 12: Organizace má zavedeny preventivní programy pro řešení sociálně patologických jevů

Graf č. 12: Organizace má zavedeny preventivní programy pro řešení sociálně patologických jevů

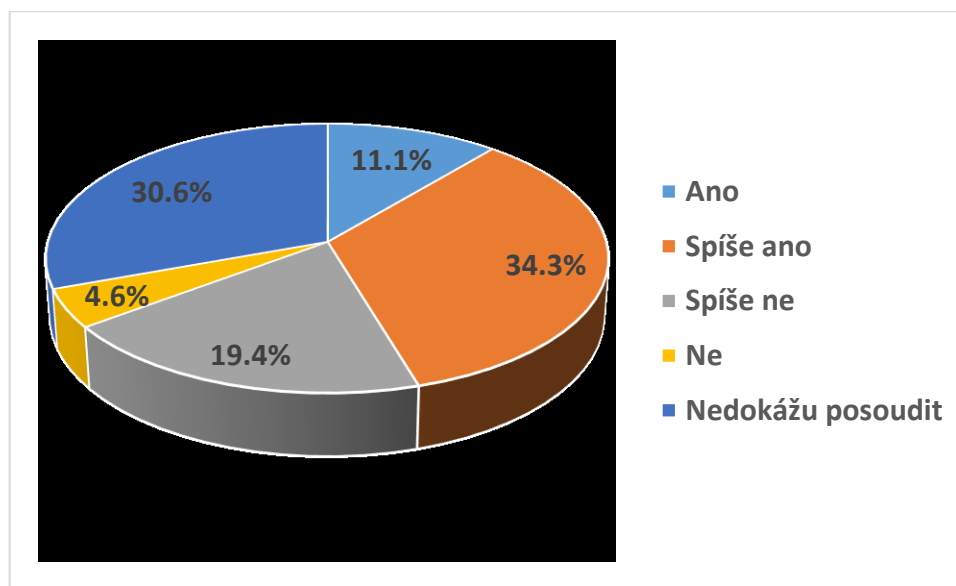
Otázka číslo 12 je zaměřena na preventivní programy, které mají řešit především sociálně patologické jevy v organizacích. 51 (47,2 %) respondentů odpovědělo, že mají zavedené pouze některé preventivní programy z výše uvedených. Dále 36 (33,3 %) respondentů odpovědělo, že jsou tyto preventivní programy v jejich organizaci zavedeny. 21 (19,4 %)

respondentů se vyjádřilo, že nejsou v jejich organizaci preventivní programy pro řešení těchto jevů vůbec. Tato informace je pro mě překvapující, protože ať se jedná o kterýkoliv z uvedených sektorů, je standartní, že tyto programy jsou v organizacích zavedeny minimálně pro řešení některých z uvedených sociálně patologických jevů.

Položka č. 13: Jsou tyto programy pro Vaši organizaci dostačující?

Dostatečnost preventivních programů v organizaci	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	12	11,1 %
Spíše ano	37	34,3 %
Spíše ne	21	19,4 %
Ne	5	4,6 %
Nedokážu posoudit	33	30,6 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 13: Dostatečnost preventivních programů v organizaci

Graf č. 13: Dostatečnost preventivních programů v organizaci

Téměř polovina respondentů 49 (45,4 %) odpověděla, že podle nich jsou pro jejich organizaci tyto programy dostačující. Naopak skoro čtvrtina respondentů 26 (24,0 %) se vyjádřila, že tyto programy jsou pro ně nedostačující. Zbývajících 33 (30,6 %) toto nedokáží posoudit. Je to v podstatě ověřující (kontrolní) otázka k otázce č. 12.

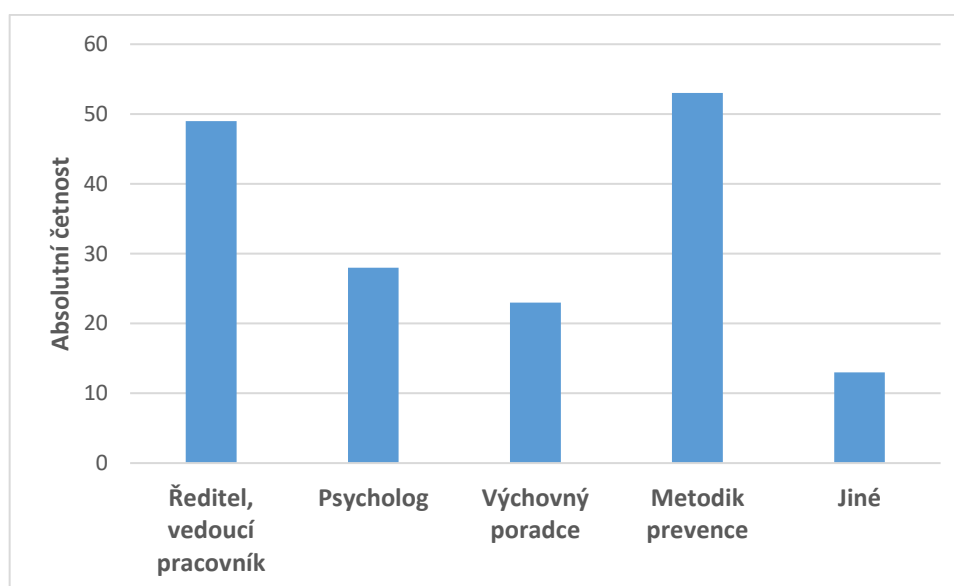
Položka č. 14: Kdo se zabývá ve Vaší organizaci vytvářením a realizací preventivních programů k eliminaci sociálně patologických jevů?

Osoba odpovědná za vytváření a realizaci preventivních programů k eliminaci sociálně patologických jevů	Absolutní četnost
Ředitel, vedoucí pracovník	49
Psycholog	28
Výchovný poradce	23
Metodik prevence	53
Jiné	13

Tabulka č. 14: Osoba odpovědná za vytváření a realizace preventivních programů k eliminaci sociálně patologických jevů

Jiné (uved'te):

- *pedagog příslušné třídy, asistent-realizace kroků programu*
- *nedokáží jednoznačně posoudit*
- *sociální pracovník (2x)*
- *vrchní sestra*
- *zaměstnanci*
- *kolektiv*
- *nikdo (4x)*
- *nevím (2x)*

Graf č. 14: Osoba odpovědná za vytváření a realizace preventivních programů k eliminaci sociálně patologických jevů

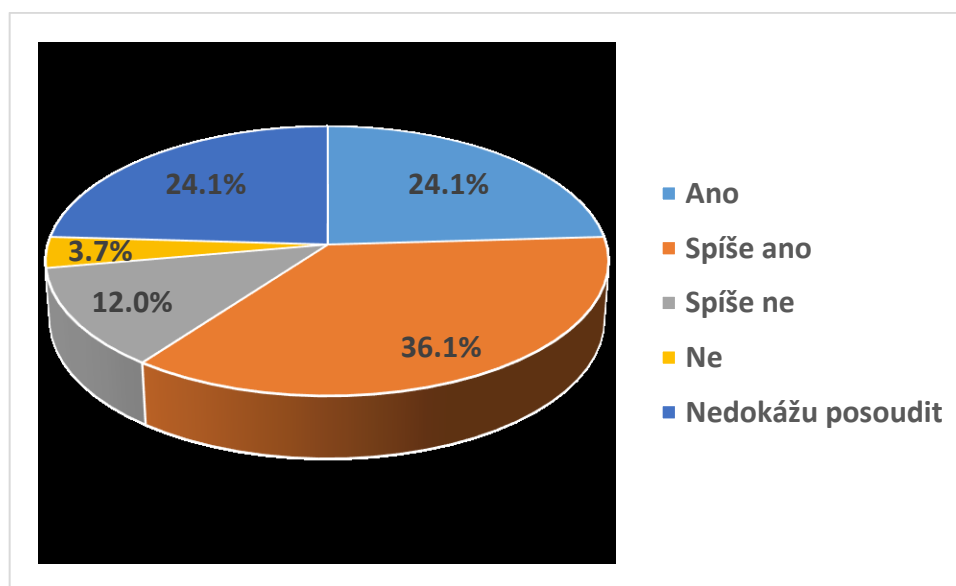
Touto otázkou jsem zjišťovala, kdo se v daných organizacích komplexně zabývá vytvářením a realizací preventivních programů k eliminaci sociálně patologických jevů. Nejvíce respondentů odpovědělo, že v jejich organizaci tuto otázku řeší metodik prevence

(53 respondentů) nebo ředitel, vedoucí (49 respondentů). Jako za možnost jiné uváděli respondenti nejčastěji, že nikdo, případně sociální pracovník nebo kolektiv.

Položka č. 15: Uvítali byste, kdyby byl ve Vaší organizaci pracovník (sociální pedagog), který by se těmito programy komplexně zabýval?

Názor pracovníků	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	26	24,1 %
Spíše ano	39	36,1 %
Spíše ne	13	12,0 %
Ne	4	3,7 %
Nedokážu posoudit	26	24,1 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 15: Názor pracovníků na to, zda by bylo vhodné v jejich organizaci mít člověka (sociálního pedagoga) odpovědného za tvorbu a realizaci preventivních programů

Graf č. 15: Názor pracovníků na to, zda by bylo vhodné v jejich organizaci mít člověka (sociálního pedagoga) odpovědného za tvorbu a realizaci preventivních programů

Z otázky číslo 15 vyplývá, že více než polovina respondentů 65 (60,2 %) by uvítala v jejich organizaci jednoho pracovníka (sociálního pedagoga), který by se vytvářením těchto programů komplexně zabýval. 17 (15,7 %) respondentů se vyjádřilo, že by takového pracovníka v jejich organizaci nepotřebovali. Odpovědi: nedokážu posoudit využilo 26 (24,1 % respondentů).

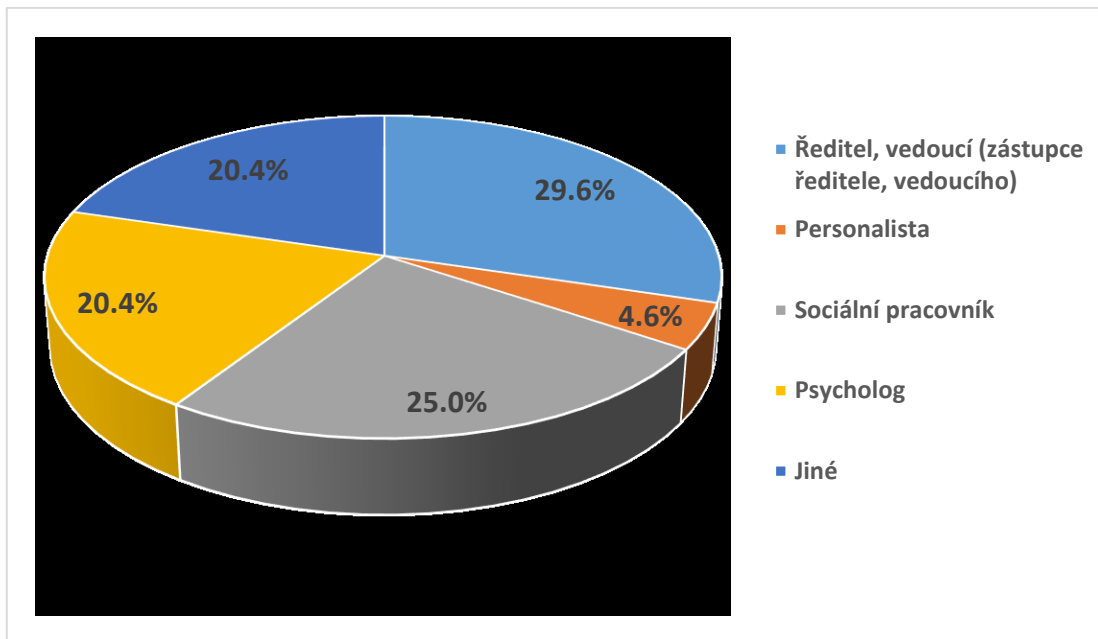
Položka č. 16: Kdo ve Vaší organizaci zajišťuje poradenství v sociální oblasti?

Osoba odpovědná za zajištění poradenství v sociální oblasti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ředitel, vedoucí (zástupce ředitele, vedoucího)	32	29,6 %
Personalista	5	4,6 %
Sociální pracovník	27	25,0 %
Psycholog	22	20,4 %
Jiné	22	20,4 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 16: Osoba odpovědná za zajištění poradenství v sociální oblasti

Jiné (uved'te):

- *koho uvést, jsme malotřídní základní škola dvě pracovnice (učitelka a ředitelka), nemáme zkušenosti ve výše uvedených oblastech*
- *sociálně zdravotní pracovník nebo vrchní sestra*
- *výchovný poradce, speciální pedagog*
- *metodik prevence, výchovný poradce*
- *škola takového pracovníka nemá*
- *neposkytujeme poradenství*
- *výchovná poradkyně*
- *speciální pedagog*
- *metodik prevence (3x)*
- *výchovný poradce (2x)*
- *externě OSPOD?*
- *kolektiv*
- *nikdo (3x)*
- *nevím (2x)*

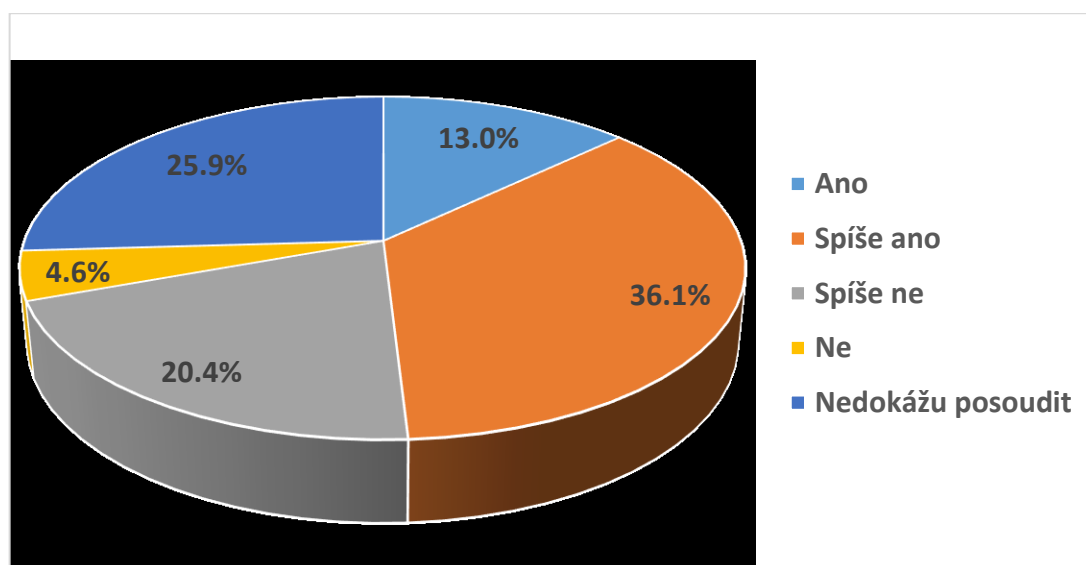
Graf č. 16: Osoba odpovědná za zajištění poradenství v sociální oblasti

Poradenství v sociální oblasti ve vybraných organizacích zajišťují převážně ředitelé, vedoucí (nebo jejich zástupci) tak odpovědělo 32 (29,6 %) respondentů. Dále pak jsou nejčastějšími pracovníky zabývajícími se poradenstvím v sociální oblasti sociální pracovníci 27 (25,0 %) a psychologové 22 (20,4 %). V nabídce jiné uváděli respondenti nejčastěji, že poradenství v sociální oblasti u nich zajišťuje metodik prevence nebo výchovný poradce. Tři respondenti odpověděli, že se v jejich organizaci tímto poradenstvím nikdo nezabývá.

Položka č. 17: Považujete systém poradenství v sociální oblasti ve Vaší organizaci za dostatečný?

Názor pracovníků na to, zda je systém poradenství v sociální oblasti v jejich organizaci dostatečný	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	14	13,0 %
Spíše ano	39	36,10 %
Spíše ne	22	20,40 %
Ne	5	4,60 %
Nedokážu posoudit	28	25,90 %
Celkem	108	100,00 %

Tabulka č. 17: Názor pracovníků na to, zda je systém poradenství v sociální oblasti v jejich organizaci dostatečný

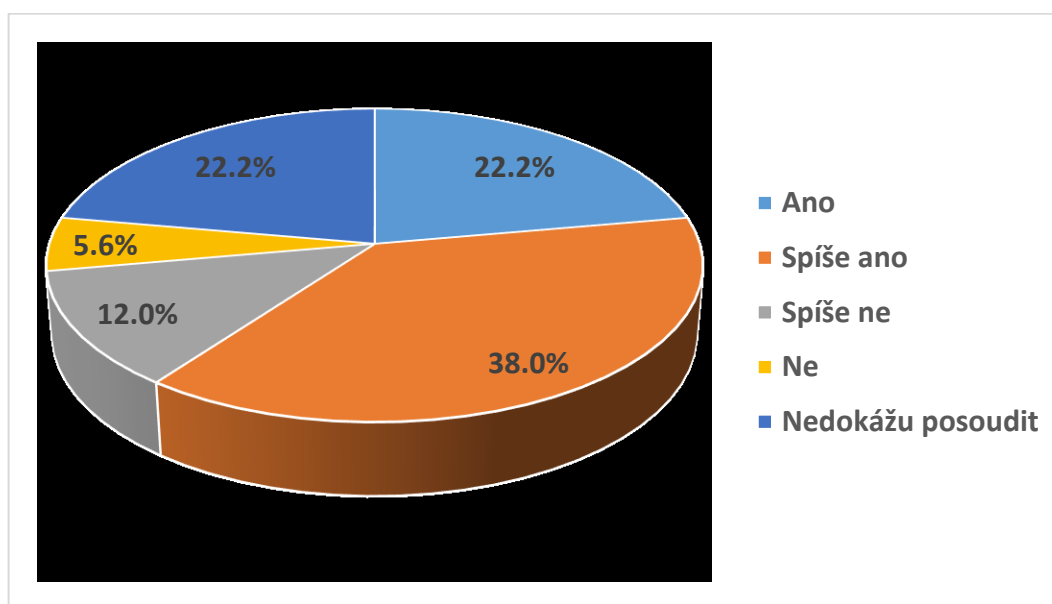
Graf č. 17: Názor pracovníků na to, zda je systém poradenství v sociální oblasti v jejich organizaci dostatečný

Tato otázka navazuje na otázku číslo 16. Respondentů jsme se dotazovali, zda považují systém poradenství v sociální oblasti v jejich organizaci za dostatečný. Celkem 53 (49,1 %) respondentů se vyjádřilo, že systém poradenství je v jejich organizaci dostatečný. 27 (25,0 %) respondentů má opačný názor a 28 (25,9 %) respondentů tuto otázku nedokáže posoudit.

Položka č. 18: Bylo by pro Vás přínosem, kdyby byl ve Vaší organizaci člověk, který by zajišťoval poradenství v sociální oblasti?

Názor pracovníků na to, zda by bylo vhodné v jejich organizaci mít člověka (sociálního pedagoga), který by zajišťoval poradenství v sociální oblasti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	24	22,2 %
Spíše ano	41	38,0 %
Spíše ne	13	12,0 %
Ne	6	5,6 %
Nedokážu posoudit	24	22,2 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 18: Názor pracovníků na to, zda by bylo vhodné v jejich organizaci mít člověka (sociálního pedagoga), který by zajišťoval poradenství v sociální oblasti

Graf č. 18: Názor pracovníků na to, zda by bylo vhodné v jejich organizaci mít člověka (sociálního pedagoga), který by zajišťoval poradenství v sociální oblasti

Z odpovědí je vidět, že 65 (60,2 %) respondentů je pro to, aby byl v organizaci člověk, který by zajišťoval poradenství v sociální oblasti. Pouze 19 (17,6 %) respondentů mělo opačný názor. Opět se objevili respondenti, a to konkrétně 24 (22,2 %), kteří nedokázali posoudit vhodnost nebo nevhodnost člověka, který by byl speciálně zaměřený na zajištění poradenství v sociální oblasti.

Otázka č. 19: Kdo zajišťuje ve Vaší organizaci vytváření a realizaci programů pro volnočasové aktivity pro klienty/děti)? Uveďte:

nevím	Učitelé, zástupce ředitele	vychovatel, pedagog, psycholog	ŘEDITEL, UČITELÉ
vedení (3x)	Sociální pracovník	výchovný poradce (2x)	Psycholog
ředitel (2x)	Učitelé	sociální pracovníci, vychovatelé	psycholog (3x)
terénní, aktivizační pracovník	družina, vedoucí zájmových kroužků	psycholog, učitelé (např. vedou sportovní kroužky, tvoření...)	knihovnice
učitelé (4x)	vychovatelky	pedagog volného času	učitelé, vedoucí kroužků
kulturní pracovníce	Vedoucí (4x)	fyzioterapeutka a sociální pedagožka	vychovatelé (2x)
Pedagogové, asistenti, vychovatelé	vychovatelé, učitelé, psycholog	psycholožka, učitelé	pedagogové (2x)
koordinátor podnikavosti, vedoucí Ja Firma, učitelé TV, učitelé NP	VYCHOVATEL	pedagogové, vychovatelky (2x)	nikdo (4x)
Nikdo	Nikdo (5x)	nemí mi známo	Tuto službu nenabízíme
vychovatelky ve školní družině	pedagogičtí pracovníci - učitelé, asistenti pedagoga, vychovatelky	Aktivizační pracovník	ředitelka a učitelka, kroužky po vyučování
Ředitelka, vedoucí učitelka	Ředitelka	Asi učitele	učitele, školní družina
sociální pracovník	pedagogové, vychovatelka	všichni pedagogičtí pracovníci	aktivizátorka
sociální pracovník, pracovník v sociálních službách a instruktor	Vedoucí služby - sociální pracovník	pracovník v sociálních službách, sociální pracovník	vychovatel
personalista	vychovatelé, učitelé	psycholog, učitelé	pracovník chráněného bydlení spolu s klienty chráněného bydlení
vedoucí zájmových kroužků	Učitelé, psycholog	ředitelka spolu s učitelkami	Aktivistky pro klienty
knihovnice dětského oddělení	Nevím	Sociální pracovník	pro děti z 1. stupně ZŠ družinářky
Učitelé, vychovatelé	zaměstnanci	Zástupce ředitele	Rehabilitační sestry
vychovatelé školní družiny	V naší obci jsou to školní kroužky	Metodik prevence	pracovník k tomu určený
Řadoví zaměstnanci	učitel	Pedagogové, vychovatelky	Ředitel
zástupce ředitele	ředitel, vedoucí	asi nikdo	Pedagogové
	všichni a nikdo	ředitelka	Nevím
			psycholog, vychovatelky školní družiny, někteří pedagogové
			vedoucí

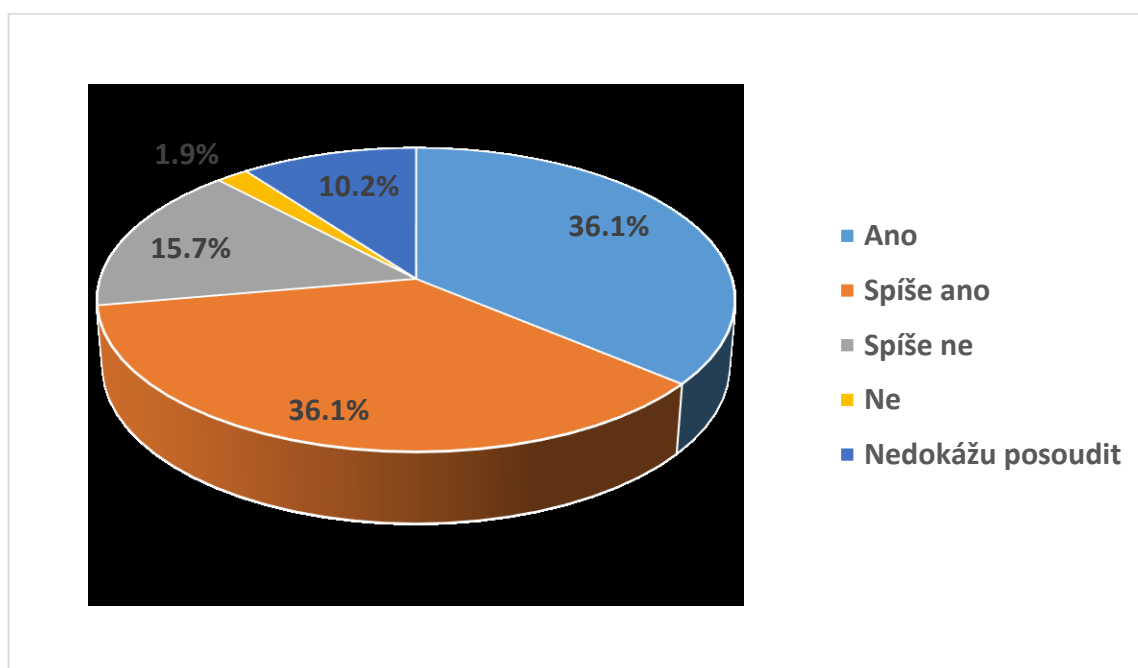
Obrázek č. 3: Osoba odpovědná za vytváření a realizace programů pro volnočasové aktivity

Z uvedených odpovědí vyplývá, že tvorbou a realizací programů pro volnočasové aktivity se ve sledovaných organizacích zabývá řada pracovníků. Nejčastěji se jedná o vedoucí pracovníky (ředitel, zástupce), pedagogy a sociální pracovníky. V řadě případů však respondenti odpověděli, že se touto činností v jejich organizaci nikdo nezabývá.

Položka č. 20: Je podle Vás nabídka volnočasových aktivit dostatečná?

Názor pracovníků na to, zda je nabídka volnočasových aktivit v jejich organizaci dostatečná	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	39	36,1 %
Spíše ano	39	36,1 %
Spíše ne	17	15,7 %
Ne	2	1,9 %
Nedokážu posoudit	11	10,2 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 19: Názor pracovníků na to, zda je nabídka volnočasových aktivit v jejich organizaci dostatečná

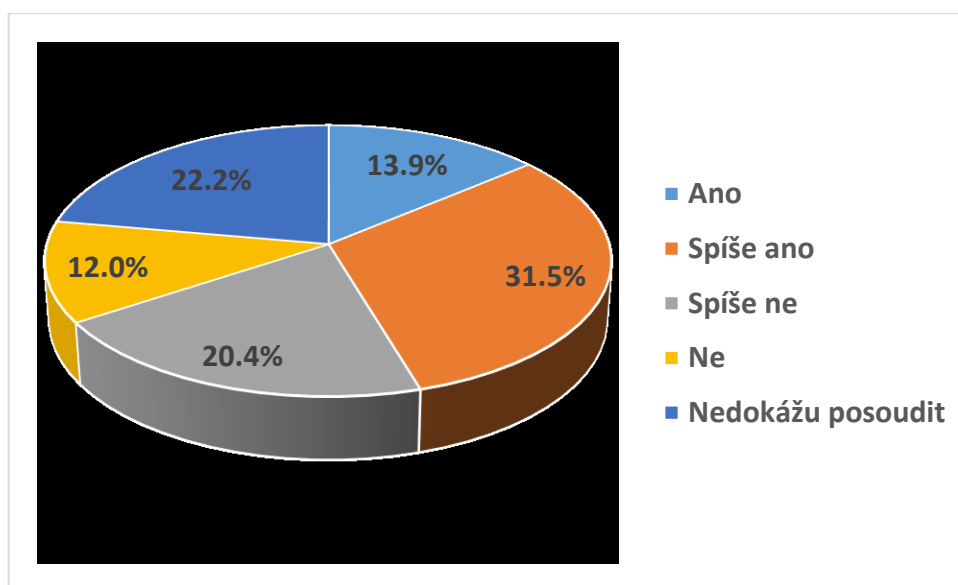
Graf č. 19: Názor pracovníků na to, zda je nabídka volnočasových aktivit v jejich organizaci dostatečná

Většina respondentů souhlasí s tím, že mají dostatečnou nabídku volnočasových aktivit, alespoň se tak vyjádřilo 78 (72,2 %) respondentů, 19 (17,6 %) vidí nabídku volnočasových aktivit v jejich organizaci za nedostatečnou a 11 (10,2 %) respondentů nedokázalo posoudit.

Položka č. 21: Bylo by podle Vás vhodné mít ve Vaší organizaci odborníka (sociálního pedagoga), který by se zabýval tvorbou a realizací volnočasových aktivit?

Vhodnost odborníka pro tvorbu a realizaci volnočasových aktivit	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	15	13,9 %
Spíše ano	34	31,5 %
Spíše ne	22	20,4 %
Ne	13	12,0 %
Nedokážu posoudit	24	22,2 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 20: Názor pracovníků na to, zda by bylo vhodné v jejich organizaci mít člověka (sociálního pedagoga), který by se zabýval tvorbou a realizací volnočasových aktivit

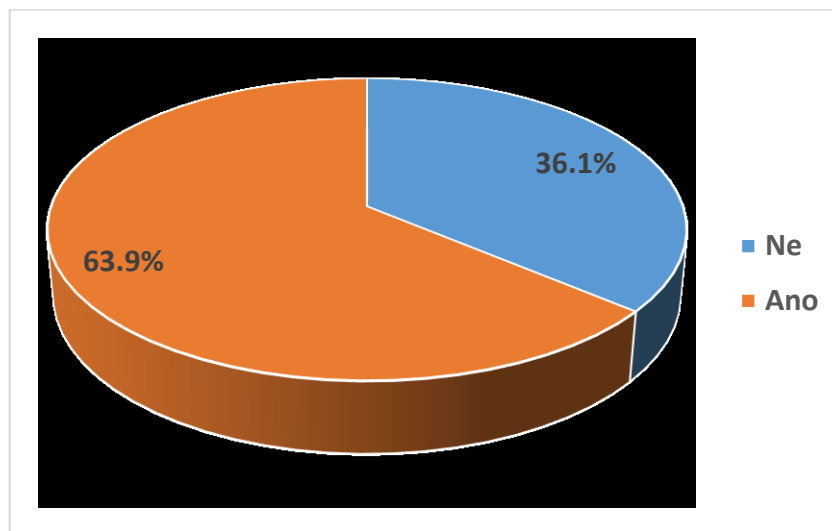
Graf č. 20: Názor pracovníků na to, zda by bylo vhodné v jejich organizaci mít člověka (sociálního pedagoga), který by se zabýval tvorbou a realizací volnočasových aktivit

Otázka číslo 21 se vztahuje k otázkám 19 a 20. Téměř polovina respondentů 49 (45,4 %) by přivítala v jejich organizaci odborníka, který by se zabýval tvorbou a realizací volnočasových aktivit. Část respondentů 35 (32,4 %) nepotřebuje mít ve svém týmu odborníka, který by se zabýval tvorbou a realizací volnočasových aktivit a 24 (22,2 %) nedokázalo tuto otázku posoudit.

Otázka č. 22: Setkali jsem se někdy s pojmem sociální pedagog?

Zhodnocení znalosti pojmu sociální pedagog	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ne	39	36,1 %
Ano	69	63,9 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 21: Zhodnocení znalosti pojmu sociální pedagog

Graf č. 21: Zhodnocení znalosti pojmu sociální pedagog

ano, ale brala jsem, že to někdo řekl omylem, že je to ten sociální pracovník, nevidím v tom rozdíl	ano, na pracovišti, ve školách, na seminářích...	Ano, sama jsem sociální pedagogiku vystudovala	ano, na PdF MU, studium Sociální pedagogiky
socialní pracovnice v naší organizaci	na seminářích, v odborných časopisech	při studiu VŠ, při četbě odborných článků	Na semináři o volnočasových aktivitách
parcuje u nás v rámci šablon	Na Vysoké škole v Dubnici nad Váhom	sociální pedagogiku jsem vystudoval	Na webu a v odborných časopisech.
v naší organizaci - město	Při studiu na vysoké škole	studuje tento obor kamarádka	ANO, MÁME JE V ORGANIZACI
Ano, na školeních	Masarykova univerzita	Ano, na střední škole	Ve škole při studiu
Při výuce na VŠ	znám jich několik	škola, úřad práce,	chodil jsem s ní
během studia	na vysoké škole	při studiu na VŠ (2x)	ano, na fakultě
Vysoká škola	mám v rodině	Studium oboru	ve škole, dd
seminář DVPP	Vysoká škola (2x)	mezi klienty	V zaměstnání
na školení	Tv, skoleni	v zaměstnání	na studiích
internet	při DVPP	při studiu (2x)	Ve škole (3x)
seminář	ve škole (6x)	Na škole	Ve škole
Škola (2x)	v praxi	Studium	na VŠ
.	rodič	Na VŠ	V MŠ
		VŠ (2x)	

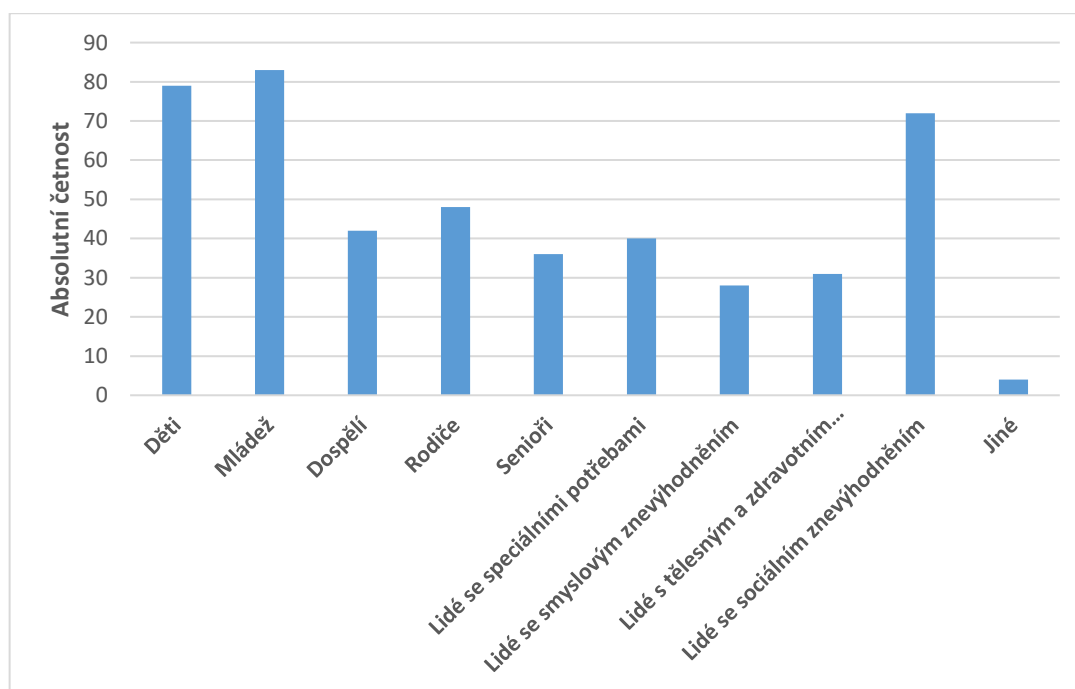
Obrázek č. 4: Kde se setkali respondenti s pojmem sociální pedagog

S pojmem sociální pedagog se setkala 69 (63,9 %) respondentů převážně při studiu nebo na seminářích. 39 (36,1 %) respondentů se s tímto pojmem nesetkala. Podle vyjádření respondentů si někteří tento pojem zaměňují se sociálním pracovníkem.

Položka č. 23: S kým podle Vás nejčastěji pracuje sociální pedagog?

S kým pracuje sociální pedagog	Počet
Děti	79
Mládež	83
Dospělí	42
Rodiče	48
Senioři	36
Lidé se speciálními potřebami	40
Lidé se smyslovým znevýhodněním	28
Lidé s tělesným a zdravotním znevýhodněním	31
Lidé se sociálním znevýhodněním	72
Jiné	4

Tabulka č. 22: Názor pracovníků na to, s kým nejčastěji pracuje sociální pedagog

Graf č. 22: Názor pracovníků na to, s kým nejčastěji pracuje sociální pedagog

Jiné (uved'te):

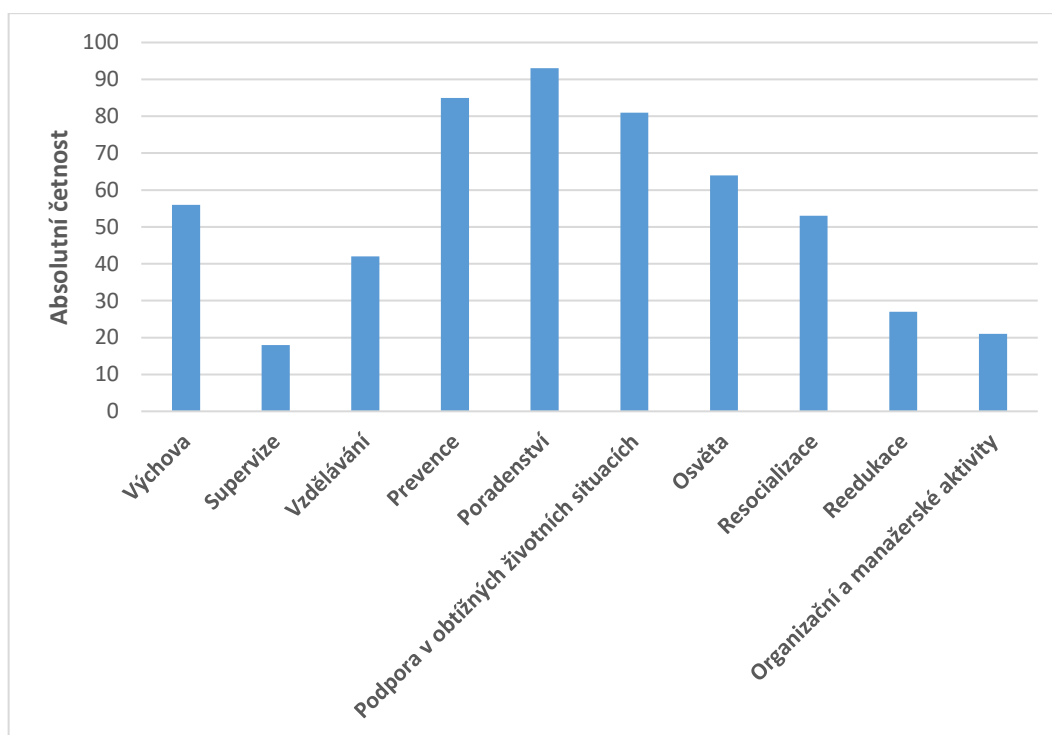
- *může pracovat se všemi výše uvedenými skupinami, nedokážu posoudit, s kým nejčastěji*
- *se všemi výše uvedenými, jde o problém, poradenství*
- *odsouzení ve výkonu trestu*
- *nevím*

Na základě odpovědí respondentů pracuje sociální pedagog nejčastěji s mládeží, dětmi a lidmi se sociálním znevýhodněním. Nejméně podle respondentů pracuje sociální pedagog s lidmi se smyslovým znevýhodněním, s lidmi s tělesným a zdravotním znevýhodněním a se seniory.

Položka č. 24: Jaké pracovní činnosti podle Vás vykonává sociální pedagog?

Činnosti sociálního pedagoga	Počet
Výchova	56
Supervize	18
Vzdělávání	42
Prevence	85
Poradenství	93
Podpora v obtížných životních situacích	81
Osvěta	64
Resocializace	53
Reedukace	27
Organizační a manažerské aktivity	21

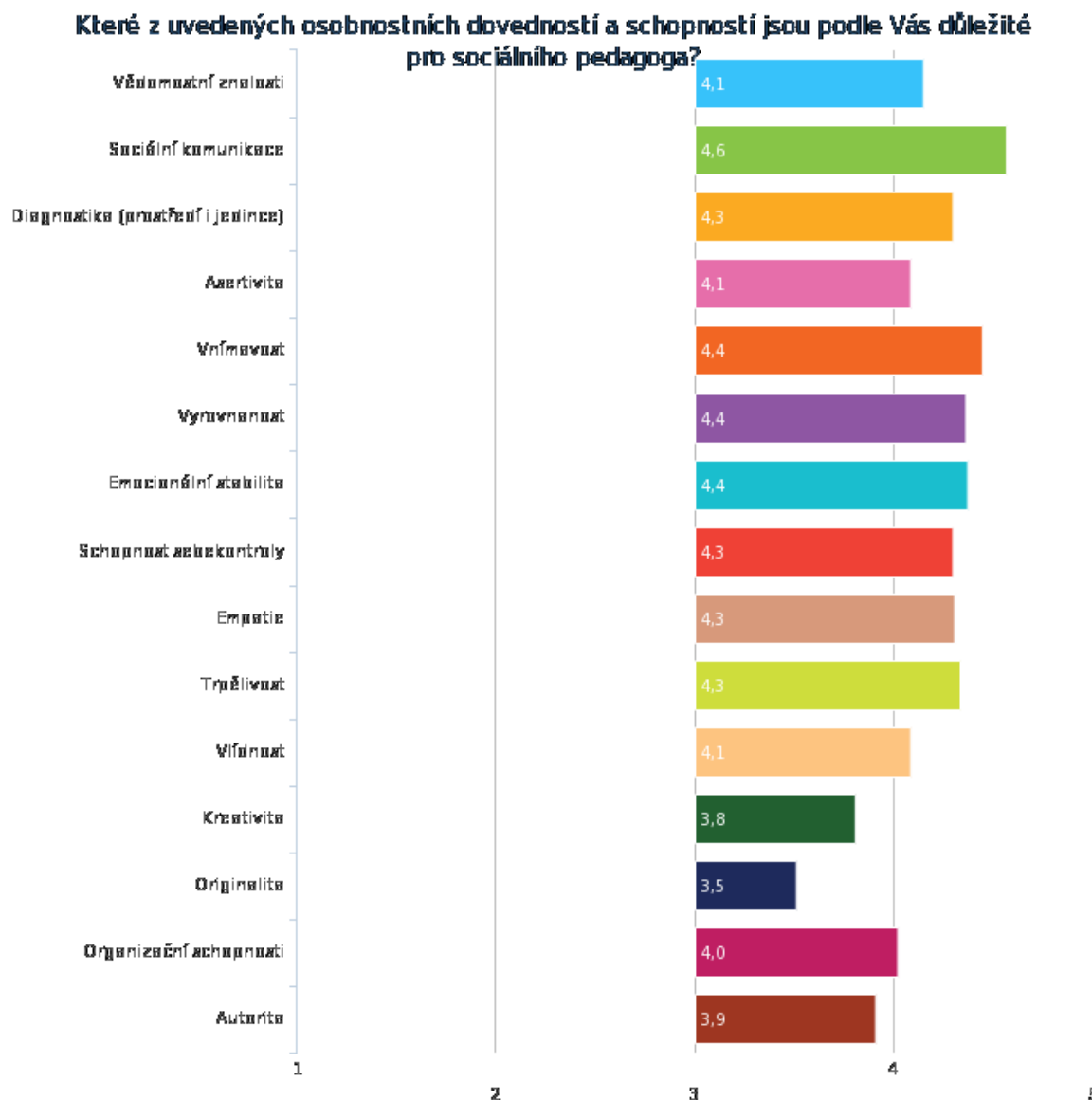
Tabulka č. 23: Názor pracovníků na to, jaké činnosti podle nich vykonává sociální pedagog

Graf č. 23: Názor pracovníků na to, jaké činnosti podle nich vykonává sociální pedagog

Otázka číslo 24 byla zaměřena na nejčastější činnosti, které dle respondentů vykonává sociální pedagog. Z výsledků vidíme, že nejvíce má podle respondentů sociální pedagog poskytovat poradenství, podporu v obtížných životních situacích a prevenci. Nejméně podle respondentů vykonává supervizi, organizační a manažerské aktivity a reedukace (ty má asi většina respondentů spojených s využitím metod speciální pedagogiky při úpravě narušených funkcí – sluchu, zraku atd. a ne už s možností převýchovy).

Položka č. 25: Které z uvedených osobnostních dovedností a schopností jsou podle Vás důležité pro sociálního pedagoga?

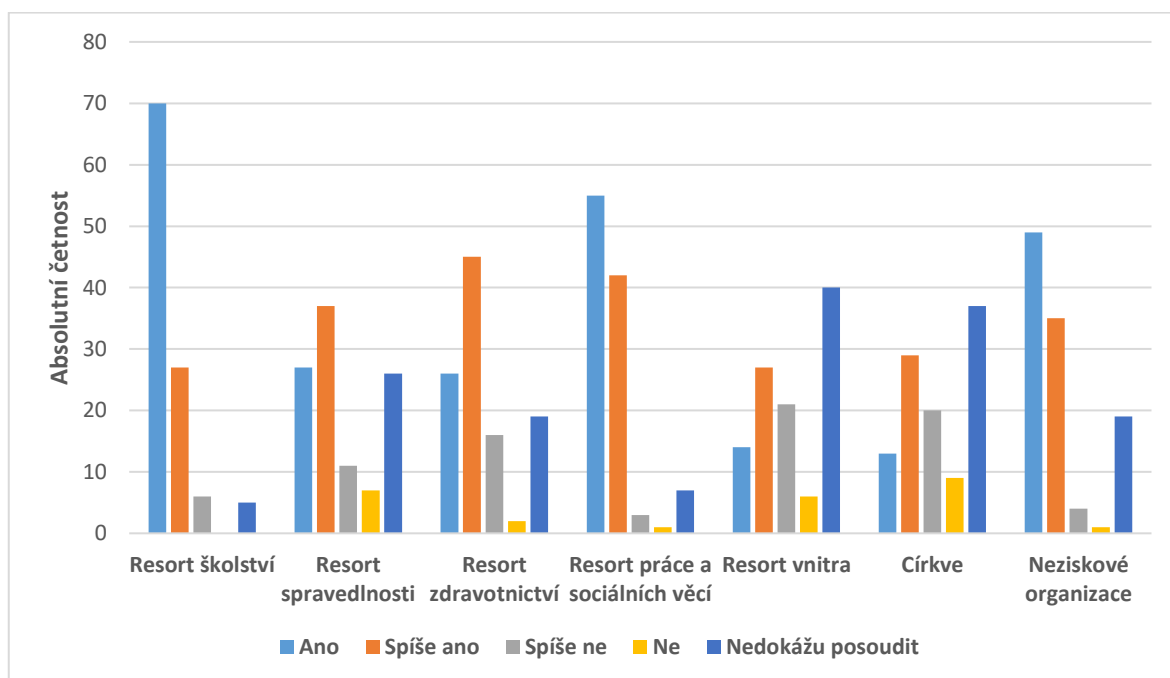
Graf č. 24: Názor pracovníků na to, které osobnostní dovednosti a schopnosti jsou důležité pro sociálního pedagoga (1 - nejméně důležité, 5 – nejdůležitější)

Na základě rozboru otázky číslo 25 jsme zjistili, že podle respondentů by sociální pedagog měl z osobnostních dovedností a schopností nejlépe umět a mít tyto: sociální komunikaci, vnímavost, vyrovnanost, emocionální stabilitu, umět diagnostikovat (prostředí i jedince), schopnost sebekontroly, empatie a trpělivosti. Respondenti považují za nejméně důležitou kreativitu a originalitu.

Položka č. 26: V které z uvedených oblastí by se podle Vás mohla nejčastěji uplatnit profese sociálního pedagoga?

Uplatnění profese soc. pedagoga	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Nedokážu posoudit
Resort školství	70	27	6	0	5
Resort spravedlnosti	27	37	11	7	26
Resort zdravotnictví	26	45	16	2	19
Resort práce a sociálních věcí	55	42	3	1	7
Resort vnitra	14	27	21	6	40
Církev	13	29	20	9	37
Neziskové organizace	49	35	4	1	19

Tabulka č. 24: Názor pracovníků na možnost uplatnitelnosti sociálního pedagoga v konkrétních oblastech

Graf č. 25: Názor pracovníků na možnost uplatnitelnosti sociálního pedagoga v konkrétních oblastech

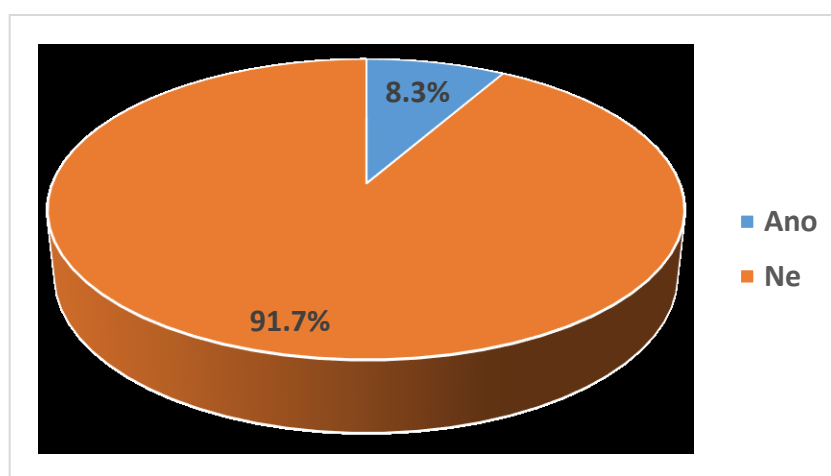
Tato otázka měla za cíl zjistit od respondentů, ve které z uvedených oblastí by se podle nich mohla nejčastěji uplatnit profese sociálního pedagoga. Podle výše uvedené tabulky a grafu můžeme říci, že respondenti by viděli největší možnost uplatnění sociálního pedagoga v resortu školství, resortu práce a sociálních věcí a v neziskových organizacích.

Naopak v resortu vnitra a církvích považují sociálního pedagoga jako málo uplatnitelného.

Položka č. 27: Máte ve Vaší organizaci sociálního pedagoga?

Přítomnost sociálního pedagoga v organizaci	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	9	8,3 %
Ne	99	91,7 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 25: Přítomnost sociálního pedagoga v organizaci

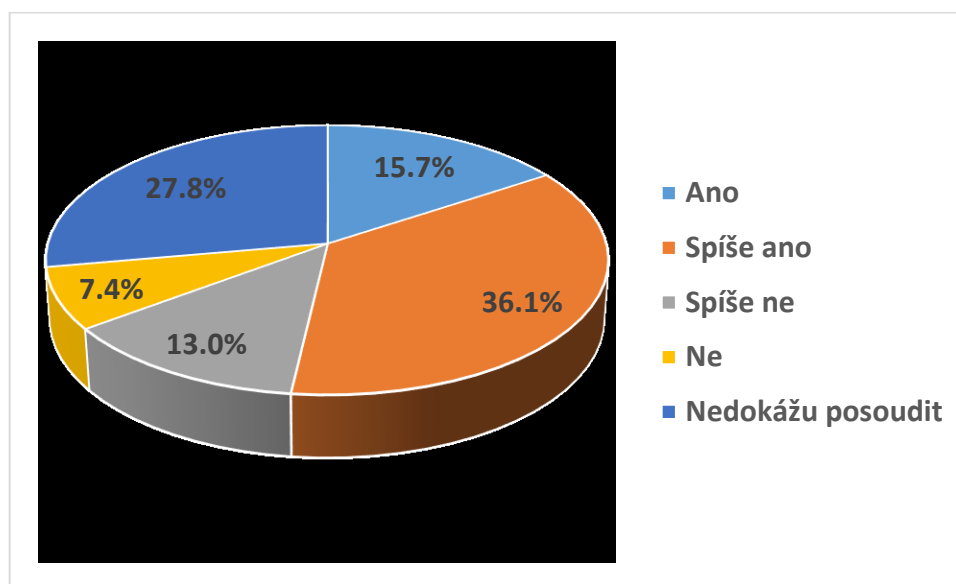
Graf č. 26: Přítomnost sociálního pedagoga v organizaci

Většina respondentů uvedla, že v jejich organizaci nemají sociálního pedagoga, a to 99 (91,7 %) respondentů, pouze několik respondentů, konkrétně 9 (8,3 %) uvedlo, že jejich organizace má tohoto zaměstnance.

Položka č. 28: Myslíte, že by pro Vaši organizaci byl sociální pedagog přínosem?

Názor pracovníků na přínos sociálního pedagoga pro jejich organizaci	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	17	15,7 %
Spíše ano	39	36,1 %
Spíše ne	14	13,0 %
Ne	8	7,4 %
Nedokážu posoudit	30	27,8 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 26: Názor pracovníků na přínos sociálního pedagoga pro jejich organizaci

Graf č. 27: Názor pracovníků na přínos sociálního pedagoga pro jejich organizaci

Více než polovina respondentů - 56 (51,8 %) uvedla, že podle nich by byl sociální pedagog přínosem pro jejich organizaci. Pouze 22 (20,4 %) respondentů se domnívá, že by pro jejich organizaci sociální pedagog žádným přínosem nebyl. 30 (27,8 %) respondentů nedokázalo tuto otázku posoudit.

Otázka č. 29: Máte nějaké připomínky nebo komentáře?

Připomínky, komentáře	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ne	106	98,1 %
Ano	2	1,9 %
Celkem	108	100,0 %

Tabulka č. 27: Připomínky, komentáře

Pouze 2 respondenti ze 108 chtěli ještě vyjádřit svůj názor k výše uvedenému dotazníku.

Připomínky, komentáře:

- *Sama jsem sociální pedagog, ale v naší organizaci zastávám pozici ředitelky, a ne sociálního pedagoga. I když pracuji i přímo s klienty.*
- *Tento dotazník je velmi hezky pracován.*

6 SHRNU TÍ VÝZKUMU

Praktická část zkoumá možnosti uplatnitelnosti sociálního pedagoga na Tišnovsku. Bylo provedeno dotazníkové šetření, kterého se zúčastnilo 108 respondentů z různých organizací z oblasti školství, oblasti sociální, zdravotnictví, zájmových organizací pro děti a mládež. Výsledky výzkumu jsou vyhodnoceny pro jednotlivé dílčí výzkumné otázky.

1. Kdo v organizaci řeší nácvik a podporu efektivní komunikace, konflikty, prevenci, vyčlenění z kolektivu a šikanu?

Na základě výsledků výzkumu můžeme konstatovat, že pro většinu výše uvedených činností není ve zkoumaných organizacích většinou určen konkrétní pracovník zodpovědný za danou oblast. Pouze v případě prevence uvedla velká část respondentů jako odpovědnou osobu metodika prevence. Je to pravděpodobně zapříčiněno tím, že většina respondentů je z oblasti školství, kde je tento pracovník často jako jeden z pedagogů.

Polovina respondentů se domnívá, že uvedené jevy jsou v jejich organizacích řešeny dostatečně, avšak stejně tak podle poloviny z nich by bylo vhodné mít v organizaci člověka (sociálního pedagoga), který by se těmito činnostmi zabýval.

2. Které sociálně patologické jevy se ve zkoumaných organizacích řeší a kteří pracovníci se podílejí na tvorbě preventivních programů k eliminaci sociálně patologických jevů?

Ve zkoumaných organizacích jsou nejčastěji řešeny následující sociálně patologické jevy: agresivita, šikana, vandalismus, sebepoškozování, záškoláctví a závislosti. Velmi málo je řešena prostituce, nezaměstnanost, bezdomovectví, sexuální aberace a xenofobie.

Zhruba třetina organizací má zavedeny preventivní programy pro řešení těchto sociálně patologických jevů, polovina má zavedeny programy pouze pro některé z těchto jevů a zbývající část nemá tyto preventivní programy zavedeny vůbec. Tato informace je poněkud překvapující, protože je v dnešní době standartní, že jsou tyto programy v organizacích zavedeny alespoň pro řešení některých sociálně patologických jevů.

Téměř polovina respondentů se domnívá, že jsou pro jejich organizaci tyto programy dostačující. Druhá polovina se domnívá, že jsou nedostatečné, případně toto nedokáže posoudit.

Vytvářením a realizací preventivních programů k eliminaci sociálně patologických jevů se ve sledovaných organizacích věnuje nejčastěji metodik prevence, případně ředitel nebo vedoucí pracovník. Vzhledem k tomu, že vedoucí pracovníci mají řadu důležitých povinností, bylo by určitě vhodné, kdyby se těmto činnostem věnoval jiný pracovník, například sociální pedagog.

3. Kdo se v organizaci zabývá poradenstvím v sociální oblasti?

Poradenství v sociální oblasti ve sledovaných organizacích zajišťují převážně ředitelé, vedoucí nebo jejich zástupci. Dále pak jsou nejčastějšími pracovníky zabývajícími se poradenstvím v sociální oblasti sociální pracovníci a psychologové.

Téměř polovina pracovníků považuje systém poradenství v sociální oblasti v jejich organizaci za dostatečný. Druhá polovina jej považuje za nedostatečný, případně to nedokáže posoudit.

Velká část respondentů by uvítala v organizaci člověka (sociálního pedagoga), který by zajišťoval poradenství v sociální oblasti. Opět vzhledem k vytíženosti vedoucích pracovníků by zavedení pozice sociálního pedagoga bylo určitě přínosem.

4. Kdo se v organizaci zabývá tvorbou a realizací programů pro volnočasové aktivity?

Z odpovědí na tuto výzkumnou otázku vyplývá, že tvorbou a realizací programů pro volnočasové aktivity se ve sledovaných organizacích zabývá řada pracovníků. Nejčastěji se jedná o vedoucí pracovníky (ředitel, zástupce), pedagogy a sociální pracovníky. V řadě případů však respondenti uvedli, že se touto činností v jejich organizaci nikdo nezabývá.

Nabídka volnočasových aktivit ve sledovaných organizacích je podle názoru většiny respondentů dostatečná. Přesto by však téměř polovina respondentů uvítala v organizaci odborníka, který by se zabýval tvorbou a realizací volnočasových aktivit.

5. Jaké je povědomí o činnostech sociálního pedagoga ve zkoumaných organizacích?

Většina dotazovaných se již někdy setkala s pojmem sociální pedagog. Nejčastěji to bylo při studiu nebo na seminářích. Asi třetina respondentů se s tímto pojmem zatím neseťkala. Často si tento pojem zaměňují se sociálním pracovníkem.

Na otázku, s kým nejčastěji pracuje sociální pedagog, odpověděla většina dotazovaných, že s dětmi a mládeží, případně s lidmi se sociální znevýhodněním. Naopak nejméně podle názoru respondentů pracují sociální pedagogové s lidmi se smyslovým znevýhodněním, s tělesným a zdravotním znevýhodněním a se seniory.

Z činností, které dle respondentů nejčastěji vykonává sociální pedagog, uvedli dotazovaní poradenství, podporu v obtížných životních situacích a prevenci.

6.1 Diskuze k výsledkům

Výzkumného šetření se zúčastnilo 108 respondentů, z nichž převážná většina pracuje ve školství, případně sociálních službách. Z tohoto důvodu jsou výsledky šetření významné především pro tyto dvě oblasti. Pro zbývající oblasti máme k dispozici odpovědi pouze několika pracovníků, a tak není možné vyvodit z nich zcela jednoznačné závěry pro tyto organizace. Pro komplexní zpracování tohoto výzkumu si uvědomujeme, že by bylo vhodné další podrobnější zpracování zjištěných informací a také použití další výzkumné metody, a to kvalitativního výzkumu. Na základě jednotlivých rozhovorů z různých oblastí možného uplatnění sociálního pedagoga ve sledovaných organizacích bychom pak zajisté dosáhli přesnějších výsledků pro daný výzkumný cíl.

Z výzkumu vyplývá, že v současné době není ve většině organizací určen konkrétní pracovník odpovědný za činnosti týkající se nácviku a podpory efektivní komunikace, konfliktů a vyčlenění z kolektivu. Podle výsledků se jednotlivými činnostmi zabývají různí pracovníci v rámci organizace a není určen jeden konkrétní pracovník zodpovědný za tyto činnosti. Tyto činnosti se týkají často sociální komunikace, vztahy mezi lidmi a řešení konfliktních situací. Naše šetření prokázalo, že výsledky odpovídají teoretickým předpokladům uvedeným v knize Sociální práce v praxi (Matoušek, Koláčková, Kodymová eds., 2010, s. 14). Autoři uvádějí, že nelze jednoznačně vymezit, kterými činnostmi se mají zabývat konkrétní pracovníci v rámci sociální komunikace. Domníváme se, že by bylo vhodné, kdyby se touto problematikou zabýval odborník s příslušným vzděláním v oboru

sociální pedagogiky. Asi polovina dotazovaných také uvádí, že by takový člověk byl pro jejich organizaci přínosem.

Co se týká řešení sociálně patologických jevů, jsou nejčastěji řešeny jevy týkající se školního prostředí (agresivita, šikana, záškoláctví, vandalismus atd.), což odpovídá tomu, že většina respondentů byla z prostředí škol, kde jsou tyto jevy již dlouhodobě řešeny a jsou zde zaváděny preventivní programy. Řada dalších závažných sociálně patologických jevů je však řešena nedostatečně, případně nejsou řešeny vůbec. Je to pravděpodobně zapříčiněno nedostatečným vzděláním stávajících pracovníků v této oblasti, a proto by bylo určitě dobré mít v rámci organizace člověka s širšími znalostmi této problematiky. Podle Z. Bakošové by tímto pracovníkem mohl být právě sociální pedagog, jak uvádí ve své knize *Sociální pedagogika jako životná pomoc* (2008, s. 191-207).

Ačkoliv se řada respondentů domnívá, že jsou programy pro řešení těchto jevů v jejich organizacích dostatečné, z průzkumu vyplynulo, že v některých případech nejsou zavedeny vůbec žádné preventivní programy. To je v dnešní době neobvyklé, vzhledem k nárůstu těchto sociálně patologických jevů ve společnosti. Pokud už jsou tyto programy zaváděny, často se jejich tvorbě a realizaci věnují vedoucí pracovníci. To koresponduje se zjištěními B. Krause (2008, s. 150), kde autor uvádí, že prevence má být zajišťována výchovným poradcem, metodikem prevence, psychologem nebo speciálním pedagogem, avšak často tyto činnosti vykonávají řadoví učitelé nad rámec svých povinností, což přináší řadu problémů. Tyto povinnosti by na sebe mohl vzít speciálně určený pracovník např. sociální pedagog, který by se jim věnoval komplexně.

Podle zákona č. 108/2006 sb. Zákon o sociálních službách se sociálním poradenstvím zabývají sociální pracovníci. Na základě výzkumu však bylo zjištěno, že ve sledovaných organizacích se tímto zabývají převážně ředitelé, vedoucí nebo jejich zástupci. Až potom jsou to sociální pracovníci a psychologové. Přestože téměř polovina dotazovaných považuje systém poradenství v jejich organizacích za dostatečný, velká část z nich by uvítala odborníka zajišťujícího poradenství v sociální oblasti. Řada lidí se často obává jít za psychologem případně za nadřízeným a řeší danou situaci nevhodným způsobem. B. Kraus ve své knize *Základy sociální pedagogiky* (2008, s. 144-145) uvádí, že lidé v krizových situacích často nejsou schopni vyhledat odbornou pomoc. Pro tyto lidi by bylo vhodné, kdyby se mohli o svých problémech poradit s někým kdo je na stejné úrovni jako oni. To by mohl zajišťovat právě sociální pedagog.

Důležitou součástí společenského života jsou také volnočasové aktivity. Ty slouží k setkávání lidí s podobným zaměřením a k jejich socializaci vhodnou formou. Proto by měl být kladen důraz na tvorbu a realizaci těchto aktivit ve sledovaných organizacích, které často pracují s různorodým složením klientů. V řadě případů však bylo zjištěno, že se ve sledovaných organizacích touto činností nikdo nezabývá. To určitě není dobré nejen pro dané organizace, ale i pro všechny zaměstnance a klienty, protože mimopracovní či mimoškolní kontakt je velmi důležitý pro navazování sociálních vazeb mezi jednotlivci. Pokud už jsou tyto programy realizovány, často se jejich tvorbou zabývají vedoucí pracovníci, kteří jsou však vytíženi dalšími pracovními povinnostmi a nemohou se tomuto věnovat v dostatečné míře. Touto problematikou se ve své knize *Vychovatelství* zabývá S. Bendl (2015, s. 155), který uvádí, že je v současné době společensky nedoceněna volnočasová výchova a práce pracovníků v této oblasti. Také podle něj přibývá dětí s výchovnými problémy, pro něž je motivování k zájmovým činnostem stále obtížnější. Proto by byl pro většinu těchto organizací přínosem sociální pedagog, který by se této problematice mohl věnovat a měl by dostatečné teoretické znalosti, praktické dovednosti a techniky.

Celkové povědomí o pojmu sociální pedagog ve sledované oblasti je poměrně dobré, většina respondentů se s tímto pojmem už někdy setkala. Často si jej pletou s pojmem sociální pracovník, což může být způsobeno i tím, že sociální pedagogové často pracují v sociálních službách na pozici sociálního pracovníka, nebo jako vychovatelé. Má na to zajisté také vliv to, že pozice sociálního pedagoga není v současné době uzákoněna a pracuje se pouze s modelem tohoto pracovníka. To nám potvrzuje ve své publikaci B. Kraus (2008, s. 198), který uvádí, že definice sociálního pedagoga není ve srovnání např. s povoláním učitele jednoznačná, ale různí autoři popisují oblasti působnosti sociálního pedagoga různými způsoby. Možnosti působnosti sociálního pedagoga jsou velmi obsáhlé, což vyplývá i z dotazníkového šetření, kdy i podle respondentů tento člověk vykonává řadu činností výchovných, vzdělávacích, preventivních, reedukačních, osvětových a dalších.

Určitě by bylo možné s těmito výsledky dále pracovat a získat tak z dotazníků cenné a podnětné informace ohledně dalších možností uplatnění sociálního pedagoga v jednotlivých zkoumaných oblastech.

6.2 Doporučení pro praxi

Podle zjištěných výsledků můžeme konstatovat, že je velká škoda, že v naší republice doposud nebyla zavedena pracovní pozice sociální pedagog ani v zákoně, ani v katalogu prací na rozdíl například od Slovenské republiky. Sociální pedagog patří mezi pomáhající profese, má široké pole působnosti a uplatnitelnosti v různých oblastech našeho života. Sociální pedagog by měl být člověk vzdělaný, vybavený osobnostními kvalitami jak teoretickými, tak i praktickými znalostmi a dovednostmi. Mezi jeho hlavní úkoly patří činnosti spojené s výchovou, prevencí, poradenstvím, reedukací a resocializací.

A proto bychom jeho využití viděli nejčastěji ve školství. Asi největším problémem se zavedením této pozice do škol je neznalost činností, které by zde tento pracovník mohl vykonávat. Proto je velmi důležitá edukace vedoucích školských pracovníků ohledně činností sociálního pedagoga a možnostech jeho uplatnění v této oblasti.

Určitě by bylo dobré v rámci školství sjednotit některé pozice do jedné, kterou by zastával právě sociální pedagog. Jedná se zejména o pracovní činnosti metodika prevence a výchovného poradce ve školách a školských zařízeních. Právě na tyto pracovníky je kladena velká zodpovědnost spojená s třídnickými povinnostmi, výukou předmětů, které patří do jejich aprobace a řešením sociálně patologických jevů celé školy. Domnívám se, že sociální pedagog by dokázal ukazovat žákům správnou cestu a vytvářet pro ně podnětné prostředí, které by vyplnilo jejich volný čas.

Neustále je ve školách zmiňováno také špatné klima třídy, nabourané vztahy mezi žáky. To vše pramení ze společnosti. I když dnes každé dítě má svůj mobilní telefon, přece jen se najdou stále obrovské rozdíly v možnostech mnohých rodin. Děti z dětských domovů mají někdy lepší věci, vybavení než děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí. V současné době tyto problémy řeší učitelé, metodici prevence, výchovní poradci a psychologové, avšak není tam pracovník, který by komplexně řešil tyto negativní jevy v rámci i vně organizace. Tento odborník by byl členem pedagogického sboru a znal by dobře místní prostředí.

Samozřejmě možnosti uplatnění sociálního pedagoga jsou nejen ve školství, ale také v oblasti sociální, zdravotnictví, zájmových organizací pro děti a jejich volný čas, spravedlnosti a vnitra. V těchto zařízeních se sociální pedagog může uplatnit jako kontaktní pracovník, psycholog, metodik prevence, vychovatel, organizátor vzdělávacích akcí, volnočasových programů aj. Opět je velmi důležité šířit mezi odbornou veřejností z řad

pracovníků uvedených institucí povědomí o činnostech a kompetencích sociálního pedagoga a jeho potenciálních přínosech.

Pro zavedení a rozšíření sociálních pedagogů by však bylo především potřeba prosadit uzákonění této profese.

ZÁVĚR

Bakalářská práce je zaměřena na možnosti uplatnění sociálního pedagoga na Tišnovsku. V současné době roste potřeba pracovníka, který by se zabýval nejen sociálními problémy, ale i poradenstvím, prevencí v naší zrychlené a uspěchané společnosti. Vše souvisí s životním tempem, s nabídkou velkého množství podnětů, který tento svět nabízí. Také se domníváme, že je všeobecně nízké povědomí odborné veřejnosti ohledně činností a kompetencí sociálního pedagoga a možnostech jeho uplatnění v řadě oblastí, jako jsou školství, zdravotnictví, sociální oblast, zařízení pro volnočasové aktivity atd.

Teoretická část práce je rozdělena do tří oblastí. První se zabývá teoretickými východiskami a obsahuje stručný přehled autorů, kteří zkoumají sociální pedagogiku z různých pohledů, jak u nás, tak i v zahraničí. Dále je tato část zaměřena na vztah tématu k sociální pedagogice. Zde sledujeme potřebnost sociálního pedagoga v dnešní době v různých oblastech našeho života. Na konci první části jsou uvedeny základní pojmy, které se vztahují k sociální pedagogice. Ve druhé části jsou nastíněny příklady možnosti uplatnění sociálního pedagoga podle odborné literatury. Jedná se o oblast sociální, školství, oblast spravedlnosti a vnitra, oblast zdravotnictví a neziskových organizací. Třetí část je pak zaměřena na konkrétní vybrané organizace na Tišnovsku, ve kterých by mohl sociální pedagog najít uplatnění.

V praktické části bylo formou dotazníkového šetření zjišťováno, jak jsou v současné době ve sledovaných institucích pokryty činnosti sociálního pedagoga a kteří odborní pracovníci se těmito činnostmi nejčastěji věnují. Výzkumu se zúčastnilo 108 respondentů. Převážná většina z nich pracuje ve školství a dále pak v sociálních službách. Z dalších sledovaných oblastí, jako jsou spravedlnost a vnitra, zdravotnictví a neziskové organizace se výzkumu zúčastnilo pouze několik pracovníků. Na základě výsledků bylo zjištěno, že řada činností spadajících do kompetencí sociálního pedagoga není dostatečně pokryta a že se těmito činnostmi v organizacích zabývají často vedoucí pracovníci, kteří tyto činnosti dělají nad rámec svých pracovních povinností. Většina respondentů také uvedla, že by ve své organizaci uvítala odborného pracovníka (sociálního pedagoga), který by se těmito činnostmi komplexně zabýval. Ačkoli se s pojmem sociální pedagog velká část respondentů již někdy setkala, nemají často jasnou představu o tom, co tento pracovník vykonává a jaké jsou možnosti jeho uplatnění. V řadě případů si tohoto pracovníka zaměňují se sociálním pracovníkem.

Z výsledků provedeného výzkumu vyplývá, že možnosti uplatnění sociálního pedagoga na Tišnovsku jsou poměrně velké a byl by přínosem pro většinu zkoumaných organizací. Tento pracovník může nalézt uplatnění ve školních zařízeních, sociálních službách, zdravotnictví, zájmových organizacích a dalších. Chybí však širší povědomí odborné veřejnosti ohledně náplně práce sociálního pedagoga a jeho kompetencí. Velký problém vidíme také v tom, že pozice sociálního pedagoga není v současné době zakotvena v zákoně.

Tato práce může být přínosem pro vedoucí pracovníky v oblastí školství, sociálních služeb, zdravotních zařízení, zájmových skupin pro práci s dětmi i dospělými a řady dalších organizací. Pozice sociálního pedagoga by jim mohla pomoci sloučit řadu činností, které v současné době vykonávají různí pracovníci a rozšířit možnosti odborné edukační a poradenské činnosti v těchto zařízeních.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. Bratislava: FF UK, 2008. ISBN 978-80-969944-0-3.
- [2] BALVÍN, Jaroslav a Lenka HABURAJOVÁ-ILAVSKÁ. *Andragogics, social pedagogy and social work: pedagogic, philosophical and ethical aspects*. Prague: Hnutí R, 2012. ISBN 978-80-86798-20-2.
- [3] ČÁMSKÝ, Pavel, Jan SEMBDNER a Dagmar KRUTILOVÁ. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0027-7.
- [4] FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha: Grada, 2009. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2781-3.
- [5] GIDDENS, Anthony, SUTTON, Philip W., ed. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. ISBN 9-788025-70807-1.
- [6] HATÁR, Ctibor. *Sociálna pedagogika, sociálna andragogika a sociálna práca: teoretické, profesijné a vzťahové reflexie. 2., aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Česká andragogická společnost, 2009. Česká a slovenská andragogika. ISBN 978-80-87306-01-7.
- [7] CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1369-4.
- [8] JAROSZ, Ewa, Miloslav JŮZL a Miroslav BARGEL, ed. *Contemporary challenges in social pedagogy*. Brno: Institut mezioborových studií, 2010. ISBN 978-80-87182-14-7.
- [9] KAJANOVÁ, Alena. *Sociální patologie: vybrané kapitoly*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2014. ISBN 978-80-7394-449-0.
- [10] KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky: vybrané kapitoly*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.
- [11] KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ. *Člověk-prostředí-výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.
- [12] KREBS, Vojtěch a Jaroslava DURDISOVÁ. *Sociální politika*. Praha: Codex Bohemia, 1997-. ISBN 978-80-7357-276-1.
- [13] LACA, Slavomír. *Sociálna pedagogika verzus sociálna práca*. Praha: Pražská vysoká škola psychosociálních studií, 2016. ISBN 978-80-906237-0-5.
- [14] MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-502-8.
- [15] MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ, ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0.

- [16] MÜHLPACHR, Pavel. *Sociální patologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2001. ISBN 80-210-2511-5.
- [17] MÜHLPACHR, Pavel. *Sociální práce: vybrané kapitoly*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3323-1.
- [18] POTMĚŠILOVÁ, Petra. *Sociální pedagogika v teorii a praxi*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3831-3.
- [19] PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3470-5.
- [20] PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 4., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-503-5.
- [21] PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.
- [22] PŘADKA, Milan, Dana KNOTOVÁ a Jarmila FALTÝSKOVÁ. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. ISBN 80-210-3469-6.
- [23] RADA, Marek. *Chráněné bydlení pro lidi s mentálním postižením: praktický průvodce*. Blansko: Hnutí humanitární pomoci, 2006. ISBN 80-239-9547
- [24] ŠIMONÍK, Oldřich. *Úvod do didaktiky základní školy*. Brno: MSD, 2005. ISBN 80-86633-33-0.
- [25] ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-8073-673130.
- [26] TEPLÁ, Marta. *Asistent pedagoga: jak efektivně zavést pozici asistenta pedagoga ve školách*. Praha: Verlag Dashöfer, [2015]. ISBN 978-80-87963-15-9.
- [27] UZLOVÁ, Iva. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním: praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-764-0.
- [28] WROCZYŃSKI, Ryszard. *Pedagogika społeczna*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1974.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [1] Centrum sociální služeb Tišnov: Výroční zpráva [online]. ©2013-2019 [cit. 2019-03-27]. Dostupné z: http://css-tisnov.cz/vyrocní_zpravy/zprava_2017.pdf
- [2] Dobrovolný svazek obcí Tišnovsko: DSO Tišnovsko [online]. ©2019 [cit. 2019-03-05]. Dostupné z: <http://www.dsotisnovsko.cz/zakladni-informace/>
- [3] Charita Česká republika: Oblastní Charita Tišnov, Chráněné bydlení Skryje, Výroční zpráva 2017 [online]. ©2019 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <https://tisnov.charita.cz/res/archive/007/000951.pdf?seek=1542885849>
- [4] Inspiro-středisko volného času: Kroužky a kurzy [online]. ©2019 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.svcinspiro.cz/nabizime/krouzky-kurzy/>
- [5] Inspiro-středisko volného času Tišnov: Výroční zpráva [online]. ©2019 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.svcinspiro.cz/o-nas/>
- [6] Inspiro-středisko volného času Tišnov: Výroční zpráva [online]. ©2019 [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.svcinspiro.cz/wp-content/uploads/2017/12/zprava-o-cinnosti.pdf>
- [7] Místní akční skupina Brána Vysočiny: Cíle MAS [online]. 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <http://www.masbranavysociny.cz/index.php/cile-mas>
- [8] MPSV: NAŘÍZENÍ VLÁDY č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě [online]. 2010 [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/8980/Katalog_praci_UZ_1_10_2010.pdf
- [9] MPSV: Zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů. MPSV [online]. 2017 [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/7334>
- [10] MŠMT: Zákon 563/2004 Sb. Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů [online]. 2019 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/38850/>
- [11] Rodinné centrum Studánka, Tišnov: O organizaci [online]. 2016 [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://www.studanka-tisnov.cz/kdo-jsme/o-organizaci/>
- [12] Rodinné centrum Studánka, Tišnov: Výroční zpráva [online]. 2016 [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://www.studanka-tisnov.cz/wp-content/uploads/2018/03/Vyrocní-zpráva-RC-Studánka-2016.pdf>
- [13] Základní škola a Mateřská škola Doubravník: Školní vzdělávací program [online]. 2019 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://doubravník.cz/skola.php#svp>
- [14] ZŠ Tišnov, Smíškova: Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání „Škola pro život“ [online]. ©2013 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: <http://www.zssmiskova.cz/upload/52/29/svp-od-1.9.2017.pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

aj.	A jiné.
apod.	A podobně.
atd.	A tak dále.
©	Copyright – autorské právo
CAN	Anglicky Child Abuse and Neglect, česky týrané, zneužívané a zanedbávané dítě.
cit.	Citace.
CSS	Centrum sociálních služeb.
č.	Číslo.
čp.	Číslo popisné.
ČR	Česká republika.
DD	Dětský domov.
DDM	Dům dětí a mládeže.
DPS	Dům s pečovatelskou službou.
DSO	Dobrovolný svazek obcí.
eds.	Editoři.
ESF	Evropský sociální fond.
et al.	A další. A jiní.
CHB	Chráněné bydlení.
jr.	Junior. Mladší.
kol.	Kolektiv.
LN	Léčebna dlouhodobě nemocných.
MAS	Místní akční skupina.
MěÚ	Městský Úřad.
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí.
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.
MŠ	Mateřská škola.
např.	Například.
org.	Organizace.
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí.
PMS	Probační a mediační služba.
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna.
RC	Rodinné centrum.

s.	Strana.
Sb.	Sbírký.
SPC	Speciální pedagogické centrum.
SŠ	Střední škola.
tj.	To je.
tzv.	Takzvaný, takzvaně.
ZUŠ	Základní umělecká škola.
ZŠ	Základní škola.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Model kompetencí sociálního pedagoga

Obrázek č. 2: Region Tišnovsko

Obrázek č. 3: Osoba odpovědná za vytváření a realizaci programů pro volnočasové aktivity

Obrázek č. 4: Kde se setkali respondenti s pojmem sociální pedagog

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Pohlaví

Tabulka č. 2: Věk

Tabulka č. 3: Nejvyšší dosažené vzdělání

Tabulka č. 4: Oblast zaměstnání

Tabulka č. 5: Pracovní zařazení

Tabulka č. 6: Délka praxe

Tabulka č. 7: Odborníci v rámci organizace

Tabulka č. 8: Pracovníci odpovědní za konkrétní vybrané činnosti

Tabulka č. 9: Názor pracovníků na dostatečnost řešení oblastí uvedených v otázce č. 8

Tabulka č. 10: Názor pracovníků na možnost sloučení činností uvedených v otázce č. 8 do jedné pozice (sociálního pedagoga)

Tabulka č. 11: Sociálně patologické jevy řešené v dané organizaci

Tabulka č. 12: Organizace má zavedeny preventivní programy pro řešení sociálně patologických jevů

Tabulka č. 13: Dostatečnost preventivních programů v organizaci

Tabulka č. 14: Osoba odpovědná za vytváření a realizace preventivních programů k eliminaci sociálně patologických jevů

Tabulka č. 15: Názor pracovníků na to, zda by bylo vhodné v jejich organizaci mít člověka (sociálního pedagoga) odpovědného za tvorbu a realizaci preventivních programů

Tabulka č. 16: Osoba odpovědná za zajištění poradenství v sociální oblasti

Tabulka č. 17: Názor pracovníků na to, zda je systém poradenství v sociální oblasti v jejich organizaci dostatečný

Tabulka č. 18: Názor pracovníků na to, zda by bylo vhodné v jejich organizaci mít člověka (sociálního pedagoga), který by zajišťoval poradenství v sociální oblasti

Tabulka č. 19: Názor pracovníků na to, zda je nabídka volnočasových aktivit v jejich organizaci dostatečná

Tabulka č. 20: Názor pracovníků na to, zda by bylo vhodné v jejich organizaci mít člověka (sociálního pedagoga), který by se zabýval tvorbou a realizací volnočasových aktivit

Tabulka č. 21: Zhodnocení znalosti pojmu sociální pedagog

Tabulka č. 22: Názor pracovníků na to, s kým nejčastěji pracuje sociální pedagog

Tabulka č. 23: Názor pracovníků na to, jaké činnosti podle nich vykonává sociální pedagog

Tabulka č. 24: Názor pracovníků na možnost uplatnitelnosti sociálního pedagoga v konkrétních oblastech

Tabulka č. 25: Přítomnost sociálního pedagoga v organizaci

Tabulka č. 26: Názor pracovníků na přínos sociálního pedagoga pro jejich organizaci

Tabulka č. 27: Připomínky, komentáře

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Pohlaví

Graf č. 2: Věk

Graf č. 3: Nejvyšší dosažené vzdělání

Graf č. 4: Oblast zaměstnání

Graf č. 5: Pracovní zařazení

Graf č. 6: Délka praxe

Graf č. 7: Odborníci v rámci organizace

Graf č. 8: Pracovníci odpovědní za konkrétní vybrané činnosti

Graf č. 9: Názor pracovníků na dostatečnost řešení oblastí uvedených v otázce č. 8

Graf č. 10: Názor pracovníků na možnost sloučení činností uvedených v otázce č. 8 do jedné pozice (sociálního pedagoga)

Graf č. 11: Sociálně patologické jevy řešené v dané organizaci

Graf č. 12: Organizace má zavedeny preventivní programy pro řešení sociálně patologických jevů

Graf č. 13: Dostatečnost preventivních programů v organizaci

Graf č. 14: Osoba odpovědná za vytváření a realizace preventivních programů k eliminaci sociálně patologických jevů

Graf č. 15: Názor pracovníků na to, zda by bylo vhodné v jejich organizaci mít člověka (sociálního pedagoga) odpovědného za tvorbu a realizaci preventivních programů

Graf č. 16: Osoba odpovědná za zajištění poradenství v sociální oblasti

Graf č. 17: Názor pracovníků na to, zda je systém poradenství v sociální oblasti v jejich organizaci dostatečný

Graf č. 18: Názor pracovníků na to, zda by bylo vhodné v jejich organizaci mít člověka (sociálního pedagoga), který by zajišťoval poradenství v sociální oblasti

Graf č. 19: Názor pracovníků na to, zda je nabídka volnočasových aktivit v jejich organizaci dostatečná

Graf č. 20: Názor pracovníků na to, zda by bylo vhodné v jejich organizaci mít člověka (sociálního pedagoga), který by se zabýval tvorbou a realizací volnočasových aktivit

Graf č. 21: Zhodnocení znalosti pojmu sociální pedagog

Graf č. 22: Názor pracovníků na to, s kým nejčastěji pracuje sociální pedagog

Graf č. 23: Názor pracovníků na to, jaké činnosti podle nich vykonává sociální pedagog

Graf č. 24: Názor pracovníků na to, které osobnostní dovednosti a schopnosti jsou důležité pro sociálního pedagoga

Graf č. 25: Názor pracovníků na možnost uplatnitelnosti sociálního pedagoga v konkrétních oblastech

Graf č. 26: Přítomnost sociálního pedagoga v organizaci

Graf č. 27: Názor pracovníků na přínos sociálního pedagoga pro jejich organizaci

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I: Rešerše použité literatury

Příloha II: Slovník základních pojmů

Příloha III: Dotazník

Příloha IV: Seznam MŠ, ZŠ, SŠ a ZUŠ na Tišnovsku

PŘÍLOHA P I: REŠERŠE POUŽITÉ LITERATURY

Sociálna pedagogika ako životná pomoc – Zlatica Bakošová

BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. Bratislava: FF UK, 2008. ISBN 978-80-969944-0-3.

Knihla nás seznamuje se sociální pedagogikou, jejími základními pojmy a teoretickými východisky. Autorka poukazuje zejména na pomáhající charakter sociální pedagogiky a na návrat sociální pedagogiky v posledních letech. Kniha je přehledně rozdělena do osmi kapitol a za každou z nich jsou otázky k zamyšlení a zopakování. V této knize dále najdeme praktické příklady, příspěvky z praxe a autorčiny zkušenosti ze zahraničí.

ANDRAGOGICS, SOCIAL PEDAGOGY AND SOCIAL WORK, Pedagogic, Philosophical and Ethical Aspects – Jaroslav Balvín a Lenka Haburajová Ilavská

BALVÍN, Jaroslav a Lenka HABURAJOVÁ-ILAVSKÁ. *Andragogics, social pedagogy and social work: pedagogic, philosophical and ethical aspects*. Prague: Hnutí R, 2012. ISBN 978-80-86798-20-2.

Autoři se v knize zabývají otázkami vztahu sociální pedagogiky, andragogiky a sociální práce. Dalším tématem této knihy je romská komunita, vztah sociální pedagogiky a andragogiky a teoretický nástin sociální práce. V knize jsou citovány i myšlenky mnoha odborníků z oblasti sociální pedagogiky.

Sociální služby v ČR v teorii a praxi – Pavel Čámský, Jan Sembdner a Dagmar Krutilová

ČÁMSKÝ, Pavel, Jan SEMBDNER a Dagmar KRUTILOVÁ. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0027-7.

Tato publikace přináší čtenářům informace týkající se oblasti sociálních služeb v České republice, které byly těsně před rokem 1989 a po něm. Autoři zde uvádějí změny, které probíhaly na základě právních úprav. Dále jsou zde zpracovány informace týkající se deinstitucionalizace a transformace sociálních služeb v ČR, vznik Zákona č. 108/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů o sociálních službách. V knize se dále autoři zabývají standardy

kvality poskytovaných sociálních služeb a inspekcí kvality služeb. V závěru jsou uvedené některé příklady z praxe.

Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů – Slavomil Fischer a Jiří Škoda

FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha: Grada, 2009. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2781-3.

Publikace je zaměřena na negativní jevy ve společnosti, které nazýváme sociální patologií. Autoři se v úvodu zabývají základními pojmy sociální patologie a deviace, normami v různých společnostech a příčinami sociálně patologických jevů. V dalších kapitolách jsou podrobněji rozvedeny jednotlivé informace závažných sociálně patologických jevů jako je násilí, sebevražda, užívání návykových látek způsobujících závislosti a tyto jevy spojené s prostředím rodiny. V závěru najdeme vymezení pojmů kriminalita, delikvence a také možnosti práce s jedinci, kteří se dostali do problémů se zákonem.

Sociologie – Anthony Giddens

GIDDENS, Anthony, SUTTON, Philip W., ed. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. ISBN 9-788025-70807-1.

Jedná se o jednu z nejuznávanějších knih v oblasti sociologie. Autor velice čtivým způsobem popisuje jednotlivé změny v našem světě. Kniha je rozdělena na témata, která potom autor dále rozebírá a snaží se pochopit, proč k některým věcem, změnám v našem životě dochází. V knize je uvedeno mnoho užitečných odkazů, kapitoly jsou ukončeny shrnutím, které obsahuje nejdůležitější body daného studijního materiálu. Na úvod jsou uvedeny informace týkající se sociologických otázek a měnícího se světa. Dále se autor zamýšlí nad otázkami životního prostředí a městského života. Také zkoumá minulý a současný pohled na rodinu a s ní spojené otázky týkající se zdraví, chudoby, nerovnosti, náboženství, vzdělání a kriminality. Aktuální otázka migrace a rasové problémy jsou také obsaženy v jedné z kapitol. Těmito problémy, jak autor uvádí, se zabývají různé organizace a politika je zaměřena na boj proti válkám a terorismu.

Sociálna pedagogika, sociálna andragogika a sociálna práca: teoretické, profesijné a vzťahové reflexie – Ctibor Határ

HATÁR, Ctibor. *Sociálna pedagogika, sociálna andragogika a sociálna práca: teoretické, profesijné a vzťahové reflexie*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Česká andragogická společnost, 2009. Česká a slovenská andragogika. ISBN 978-80-87306-01-7.

Publikace přináší pohled na vývoj a teoretická východiska sociální pedagogiky. Autor se v knize zabývá rozvojem sociální pedagogiky na Slovensku, dále sociální andragogikou, historií a současností sociální práce. Tato monografie se možná jako jediná zabývá vztahem sociální pedagogiky, andragogiky a sociální práce. V závěru autor srovnává profesní kompetence sociálního pedagoga, andragoga a sociálního pracovníka.

Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu – Miroslav Chráska

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1369-4.

Autor zde podává přehledné informace týkající se kvantitativně orientovaného výzkumu. Můžeme zde najít mnoho názorných příkladů. Kniha nás seznamuje s těmi nejjednoduššími metodami výzkumu až po ty složité, a to velmi srozumitelným jazykem. Provází nás zpracováním a vyhodnocováním jednotlivých výsledků.

CONTEMPORARY CHALLENGES in Social Pedagogy – Ewa Jarosz, Miloslav Jůzl, Miroslav Bargel jr.

JAROSZ, Ewa, Miloslav JŮZL a Miroslav BARGEL, ed. *Contemporary challenges in social pedagogy*. Brno: Institut mezioborových studií, 2010. ISBN 978-80-87182-14-7.

Tato kniha je výsledkem mezinárodní výměny informací z oblasti sociální pedagogiky. Jsou zde řešeny problémy týkající se globalizace Evropy. V knize se autoři zmiňují o inovacích v sociální pedagogice, dále podávají informace týkající se patologie, rodiny, prevence a vzdělávání.

Sociální patologie: vybrané kapitoly – Alena Kajanová

KAJANOVÁ, Alena. *Sociální patologie: vybrané kapitoly*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2014. ISBN 978-80-7394-449-0.

Kniha nás seznamuje se základními pojmy sociální patologie a deviace. Autorka rozdělila další část publikace na podskupiny a klade důraz na faktory, které ovlivňují vznik patologie. V třetí části se zabývá agresivitou, šikanou a dále jevy, které mohou vznikat v rodinném prostředí. Na závěr se autorka zmiňuje o návykových látkách, fanatismu, terorismu, bezdomovectví a o prevenci sociálně patologických jevů.

Základy sociální pedagogiky – Blahoslav Kraus

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.

Tato kniha je uceleným přehledem základů sociální pedagogiky od počátků sociální pedagogiky až po současnost. Jsou zde uvedena metodologická východiska, předmět a pojetí sociálních pedagogiky ve vztahu k jiným vědním disciplínám. Dále zde můžeme najít informace týkající se prostředí, výchovy, výchovných zařízení a komunikaci. V posledních kapitolách se autor zabývá pomáháním, dobrovolnickou činností a praxí sociální pedagogiky.

Člověk-prostředí-výchova: k otázkám sociální pedagogiky – Blahoslav Kraus a Věra Poláčková

KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ. *Člověk-prostředí-výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.

V této knize se autoři zabývají současným pojetím sociální pedagogiky, metodami a profesí sociálního pedagoga. Ukazují, jaký vliv má prostředí na člověka. Dále uvádějí různé situace, ve kterých se můžeme nacházet, sledují jednání lidí v těchto situacích. Poslední dvě kapitoly se zabývají výchovou, životními styly a pomáháním v různých prostředích.

Sociální politika – Vojtěch Krebs a Jaroslava Durdisová

KREBS, Vojtěch a Jaroslava DURDISOVÁ. *Sociální politika*. Praha: Codex Bohemia, 1997-. ISBN 978-80-7357-276-1.

Publikace Sociální politika se zabývá základními charakteristikami a principy sociální politiky. Dále jsou zde zpracována témata vztahující se k funkci a nástrojům sociální politiky a informace týkající se role státu v sociální politice. V další části knihy najdeme kapitoly zabývající se důchodovým pojištěním, penzijním připojištěním, nemocenským pojištěním, zdravotní, bytovou, rodinnou a vzdělávací politikou. Obsahem knihy jsou dále otázky chudoby, vývoje sociální politiky u nás po roce 1989 a sociální politika EU. Je to velmi pěkně zpracovaná učebnice zaměřená na sociální politiku státu.

Sociální pedagogika verus sociální práce – Slavomír Laca

LACA, Slavomír. *Sociální pedagogika verus sociální práce*. Praha: Pražská vysoká škola psychosociálních studií, 2016. ISBN 978-80-906237-0-5.

Knihy je rozdělena na dvě hlavní části. Předkládá nám souhrnný přehled informací vztahujících se k sociální pedagogice a sociální práci. Seznamuje nás s jednotlivými základními pojmy, které se vztahují k daným vědním disciplínám, s historií, předměty, metodami a s osobností sociálního pedagoga a sociálního pracovníka. Dále poukazuje na vzájemnou propojenost a rozdíly mezi oběma disciplínami.

Metody a řízení sociální práce – Oldřich Matoušek

MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-502-8.

Autor v této knize podrobně popisuje jednotlivé metody sociální práce. Jsou zde uvedené různé formy skupinové a případové práce a práce s dětmi a s rodinou. Dále je zde přiblížena historie a současná komunitní práce, jak u nás, tak i v zahraničí. Autor se v jedné z kapitol věnuje otázkám traumatizujících událostí v životě lidí. V knize je věnována pozornost i otázkám sociálních potřeb krajů, obcí a různým řešením problémů v určitých oblastech. Závěrečná část se zabývá otázkami lidských zdrojů, náborem nových zaměstnanců a syndromu vyhoření.

Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi – Oldřich Matoušek, Pavla Kodymová a Jana Kolářková, ed.

MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ, ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0.

Autoři se v jednotlivých kapitolách zabývají prací sociálních pracovníků s různými skupinami jako jsou např. týrané, zneužívané a zanedbávané děti, rodina v různých fázích života a s ní spojené životní změny. K otázkám sociální práce patří i práce s lidmi na konci života, práce s rizikovou mládeží, uživateli drog atd. V publikaci autoři uvádějí metody vhodné pro práci s těmito skupinami. Každá kapitola je doplněna doporučenou literaturou nebo internetovými zdroji. Najdeme zde i případové studie a praktické informace.

Sociální patologie – Pavel MÜHLPACHR

MÜHLPACHR, Pavel. *Sociální patologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2001. ISBN 80-210-2511-5.

Knihou rekapituluje současné problémy v oblasti sociálně patologických jevů. V úvodu autor vymezuje předmět sociální patologie a sociální deviace. V druhé obsáhlé kapitole jsou popsány jednotlivé patologické závislosti včetně rizikových skupin a možnosti prevence těchto jevů. Dále jsou zde prezentovány faktory vzniku závislostí a sektářství. Velkou část tvoří problematika kriminality a agresivity. V závěru je poukázáno na potřebnost pracovníka, který je erudovaný v oblasti výchovy a vzdělání pro všechny věkové kategorie.

Sociální práce – Pavel MÜHLPACHR

MÜHLPACHR, Pavel. *Sociální práce: vybrané kapitoly*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3323-1.

Jedná se o skripta, v kterých autor definuje některé pojmy vztahující se k sociální práci. Skripta jsou rozdělena na pět kapitol. V úvodu se autor zaměřuje na sociální stát, jeho typologii, krizi sociálních států a vizi budoucnosti. Další část je věnována oblasti sociální politiky, sociální práce a postpenitenciární péči. Závěrem se autor zabývá propojením výchovných činností učitele a sociálního pracovníka.

Sociální pedagogika v teorii a praxi – Petra Potměšilová a kolektiv

POTMĚŠILOVÁ, Petra. *Sociální pedagogika v teorii a praxi*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3831-3.

Jedná se o knihu, která poukazuje na mezioborový kontext sociální pedagogiky. Je rozdělena na deset kapitol. V úvodu jsou informace týkající se teoretického vymezení oboru sociální pedagogiky, osobnost sociálního pedagoga a možnosti uplatnění sociálních pedagogů v praxi. V dalších částech je propojení s některými vědními disciplínami jako je například psychologie, speciální pedagogika atd. Autorka se dále zabývá duchovním rozměrem sociálního pedagoga a důležitostí propojení teorie a praxe. V závěru jsou uvedeny práce studentů sociální pedagogiky.

Sociální pedagogika – Miroslav Procházka

PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3470-5.

Autor se snaží o souhrnný pohled na sociální pedagogiku od minulosti až po současnost. Úvod je věnován počátkům sociální pedagogiky a osobnostem té doby. Dále autor vymezuje obsah a předmět sociální pedagogiky a její současné problémy. V závěru uvádí některá témata týkající se negativních sociálně patologických jevů, deviací a možnosti prevence.

Moderní pedagogika – Jan Průcha

PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 4., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-503-5.

Práce dává souhrnný přehled o pedagogice, edukaci a osobnosti edukátorů. Zabývá se otázkami současné vědy o edukaci. Tato kniha je vhodná jak pro studenty pedagogických škol, tak i pro učitele nebo širokou veřejnost, která se zajímá o novinky v oblasti edukace a zároveň sleduje i moderní trendy nejen u nás, ale i v zahraničí. Autor poukazuje na vhodné a nevhodné učebnice a umění jejich používání nejen žáky, ale i učiteli. V závěru je hodně příkladů pedagogických výzkumů jak u nás, tak i v zahraničí.

Pedagogická encyklopedie – Jan Průcha

PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.

Tato kniha je systematickým přehledem vzdělávacího systému a s ním souvisejících složek. Jsou zde zpracovány aktuální problémy současného vzdělání a výchovy, zabývá se výzkumem a praxí. Za každou kapitolou jsou odkazy na literaturu, která se vztahuje k danému tématu. V závěru jsou odkazy na knihy, časopisy jak u nás, tak i v zahraničí. Dále zde můžeme najít seznamy vysokých škol, počty studentů a možnosti studia v zahraničí. Na vytvoření této knihy se podílelo více než sto pedagogických odborníků.

Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách – Roman Švaříček a Klára Šedřová

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-8073-673130.

Publikace nás seznamuje s kvalitativním výzkumem. V úvodní části jsou zpracovány metodologické otázky výzkumu a dále zde autor uvádí fáze výzkumu, jeho plánování a shrnutí. V další části publikace jsou podrobně popsány čtyři ze zavedených designů. Druhá část obsahuje především příklady jednotlivých výzkumů.

Kapitoly ze sociální pedagogiky – Milan Přádka, Dana Knotová a Jarmila Faltýsková

PŘADKA, Milan, Dana KNOTOVÁ a Jarmila FALTÝSKOVÁ. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. ISBN 80-210-3469-6.

V úvodu knihy nás autoři seznamují s počátky sociální pedagogiky v zemích střední a východní Evropy. Jsou zde vyjádřeny myšlenky vzniku sociální pedagogiky v těchto zemích. Druhá kapitola je věnována vlivu prostředí na výchovu, především v českých zemích. U nás byla sociální pedagogika v útlumu především po roce 1948, jak uvádějí autoři, a to z různých důvodů. Její obnovení nastalo opět až po roce 1990. Třetí část knihy je zaměřena na vliv prostředí na jedince a jsou zde informace vztahující se k tématu trávení volného času dětí, mládeže a dospělých.

Chráněné bydlení pro lidi s mentálním postižením: Praktický průvodce – Marek Rada

RADA, Marek. *Chráněné bydlení pro lidi s mentálním postižením: Praktický průvodce*. Blansko: Hnutí humanitární pomoci, 2006. ISBN 80-239-9547-2.

Tato publikace nás seznamuje se základními pojmy spojenými s chráněným bydlením. Můžeme se zde dozvědět o různých typech chráněného bydlení, způsobech výstavby, financování a čerpání prostředků ze státního a krajského rozpočtu. V další části autor popisuje, jak probíhá zprovoznění této služby, výběr klientů, zaměstnanců a zabezpečení kvality služeb.

Úvod do didaktiky základní školy – Oldřich Šimoník

ŠIMONÍK, Oldřich. *Úvod do didaktiky základní školy*. Brno: MSD, 2005. ISBN 80-86633-33-0.

Cílem knihy je seznámit především studenty učitelských oborů se základními pojmy, které patří do školní didaktiky. V úvodu jsou informace vztahující se k základním dokumentům na základních školách, dále autor definuje některé didaktické pojmy a cíle a obsah vyučování. V další části se zabývá pedagogickou komunikací a didaktickými principy. Závěr knihy je zaměřený na rozbor jednotlivých vyučovacích metod, hodnocení žáků a materiálním vybavení škol jako jeden z možných prostředků pro další rozvoj žáků.

Asistent pedagoga: Jak efektivně zavést pozici asistenta pedagoga ve školách – Marta Teplá

TEPLÁ, Marta. *Asistent pedagoga: Jak efektivně zavést pozici asistenta pedagoga ve školách*. Praha: Verlag Dashöfer, [2015]. ISBN 978-80-87963-15-9.

Na úvod nás autorka seznamuje s historií asistenční služby v ČR. Dále se věnuje otázkám legislativního zajištění asistenta pedagoga, postupům při zavádění této pozice a kvalifikačním předpokladům asistentů. Asistent pedagoga je součástí týmu odborníků a pracuje pod jejich vedením. V závěru jsou uvedené některé možné překážky při zavádění asistenta pedagoga do školních zařízení.

Asistence lidem s postižením a znevýhodněním. Praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty – Iva Uzlová

UZLOVÁ, Iva. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním. Praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-764-0.

Publikace podává základní definice a informace o inkluzi a inkluzivním vzdělávání. Je zde vysvětlen rozdíl mezi jednotlivými asistenty (osobní asistent a asistent pedagoga). Dále je zde uvedeno legislativní zajištění těchto profesí a možnosti dalšího vzdělávání asistentů. V závěru jsou uvedené informace z praxe. Kniha je vhodná pro asistenty a jejich zaměstnavatele, případně může posloužit jako praktický průvodce pro pracovníky v sociálních službách.

Pedagogika społeczna – Ryszard Wroczynski

WROCZYŃSKI, Ryszard. *Pedagogika społeczna*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1974.

Autor se v této knize zabývá předmětem a úlohou sociální pedagogiky. Poukazuje na důležitost výchovy a vlivu prostředí na výchovu jedinců. Rozebírá jednotlivé výzkumné techniky jako je pozorování, rozhovor atd. Velká pozornost je zaměřena na vzdělávání mimo domov, trávení volného času dětí a mládeže a na ochrannou pedagogiku. Závěrem se věnuje problémům současné společnosti a vzdělání.

..

PŘÍLOHA P II: SLOVNÍK ZÁKLADNÍK POJMŮ

Asistent pedagoga patří mezi pedagogické pracovníky podle paragrafu 2 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů. Pracuje s dětmi, žáky nebo studenty se speciálními vzdělávacími potřebami. Činnost asistenta pedagoga představuje nový způsob podpůrných opatření v mateřských, základních, speciálních základních, středních nebo vyšších odborných školách. Asistent pedagoga může pomoci zlepšit kvalitu života jedinců a napomoci jejich lepšímu uplatnění na trhu práce. (Teplá, 2015, s.12)

Dětský domov je školské zařízení. Pracovníci zde pečují o děti jejichž rodiče nebo jiné osoby, které je měli vychovávat, to nedokáží, nebo nemohou (ze zdravotních či jiných důvodů), případně také někdy se nechtějí o tyto děti starat. Děti, které pobývají v dětských domovech jsou bez závažných poruch chování. Děti je zde možné umístit už od 3 let věku a většinou zde pobývají do 18-19 let, výjimečně do 26, kdy ukončí studium. Dětské domovy plní výchovně-vzdělávací funkci, zdravotní, sociální i preventivní. Toto zařízení není uzavřené, děti mají podle věku určitou míru osobní svobody. Velká část pedagogické výchovy v dětských domovech je věnována smysluplnému trávení volného času. Děti mají možnost styku s rodinnými příslušníky. (Bendl, 2015, s. 143)

Hospicová péče se nezabývá tolik smrtí, jako životem. Vychází z potřeb úcty k životu a člověku. Může probíhat ve třech formách (domácí, lůžková nebo forma denního stacionáře). V ČR nejsou stále vytvořené legislativní a ekonomické podmínky pro existenci hospiců a s ní spojené hospicové péče. V současné době se hospice zřizují podle zákona č. 106/1992 Sb. o nestátních zdravotnických zařízeních, vznikají ale i agentury, které poskytují hospicovou péči v domácím prostředí. Pacient žádá o přijetí na základě vlastní žádosti. Součástí přijetí je informovaný souhlas, že lékař upouští od léčebných postupů, protože by tyto postupy už nemohli zlepšit kvalitu života pacienta. (Matoušek, Koláčková, Kodymová eds., 2010, s. 201-202)

Chráněné bydlení je sociální služba, která je poskytována lidem se zdravotním postižením. Tato služba jim zajišťuje samostatné a nezávislé bydlení. Má různé formy bydlení, a to buď skupinové nebo individuální. Může se také uskutečňovat v budovách (bytech), proto můžeme slyšet i pojem chráněný byt. (Rada, 2006, s. 8)

Integrace, je pojem spojený především se vzděláváním žáků se zdravotním postižením společně s jejich vrstevníky bez postižení. Slovo integrace je z latiny a znamená znovu

vytvoření celku. Rodiče, kteří mají postižené dítě, se mohou rozhodnout, zda toto dítě umístí do běžné školy, kde jim bude v rámci integrace zajištěna potřebná podpora. Škola jim v tomto případě vytvoří vhodné podmínky pro vzdělání. (Uzlová, 2010, s. 18)

Kurátor pro mládež je státní úředník, který pracuje na OSPOD. Pomáhá dětem překonávat nepříznivé sociální podmínky, eliminovat nevhodné výchovné vlivy, kterým jsou vystaveni. Většinou kurátor pracuje s dětmi, které chodí za školu, utíkají z domova, požívají alkohol nebo některé jiné návykové látky, případně pokud děti do 15 let spáchaly trestný čin. Dalším úkolem kurátora pro mládež je spolupráce se školami a dalšími organizacemi, které s dětmi pracují. Sleduje také s kým se dítě schází, jak tráví svůj volný čas atd. (Matoušek, Koláčková, Kodymová eds., 2010, s. 270)

Malotřídní škola neboli malotřídka je podle současné legislativy druhem neúplně organizované základní školy. Má pouze jeden vzdělávací stupeň, kde se nachází méně jak 5 tříd. Běžnou praxí je, že se v jedné třídě nachází žáci více ročníků. V zahraničí se užívá pojem malá škola. Tyto školy vznikají většinou na venkově, kde je malý počet dětí, který by měly navštěvovat povinnou školní docházku. (Průcha ed., 2009, s. 303)

Pomáhající profese je spojována nejčastěji s povoláním učitelů, vychovatelů a sociálních pracovníků. Lidé, kteří potřebují pomoc se právě na tyto osoby obracejí. Životní situace, ve kterých lidé potřebují pomoci, mohou být nejrůznějšího charakteru. Pracovníci pomáhajících profesí mohou při své činnosti využívat různých výchovných, komunikačních a jiných prostředků. (Kraus, 2008, s. 136)

Prevence je zaměřena na to, aby nedocházelo k vzniku fyzické, psychické, intelektové nebo smyslové vady. A dále, aby bylo zabráněno trvalému funkčnímu omezení nebo postižení. K prevenci patří zdravotní péče (v jednotlivých fázích vývoje), výživa a očkování, bezpečnostní pravidla atd. (Matoušek, Koláčková, Kodymová eds., 2019, s. 91)

Prostředí se vyznačuje a vymezuje určitým prostorem, kde se nacházíme. Obsahuje podněty, které nám pomáhají v dalším rozvoji. V určitém prostředí na nás působí mnoho faktorů, které nám umožňují žít. Existuje velké množství druhů prostředí jako např. přírodní, pracovní, školní, kulturní atd. (Bendl, 2015, s. 84)

Socializace označuje proces přeměny člověka (biologické bytosti) v bytost společenskou. Člověk se do dané společnosti začleňuje postupně a učí se v ní žít. Jedná se o celoživotní proces, během kterého si lidé osvojují jazyk dané společnosti, formy chování, kulturu a další poznatky. (Kraus, 2008, s. 59)

Sociální prevence představuje ochranu před sociálně patologickými jevy, které se ve společnosti vyskytují. Jejím cílem je ochránit jedince před nevhodným prostředím, působit na tyto osoby, aby se nedopustily něčeho špatného. Sociální prevenci můžeme rozdělit z několika hledisek na prevenci plošnou, skupinovou, individuální nebo na prevenci specifickou a nespecifickou. Nejdůležitější je preventivní působení rodiny a školy na jedince. (Kraus, 2008, s. 148-149)

Syndrom CAN (Child Abuse and Neglect) je syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Jedná se o poškození dítěte v důsledku špatného zacházení. Jeho společenský, tělesný či duševní vývoj je narušen rodičem nebo jinou osobou. Dítě nemá uspokojeny životní potřeby a to pak vede k různým následkům v budoucím vývoji dítěte. (Fischer, Škoda, 2009, s. 145)

Syndrom vyhoření se může objevit v každé profesi, nejčastěji se s ním však můžeme setkat u pomáhajících profesí. Je spojený s velkým pracovním stresem, který jedinec jen velmi těžko zvládá. Organizace by měla pro své zaměstnance zajistit takové podmínky, aby se minimalizovalo množství stresu pracovníků. (Matoušek, 2008, s. 55)

Volným časem rozumíme dobu, kdy odpočíváme, sebevzděláváme se, jsme na dovolené nebo někde za zábavou. Mnoho autorů definuje volný čas. V těchto definicích jsou však mezi autory dílčí rozdíly. Většina se však shoduje na těchto bodech: člověk se sám a svobodně rozhoduje, co a kdy bude nebo nebude dělat, činnosti dělá pro radost, potěšení a jedinci ve volném čase obnovují síly. (Bendl a kol., s. 120)

PŘÍLOHA P III: DOTAZNÍK

Dotazník je zaměřený na názory odborné veřejnosti a zaměstnanců jednotlivých institucí a organizací, zjišťuje možnosti uplatnitelnosti sociálního pedagoga na Tišnovsku.

Email zaslaný na jednotlivé organizace Tišnovska.

Vážená paní, vážený pane,

jmenuji se Eva Šenková a jsem studentkou bakalářského studia Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, obor Sociální pedagogika. Pro zpracování výzkumu bakalářské práce bych Vás ráda požádala o vyplnění dotazníku, který je zcela anonymní a který zjišťuje možnosti uplatnění sociálního pedagoga na Tišnovsku.

Vlastní zpracování dotazníku přes SURVIO:

Dobrý den,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění krátkého anonymního dotazníku. Informace získané z těchto dotazníků budou použity pro mou bakalářskou práci, která se zabývá možnostmi uplatnitelnosti sociálního pedagoga na Tišnovsku.

Předem děkuji za Vaši ochotu a spolupráci.

1. Pohlaví

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- muž
- žena

2. Věk

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- méně než 30

- 31-40
- 41–50
- 51-60
- 61 a více

3. Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Středoškolské vzdělání s maturitou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

4. Do jaké oblasti spadá Vaše zaměstnání?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Resort školství, mládeže a tělovýchovy
- Resort sociálních věcí
- Resort zdravotnictví
- Resort spravedlnosti
- Resort vnitra
- Jiné /uved'te/

5. Jaké je Vaše pracovní zařazení?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ředitel, vedoucí
- Zástupce ředitele, vedoucího
- Sociální pracovník
- Jiné (uved'te).....

6. Jak dlouho pracujete na této pozici?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Méně než 5 let
- 6–10 let
- 11–20 let
- 21 let a více

7. Které z těchto odborníků máte ve Vaší organizaci?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Psycholog
- Speciální pedagog
- Sociální pedagog
- Sociální pracovník
- Aktivizační pracovník
- Metodik prevence
- Pracovník poradenského centra
- Kariérní poradce
- Výchovný poradce
- Personalista
- Andragog
- Asistent pedagoga
- Terapeut
- Vychovatel
- Zdravotně-sociální pracovník
- Žádný z uvedených

9. Jsou oblasti uvedené v otázce číslo 8 podle Vás dostatečně řešeny?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nedokážu posoudit

10. Bylo by podle Vás vhodné, kdyby měl činnosti uvedené v otázce 8 na starosti jeden člověk (sociální pedagog)?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nedokážu posoudit

11. Které z uvedených sociálně patologických jevů řešíte s klienty Vaší organizace?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď v každém řádku

	Ano	Ne	Nevím
Závislosti	☐	☐	☐
Kriminalita	☐	☐	☐
Vandalismus	☐	☐	☐
Agresivita	☐	☐	☐
Sexuální aberace	☐	☐	☐
Záškoláctví	☐	☐	☐
Syndrom CAN	☐	☐	☐
Prostituce	☐	☐	☐
Šikana	☐	☐	☐
Kyberšikana	☐	☐	☐
Xenofobie	☐	☐	☐
Rasismus	☐	☐	☐
Nezaměstnanost	☐	☐	☐
Sebeпоškození	☐	☐	☐
Poruchy příjmu potravy	☐	☐	☐
Bezdomovectví	☐	☐	☐

12. Jsou ve Vaší organizaci zavedeny preventivní programy pro řešení těchto jevů?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Ne
- Pouze pro některé

13. Jsou tyto programy pro Vaší organizaci dostačující?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nedokážu posoudit

14. Kdo se zabývá ve Vaší organizaci vytvářením a realizací preventivních programů k eliminaci sociálně patologických jevů?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Ředitel, vedoucí pracovník
- Psycholog
- Výchovné poradce
- Metodik prevence
- Jiné (uved'te):

15. Uvítali byste, kdyby byl ve Vaší organizaci pracovník (sociální pedagog), který by se těmito programy komplexně zabýval?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne

- Ne
- Nedokážu posoudit

16. Kdo ve Vaší organizaci zajišťuje poradenství v sociální oblasti?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ředitel, vedoucí (zástupce ředitele, vedoucího)
- Personalista
- Sociální pracovník
- Psycholog
- Jiné (uved'te):

17. Považujete systém poradenství v sociální oblasti ve Vaší organizaci za dostatečný?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nedokážu posoudit

Otázka č. 18: Bylo by pro Vás přínosem, kdyby byl ve Vaší organizaci člověk, který by zajišťoval poradenství v sociální oblasti?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nedokážu posoudit

Otázka č. 19: Kdo zajišťuje ve Vaší organizaci vytváření a realizaci programů pro volnočasové aktivity pro klienty/děti)? Uved'te:

.....

Otázka č. 20: Je podle Vás nabídka volnočasových aktivit dostatečná?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nedokážu posoudit

Otázka č. 21: Bylo by podle Vás vhodné mít ve Vaší organizaci odborníka (sociálního pedagoga), který by se zabýval tvorbou a realizací volnočasových aktivit?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nedokážu posoudit

Otázka č. 22: Setkali jsem se někdy s pojmem sociální pedagog?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ne
- Ano, uved'te kde:

Otázka č. 23: S kým podle Vás nejčastěji pracuje sociální pedagog?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Děti
- Mládež
- Dospělí
- Rodiče
- Senioři
- Lidé se speciálními potřebami
- Lidé se smyslovým znevýhodněním
- Lidé s tělesným a zdravotním znevýhodněním
- Lidé se sociálním znevýhodněním
- Jiné (uved'te):

Otázka č. 24: Jaké pracovní činnosti podle Vás vykonává sociální pedagog?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Výchova
- Vzdělávání
- Prevence
- Poradenství
- Podpora v obtížných životních situacích
- Osvěta
- Resocializace
- Reedukace
- Organizační a manažerské aktivity
- Supervize

Otázka č. 25: Které z uvedených osobnostních dovedností a schopností jsou podle Vás důležité pro sociálního pedagoga?

Nápověda k otázce: Ohodnoťte bodově na škále 1-5, (1 – nejméně důležité, 5 - nejdůležitější)

	1	2	3	4	5
Vědomostní znalosti	☐	☐	☐	☐	☐
Sociální komunikace	☐	☐	☐	☐	☐
Diagnostika (prostředí i jedince)	☐	☐	☐	☐	☐
Asertivita	☐	☐	☐	☐	☐
Vnímavost	☐	☐	☐	☐	☐
Vyrovnanost	☐	☐	☐	☐	☐
Emocionální stabilita	☐	☐	☐	☐	☐
Schopnost sebekontroly	☐	☐	☐	☐	☐
Empatie	☐	☐	☐	☐	☐
Trpělivost	☐	☐	☐	☐	☐
Vlídnost	☐	☐	☐	☐	☐
Kreativita	☐	☐	☐	☐	☐
Originalita	☐	☐	☐	☐	☐
Organizační schopnosti	☐	☐	☐	☐	☐
Autorita	☐	☐	☐	☐	☐

Otázka č. 26: V které z uvedených oblastí by se podle Vás mohla nejčastěji uplatnit profese sociálního pedagoga?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď v každém řádku

	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Nedokážu posoudit
Resort školství	☐	☐	☐	☐	☐
Resort spravedlnosti	☐	☐	☐	☐	☐
Resort zdravotnictví	☐	☐	☐	☐	☐
Resort práce a sociálních věcí	☐	☐	☐	☐	☐
Resort vnitra	☐	☐	☐	☐	☐
Církev	☐	☐	☐	☐	☐
Neziskové organizace	☐	☐	☐	☐	☐

Otázka č. 27: Máte ve Vaší organizaci sociálního pedagoga?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Ne

Otázka č. 28: Myslíte, že by pro Vaši organizaci byl sociální pedagog přínosem?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nedokážu posoudit

Otázka č. 29: Máte nějaké připomínky nebo komentáře?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

Ne

Ano (napište):

PŘÍLOHA P IV: SEZNAM MŠ, ZŠ, SŠ A ZUŠ NA TIŠNOVSKU

MŠ Hradčany	Tišnov, Tišnovská 19, 666 03
MŠ Lomnička	Tišnov, Lomnička 29, 666 01
MŠ Malhostovice	Tišnov, Malhostovice 75, 666 03
MŠ Svatoslav	Tišnov, Svatoslav 113, 666 01
MŠ Štěpánovice	Předklášteří, Štěpánovice 30, 666 02
MŠ U Humpolky	Tišnov, U Humpolky 1686, 666 01
MŠ Sluníčko	Tišnov, Na Rybníčku 1700, 666 01
MŠ Pohádka Borač	Doubravník, Borač 47, 592 61
MŠ Níhov	Dolní Loučky, Níhov 71, 594 55
MŠ Na paloučku	Tišnov, Horova 960, 666 03
ZŠ a MŠ Deblín (MŠ Maršov)	Deblín 277, 664 75
ZŠ a MŠ T.G.M. Drásov	Drásov 167, 664 24 Drásov
ZŠ a MŠ Lažánky	Veverská Bítýška, Lažánky 59, 664 71
ZŠ a MŠ Předklášteří	Předklášteří, Komenského 1097, 666 02
ZŠ a MŠ Sentice	Tišnov, Sentice 71, 666 03
ZŠ Tišnov	Tišnov, náměstí 28.října 1708, 666 01
ZŠ Tišnov	Tišnov, Smíškova 840, 666 01
ZŠ a MŠ Dolní Loučky	Dolní Loučky 207, 594 55
ZŠ a MŠ Doubravník	Doubravník 107, 592 61
ZŠ Katov	Dolní Loučky, Katov 11, 594 55
ZŠ a MŠ Nedvědice	Nedvědice 80, 592 62
ZŠ a MŠ Olší	Doubravník, Olší 14, 592 61
ZŠ a MŠ Václava Havla Žďárec	Žďárec 42, 594 56
ZŠ Brumov	Lomnice, Brumov 51, 679 23
ZŠ, ZUŠ a MŠ Lomnice	Lomnice, Tišnovská 362, 679 23
ZŠ ZAHRADA	Tišnov, Riegrova 312, 666 01
SŠ a ZŠ Tišnov	Tišnov, nám. Míru 22, 666 01
Gymnázium Tišnov	Na Hrádku 20, Tišnov, 666 01
Střední odborná škola Fortika	Tišnovská 15, Lomnice, 679 23
ZUŠ Tišnov	Tišnov, Dvořáčkova 316, 666 01